

MAGYAR ENERGIA HIVATAL

J/17289. számú
Átiktatva: J/40.
beszámoló

a Magyar Energia Hivatal 2004. évi tevékenységéről

Előadó: a Magyar Energia Hivatal
elnöke

Horváth J. Ferenc

Budapest, 2005. augusztus

TARTALOM

	Oldal
Összefoglaló	3
I. Az energiapiac szabályozásának, a versenypiac működésének tapasztalatai ...	9
II. Engedélyezés, hatósági ellenőrzés és felügyelet	20
III. Árelőkészítés, árszabályozás	33
IV. Fogyasztóvédelem	37
V. Energiatakarékosság, környezetvédelem	46
VI. Intézményi és nemzetközi kapcsolatok, tájékoztatás	48
VII. Működési feltételek, informatikai rendszer	50
Ábrák	
1. ábra Meghirdetett határkeresztező kapacitások 2004. évben	53
2. ábra Jellemző adatok a villamosenergia-piac működéséről	53
3. ábra Feljogosított fogyasztók regisztrációja	54
4. ábra Kibocsátás értékek a villamosenergia-rendszerben	54
5. ábra A kiesések átlagos gyakorisága a villamosenergia-szolgáltatásban	55
6. ábra A kiesések átlagos időtartama a villamosenergia-szolgáltatásban	55
7. ábra A kiesések éves átlagos időtartama a villamosenergia-szolgáltatásban	56
8. ábra Földgáz-szolgáltatási szüneteket okozó események száma	56
9. ábra Földgáz-szolgáltatási szünetek idejének alakulása	57
10. ábra Áramszolgáltatók társasági szintű adózott eredményének alakulása	58
Táblázatok	
1. táblázat Elszámoló árak a közüzemi nagykereskedő kapacitásárverésén	60
2. táblázat A versenypiacon, a feljogosított fogyasztóknak értékesített villamos energia mennyisége	60
3. táblázat A közüzemi szolgáltatók villamosenergia-értékesítési adatai	61
4. táblázat Megújuló energiából termelt villamos energia	61
5. táblázat A földgáz-szolgáltatási szüneteket okozó események mennyiségi adatai	61
Mellékletek	
1. melléklet A Hivatal által 2004. évben kiadott határozatok	63
2. melléklet A földgáz- és a villamosenergia-piac nyitásával kapcsolatos jogszabályok	64
3. melléklet Hatósági (legmagasabb) villamos energia árak (ÁFA és energiaadó nélkül)	69
4. melléklet Hatósági (legmagasabb) földgázárak (ÁFA és energiaadó nélkül)	71
5. melléklet Környezetvédelmi korszerűsítéseket végzett erőművek	72
6. melléklet A megújuló energiahordozók hazai hasznosítása a villamosenergia-termelésben	73

ÖSSZEFOGLALÓ

Az energiapiac szabályozásának jogszabályi háttere

1. A magyar energiapolitika célkitűzéseit 1993-ban fogadta el az Országgyűlés, ezt követően jelent meg a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény (Gszt.), a villamos energia termeléséről, szállításáról és szolgáltatásáról szóló 1994. évi XLVIII. törvény (régii VET), valamint a távhőszolgáltatásról szóló 1998. évi XVIII. törvény (Tsz.), továbbá a törvényekhez kapcsolódó rendeletek. 1994. júliusában megalakult a Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: Hivatal). Az említett jogszabályok kellő alapot szolgáltatottak az energiaszektor 1994-96 közötti átalakításához, és az államilag szabályozott piac működéséhez.
2. Az Országgyűlés 2001-ben elfogadta a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvényt (VET), 2003-ban pedig megjelent a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény (GET), valamint kiadásra kerültek a kapcsolódó kormány- és miniszteri rendeletek. Az energiaipari társaságok szabályozásában 2003-tól új fejezet kezdődött. A villamosenergia-piac liberalizálása 2003. január 1-jétől, a földgázpiacé pedig 2004. január 1-jétől kezdődött és azóta fokozatosan bővült a versenypiac.
3. A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (a továbbiakban: GKM) a Hivatal közreműködésével 2004-ben kidolgozta a Tsz. módosítását szolgáló törvénytervezetet és előkészítette a VET – a belső villamosenergia-piacra vonatkozó közös szabályokról, valamint a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) szerinti – és a GET – a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2003. június 26-i 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) szerinti – módosítását.
4. Az energiaszektor átalakításában, a szabályozott piac működésében, majd a versenypiac kialakításában, a piaci szereplők működési engedélyeinek kiadásában, a monopóliumhelyzetben (természetes-, illetve jogi monopóliumként) tevékenykedő társaságok szabályozásában, valamint a piac felügyeletében, illetve a versenypiac fokozatos bővítésében a Hivatal meghatározó szerepet töltött és tölt be.
5. A Hivatal feladatait és hatáskörét a GET, a VET, a Tsz. és az e törvényekhez kapcsolódó Kormány- és miniszteri rendeletek határozzák meg. A Hivatal határozata ellen kizárólag bírói úton lehet jogorvoslattal élni. A VET 9. § (1) bekezdése előírja a Hivatal elnökének az Országgyűlés számára történő évenkénti beszámolás kötelezettségét. Ezen írásos anyaggal a Hivatal tizedik alkalommal készítette el a tevékenységét ismertető éves beszámolóját.

Az energiapiac működésének tapasztalatai

6. A villamosenergia-versenypiac 2003. január 1-je óta eredményesen működik. A földgáz versenypiac előkészítése és 2004. januári beindítása zavartalan volt. Az európai parlamenti és tanácsi irányelveknek megfelelően mindkét vezetékes energiaellátási területen 2004. július 1-jétől minden nem háztartási fogyasztó, 2007. július 1-jétől pedig minden fogyasztó feljogosított fogyasztóként vételezhet energiát.

Villamosenergia-piac

7. A Hivatal értékes tapasztalatokat szerzett a fogyasztók hálózathoz való hozzáférése, a határkeresztező kapacitások felosztása és felhasználása terén. E tapasztalatait hasznosította a jogszabály-előkészítő és a szabályzatokat jóváhagyó munkája során. Az import mellett növekedett a villamosenergia-kereskedők által hazai erőművekből vásárolt villamos energia mennyisége is. A közüzemi nagykereskedő a hosszú távú szerződésekben lekötött, de a közüzemi szektor által nem igényelt termelői kapacitást részben árverésen értékesítette. A 2004-re vonatkozó árverések nyomán mintegy 9,5 milliárd forint (átlagosan 9 Ft/kWh) átállási („befagyott”) költség-igény keletkezett a közüzemi nagykereskedőnél.
8. A feljogosított fogyasztók köre 2004-ben jelentősen bővült, mivel a háztartási fogyasztók kivételével minden fogyasztó feljogosítottá vált. A legnagyobb fogyasztók gyakorlatilag kiléptek a közüzemi szegmensből, vagy már megkezdték a kilépést. A távleolvasható fogyasztásmérővel nem rendelkező feljogosított fogyasztók részére elkészültek a statisztikai elemzéssel számított fogyasztói villamos teljesítmény görbe alapján történő elszámolás szabályai. 2004 végén az országos fogyasztás negyedét a versenypiacon szerezték be.
9. A Hivatal kiemelt figyelmet fordított a villamosenergia-ellátás biztonságára. A hazai rendszer teljesítőképessége főként kiserőművek üzembe helyezése révén emelkedett. Az átviteli hálózat a Paks-Pécs 400 kV-os távvezeték üzembe vételével erősödött. A rendszerirányító elkészítette a villamosenergia-rendszer hálózat-fejlesztési tervét. Ilyen terv a piacnyitás után most készült először.
10. A környezetvédelem terén jelentős előrelépést hozott a megújuló energia hasznosításának növekedése. Több erőmű széntüzelésről biomassza tüzelésre tért át, és növekedett a szélerőművek termelése is. Jelenleg az ország összes villamosenergia-felhasználásának több mint 2%-át teszi ki a megújuló energiából termelt villamos energia, amely háromszorosa az előző évinek.

Földgázpiac

11. 2004 januárjától a nagyfogyasztók, július 1-jétől a többi, nem lakossági és kommunális fogyasztó is lehetőséget kapott az ellátó szabad megválasztására. Az év folyamán 23 fogyasztó élt ezzel a lehetőséggel, ami az országos összes földgázfogyasztás 6%-át jelenti. A 10 – engedélyt szerzett – versenykereskedő közül ténylegesen csak 3 vesz részt a versenypiaci fogyasztók ellátásában. A piacnyitást nehezíti a szállítóvezetési szabad import kapacitás hiánya.

12. Az elmúlt év tapasztalatai azt mutatják, hogy a fogyasztók ma még nehezen tudják összeegyeztetni az ellátásbiztonságot az üzleti lehetőséggel és tartanak a versenypiacra történő kilépéstől, illetve a közüzemi szolgáltatók minden jogi, illetve technikai lehetőséget kihasználnak a korábbi piaci részesedésük fenntartása érdekében. Az ellenőrzések feltárták, hogy az engedélyesek többször késleltették az új előírások végrehajtását, ezért a Hivatal több esetben is élt a bírságolás lehetőségével. A helyzet javítása érdekében a Hivatal a jogszabályok betartásának ellenőrzését megszigorította, illetve jogszabály-módosításokat kezdeményezett.

Energiaipari társaságok engedélyezése, felügyelete

Gázipar

13. A Hivatal feladatait a gázipar területén 2004-ben a piac nyitásával kapcsolatos feladatok határozták meg. Elkezdődött a GET-nek az irányelv szerinti módosítási munkálata is. A többi európai szabályozó hatósággal együttműködve részt vett az egységes európai gázpiac kialakításában és a szükséges harmonizáció megteremtésében, illetve az ehhez szükséges szabályozások, intézkedési javaslatok kidolgozásában.
14. A Hivatal 2004-ben 282 határozatot adott ki a gázipari társaságok részére. A 2004. január 1-jei piacnyitáskor a piaci szereplők már rendelkeztek a Hivatal által kiadott működési engedélyekkel (földgázszállítási, földgáztárolási, rendszerirányítási, közüzemi nagykereskedelmi, földgáz-kereskedelmi, földgáz közüzemi szolgáltatási, vezetékes PB-gáz szolgáltatási, határkeresztezői, földgázelosztási működési engedélyek), illetve jóváhagyott üzletszabályzatokkal.

Villamosenergia-ipar

15. A Hivatal 2004-ben a villamosenergia-ipari társaságok részére 256 határozatot adott ki. Erőmű engedélyesek esetében többségük engedély-módosításra és üzletszabályzat jóváhagyásra vonatkozott; 9 új kereskedői és 9 határkeresztező kereskedelmi engedélyt adott ki és 60 üzletszabályzat jóváhagyó és módosító határozatot hozott. Hálózati engedélyesek esetében az engedélyek módosítása, illetve a vezetékek közcélúvá minősítése volt meghatározó. A felügyeleti ellenőrzések alapján megállapítható, hogy az engedélyesek 2004-ben jórészt a jogszabályokban és az engedélyekben foglaltaknak megfelelően működtek.

A Hivatal hatáskörébe tartozó távhőtermelés és -szolgáltatás

16. A Hivatal 2004-ben 14 távhő engedélyezéssel kapcsolatos határozatot hozott, továbbá ellátta a Tszt. alapján a hatáskörébe tartozó távhőtermelők és távhőszolgáltatók hatósági ellenőrzését és felügyeletét.
17. 2004-ben elkészült az új Tszt. tervezete, amelynek kidolgozásában a Hivatal is részt vett. A módosítások legfőbb célja, hogy az új VET hatálybalépése miatt a Tszt.-ben

előállt értelmezési problémákat és ellentmondásokat kiküszöbölje, illetve megoldást találjon a törvény alkalmazása során feltárt hiányosságokra.

Az energiaipari társaságok árszabályozása

18. A piacnyitás, illetve a piac fokozatos bővülése következtében a Hivatal árelőkészítő tevékenysége is módosul, a hatósági ármegállapítás körében maradó monopoltevékenységekre korlátozódik. 2004. január 1-jétől a nem kötelező átvételű villamos energia termelői árának hatósági jellege megszűnt. A 2004. december 31-ig hatályos árszabályozási rendelet lejártával esedékessé vált egy új villamosenergia-ipari árszabályozási időszak indítása, ezzel együtt új induló árak megállapítása. Az új szabályozást és az árakat tartalmazó rendeletek 2005. február 1-jén léptek hatályba.
19. A Hivatal 2004-ben – a kérelmek külső szakértők bevonásával történt elbírálása után – három ár-felülvizsgálati (ár-megállapítási) kérelemmel kapcsolatos határozatot adott ki.

Fogyasztóvédelem

20. A Hivatalhoz a fogyasztóvédelemmel kapcsolatban 2004. évben 1473 ügy érkezett. Az áramszolgáltatásra vonatkozó panaszok száma 10%-kal csökkent, a gázszolgáltatásra vonatkozóké pedig 10%-kal emelkedett. A Hivatal az egyedi panaszok kivizsgálásán túlmenően a szabályozási környezetre tett módosító javaslataival, kapcsolatainak szélesítésével és az ellenőrzési tevékenység szigorításával valósította meg a fogyasztói érdekek védelmét. Új üzletszabályzatokat hagyott jóvá, közös ellenőrzéseket folytatott a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséggel és az Országos Mérésügyi Hivatallal. A 2004-ben lefolytatott ellenőrzései során hét esetben szabott ki bírságot, összesen 36 millió forint összegben.
21. Az Energetikai Érdekképviseleti Tanács rendszeresen megtárgyalta a Hivatal aktuális feladataival összefüggő, a fogyasztókat érintő legfontosabb kérdéseket.

Energiatakarékosság, környezetvédelem

22. A Hivatal közreműködött a Kormány energiatakarékossági és energiahatékonyságnövelési stratégiájának megvalósításában. Szakértőként részt vett az energiahatékonyságnövelési pályázatok bíráló tárcaközi bizottság és a Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP) projekt kiválasztó bizottság munkájában, továbbá a pályázatok kiírásának előkészítésében. 2004-ben jelentős mértékben növekedett a megújuló energia felhasználása. A legnagyobb növekedés a biomassza felhasználása terén következett be, közel tízszerese az előző évinek.

Jogszabály-előkészítés

23. A Hivatal 2004-ben közreműködött a VET, és a GET módosításának kidolgozásában, illetve a Tszt., valamint számos rendelet előkészítésében.

Összefoglaló megállapítások

24. A Hivatal 2004-ben összesen 552 határozatot hozott, ebből 136 az engedélyezéssel, 178 a szabályzatok jóváhagyásával, 209 a követelmények meghatározásával, 29 eljárásrenddel volt kapcsolatos.
25. A 2004. év folyamán összesen 63 olyan ügyben kellett eljárni, amelyekben az engedélyesek bírósági eljárást kezdeményeztek. A 2004. évben hozott államigazgatási határozatok ellen 43 per indult. Ezen peres ügyek közül 23 befejeződött, 20 folyamatban van első-, vagy másodfokon. A befejezett ügyekben az engedélyesek vagy elálltak a keresettől, vagy az eljárás szünetelés folytán szűnt meg. A 2004. évet megelőzően hozott közigazgatási határozatokkal kapcsolatosan 20 eljárás folyt, melyből 14 befejeződött 2004. évben, 6 eljárás jelenleg is folyamatban van első- vagy másodfokon. A 2002-2003. évben hozott határozatok ellen indult bírósági eljárások során 3 esetben a Hivatal határozatát helybenhagyták, 7 esetben szünetelés folytán szűnt meg az eljárás, 3 esetben a Hivatal új eljárásban új határozatot hozott, melyet az engedélyesek nem támadtak meg. Egy esetben a Hivatal által hozott határozatot a GKM megváltoztatta. A peres ügyek jelentős része a földgázellátási engedélyezéssel, az Ideiglenes Üzemi és Kereskedelmi Szabályzattal és a kiszabott bírságokkal volt kapcsolatos.
26. A kötelező átvétel alá tartozó villamos energia kedvező hatósági ára és az átvétel feltételei – a 2004. évi szigorítás ellenére is – ösztönzik a kapcsolt energiatermelő berendezések létesítését. Ennek következtében 2004-ben tovább növekedett a kis- és közepes teljesítményű gázmotorok száma, melyek jelentős része a lakossági távhőellátáshoz kapcsolódik. A gázmotorok növekedése a kiserőműveknél is megfigyelhető, a 2003 év végi 300 MW teljesítményről 400 MW-ra emelkedett. Ugyanakkor megfigyelhető az a törekvés is, hogy – mivel a távhőtermelés piaca a telítettség felé közeledik – a befektetők a nem távhő célú termelés piacát célozták meg, a 6 MW alatti egység teljesítményű kiserőművek létesítésével.
27. 2004-ben kis mértékben nőtt a Hivatalhoz beérkezett fogyasztói panaszok száma, megalapozottságuk azonban csökkent. A panaszoknak mintegy 40%-a volt indokolt. A panaszok három nagy témakörre: a mérésekre, a szabálytalan vételezésre, valamint a számlázásra vonatkoztak. A Hivatal 2004. év folyamán több ízben végzett ellenőrzést az engedélyeseknél. Ezek – az engedélyekben foglaltak betartása, a szolgáltatás színvonalának javítása, a fogyasztók biztonságos ellátása, valamint a verseny tisztasága érdekében végzett – részben cél-, részben komplex ellenőrzések voltak. A Hivatal az ellenőrzések tapasztalatai alapján a szükséges intézkedéseket megtette.
28. A Hivatal kapcsolata a minisztériumokkal és a társhatóságokkal, a Gazdasági Versenyhivatallal és a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséggel kiegyensúlyozott volt. Nemzetközi együttműködéseit bővítette, számos szervezet munkabizottságában aktívan részt vett.
29. A Hivatal évente megjelentette a tevékenységét és az általa felügyelt szektor főbb műszaki-gazdasági adatait bemutató tájékoztató kiadványát, és immár hatodik éve a Villamos Energia Statisztikai Évkönyvet. Közérdekű határozatait rendre közzétette,

vezetői az elektronikus és az írott sajtóban rendszeresen tájékoztatást adtak a fogyasztókat érintő kérdésekről. A Hivatal tevékenysége, közleményei és az energiapiacot érintő legfontosabb események a www.eh.gov.hu honlapon folyamatosan nyomon követhetők.

I. Az energiapiac szabályozásának, a versenypiac működésének tapasztalatai

A villamosenergia-piac működésének tapasztalatai

A villamosenergia-piac működésének általános feltételrendszere

A fogyasztók hálózathoz való hozzáférése

30. A VET alapján 2003. január 1-jén megnyitott villamosenergia-piac második működési esztendeje piaci zavarok nélkül, a hatályos jogszabályok alapján, de a piaci szereplők útkeresése, a megváltozott viszonyokhoz történő alkalmazkodása mellett telt el.
31. A 2004. évi kiinduló állapotokat alapvetően meghatározta, a piaci szereplők élénk reakcióit kiváltó, 2003. november 14-én megtartott, kínálati szempontból meghatározó 2004. évi határkeresztező kapacitás aukció, amely után több piaci szereplő is panasszal fordult a Hivatalhoz. A részletes, mindenre kiterjedő vizsgálatok után a Hivatal a panaszokat elutasította, de az aukció eredménye számos tanulsággal szolgált a piaci szereplők felé és az államigazgatás számára. A piaci szereplők első alkalommal szembesültek azzal, hogy a közgazdasági szempontból hatékony kapacitás felosztási eljárás olyan kockázatokat rejt, amelyek hatékony kezelése csak úgy lehetséges, ha több forrásból épített beszerzési portfóliót építenek a villamos energiát importáló társaságok. Különösen kockázatos és magas szintű szakmai felkészültséget igényel, ha a feljogosított fogyasztók önállóan, saját mérlegkört alapítva próbálják megszervezni a villamosenergia-ellátásukat. Egyértelművé vált, hogy további erőfeszítéseket kell tennie az államigazgatásnak és a rendszerirányítónak a határkeresztező kapacitások átlátható és egyenlő elbánást biztosító allokálása érdekében.
32. A panaszok elutasítása egyúttal azt is jelentette, hogy 2003. áprilisához képest jelentősen megemelkedtek a határkeresztező kapacitás használatáért fizetendő díjak, továbbá számos fogyasztó – az ellátó villamosenergia-kereskedő kínálatának hiányában – visszalépett a közüzemi mérlegkörbe. Erre a hatályos VET biztosított lehetőséget minden feljogosított fogyasztónak abból a célból, hogy piaci kockázatuk csökkenjen. A Hivatal számításai szerint a 2003. áprilisi határkeresztező kapacitás aukción körülbelül 3 EUR/MWh (100%-os kihasználtságot feltételezve) aukciós díjat kellett fizetni, a decemberi aukción ugyanarra a metszékre körülbelül 8 EUR/MWh (100%-os kihasználtságot feltételezve) elszámoló ár alakult ki úgy, hogy erre az esztendőre csak zsinór termék¹ került meghirdetésre. Ennek a helyzetnek az lett a következménye, hogy a jelentkezők egész évben (a Kereskedelmi Szabályzat adta keretek között) visszaadták az elnyert határkeresztező kapacitást (szlovák irányban) és kénytelenek voltak havi aukció keretében megszerezni a szükséges kapacitásokat, ami egyértelműen növelte a beszerzési portfóliók kockázatait.
33. Az év elején – az import lehetőségek tekintetében különösen fontos – szlovák irányú havi elszámoló árak drasztikusan visszaestek. Januárban körülbelül 0,28 EUR/MWh (100%-os kihasználtságot feltételezve), februárra körülbelül 0,31 EUR/MWh (100%-os

---

¹ A nap 96 db negyedórás elszámolási időintervallumában állandó teljesítmény.

kihasználtságot feltételezve) értékeket lehetett tapasztalni. Az év további hónapjaiban azonban emelkedő trendet mutattak a szlovák import irány kapacitás árai, sőt nem azonos mértékben, de az osztrák metszéken is megfigyelhető volt egy lassú áremelkedés. A szlovák irány esetében látszik, hogy március és szeptember hónapokban volt a trendtől eltérő ármozgás [1. ábra]. A márciusi visszaesés egybeesett az osztrák metszéken tapasztalt hasonló folyamattal, amely azzal magyarázható és ez az 1. ábrán jól látható, hogy kapcsolat van a meghirdetett kapacitás nagysága és a kialakuló elszámoló ár nagysága között, jóllehet az árat más folyamatok is befolyásolják.

34. A villamos energia, mint termék – a közép-európai viszonylatban mértékadónak számító – német tőzsde árainak (futures) az év folyamán regisztrált mozgását figyelembe véve megállapítható, hogy az év egészét tekintve március–április hónapokban voltak a legalacsonyabbak az árak. Az értékesített villamos energia mennyiségekből látszik [2. ábra], hogy a határkeresztező aukciók elszámoló árainak (szlovák, osztrák) márciusi visszaesése ellenére a kérdéses időszakban (rövid stagnálás után) ismét emelkedett a feljogosított fogyasztóknak értékesített villamos energia mennyisége a visszaesett import mellett. Ezen folyamatok összessége tehát azt eredményezte (beleértve a forint-Euró árfolyamváltozás hatását is), hogy a hónap vélhetően kedvező hatással volt a nagyobb beszerzési portfólióval rendelkező piaci szereplők pozícióira.
35. A szeptemberi aukciós árakat azonban már más folyamatok is befolyásolták. Ebben a hónapban a feljogosított fogyasztóknak értékesített mennyiség ismét növekedett és az import visszaesését fedezte a közüzemi nagykereskedő növekvő értékesítése (MVM piactér) és a hazai szabad forrásokból vásárolt többlet energia. Így szeptemberben az import visszaesése akkor következett be, amikor az év addigi időszakát tekintve a legmagasabbak voltak az import beszerzés irányadó árai, de a hazai szabad források mennyisége is növekedett.

Hozzáférés a hosszú távú szerződésekkel le nem kötött hazai forrásokhoz

36. A Hivatal adatai alapján megállapítható, hogy szeptemberig kis meredekséggel, de folyamatosan növekedett a villamosenergia-kereskedők hazai erőművekből vásárolt villamos energia mennyisége. A szabad források mennyiségére kedvező hatást gyakorolt, hogy a közüzemi nagykereskedő – a jogszabályokban rögzített korlátok figyelembevételével – portfólió-optimalizálási lépéseket tett, amelyeknek kedvező feltételt jelentett, hogy a Paksi Atomerőmű 2. blokkja 2004. szeptember 3-tól december 18-ig üzemszerűen részt vett a magyar villamosenergia-termelésben.
37. Piaci információk alapján egyértelmű, hogy a nagyobb erőművek minimalizálni szeretnék a kockázataikat, ezért csak nagyon lassan jelennek meg a piacon a hosszú távú szerződéseken felüli kínálattal. Ennek a folyamatnak egyik példája, hogy a Dunamenti Erőmű Rt. G1-es blokkjával még csak most kíván teljes egészében a versenypiacra termelni. Az év során a Vértesi Erőmű Rt. Oroszlányi erőműve, a Pannon Hőerőmű Rt., az AES Borsodi Energetikai Kft. Borsodi és Tiszapalkonyai Hőerőművei – a szenes technológia és a hőoldali kötöttségek ellenére is – termelésük egy részét a versenypiacon tudták értékesíteni. A versenypiacon értékesítette termelése

egy részét a Mátrai Erőmű Rt., a Dunamenti Erőmű Rt. és termelését teljes egészében feljogosított fogyasztónak értékesítette az EMA-POWER Kft. erőműve.

A közüzemi nagykereskedő értékesítései

38. Az átállási költségek meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól szóló 183/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet alapján az MVM Rt., mint közüzemi nagykereskedő 2004. évben is kezdeményezte a hosszú távú szerződések újratárgyalását. Az újratárgyalások – 2003. évhez hasonlóan – eredménytelenül zárultak, így az MVM Rt.-nek nyilvános árverés keretein belül kellett értékesítenie a közüzemi villamosenergia-kereslet csökkenésének megfelelő lekötött teljesítőképességet, amennyiben átállási költséget kívánt igényelni. Az árverési szabályzat átdolgozására, pontosítására az MVM Rt. és a Hivatal munkatársai közötti rendszeres konzultációk keretében került sor, amelyek végén a Hivatal jóváhagyta az aukciós szabályzatokat.
39. 2004. évben a közüzemi nagykereskedő két kapacitásárverést (III. és IV.) tartott. A III. során 180 MW völgyidőszaki termék és 60 MW zsinór termék került meghirdetésre a 2004. július 1-jétől 2004. december 31-ig terjedő időszakra, míg a IV. számú eljárás során hasonló mennyiség, a 2005. január 1-jétől 2005. június 30-ig terjedő időszakra. A 2004. év első felében (2004. január 1-jétől 2004. június 30-ig terjedő időszak) 100 MW völgyidőszaki termék és 55 MW zsinór termék volt elérhető a piaci szereplők részére, ugyancsak a kapacitásárverés keretében, de még a 2003. évi árverés alapján [1. táblázat].
40. Az aukciókon árverésre bocsátott kapacitásmennyiség ugyan jelentősen elmaradt a versenypiaci szereplők igényeitől és várakozásaitól, de a Hivatal értékelése alapján az aukciós mechanizmus működése az egyik kulcstényező a hazai beszerzési források eléréséhez. A 2004-re vonatkozó árverések eredményei nyomán mintegy 9,5 milliárd forint átállási költség-igény keletkezett a közüzemi nagykereskedőnél, amelyből 7,2 milliárd forint – előlegként – már kifizetésre került a rendszerirányítónál erre a célra elkülönített pénzalapból. E költség-igény mellett 1052 millió kWh került árverésre, ami 9 Ft/kWh „befagyott” költséget jelent. Az átállási költség-alap és a KÁP támogatási rendszer költségigénye jelentősen növeli a rendszerirányítási díjakat. A szomszédos országokkal összehangolt szabályok által létrehozandó, segítő regionális kereskedelem, regionális energiapiac csökkenthetné a nemzeti piacokon szükséges tartalék-kapacitások mértékét, amely szintén jelentős mértékben meghatározója a rendszerirányítási díjaknak. A regionális energiapiac létrehozása gazdaság-diplomáciai előkészítést, megalapozást igényel.
41. Fontos megemlíteni, hogy a közüzemi nagykereskedő a saját maga által üzemeltetett Piac téren is értékesít (és vásárol) kapacitásokat (átállási költség-igény nélkül). Ezen a fórumon a többi piaci szereplőnek is lehetősége van arra, hogy üzleteket kössenek a Piac téren felajánlott kapacitásokra. A viszonylag élénk forgalom arra utal, hogy a piaci szereplők továbbra is nagy érdeklődést mutatnak a hazai források iránt, amelyet az értékesítési adatok is alátámasztanak.

A feljogosított fogyasztók körének változása

42. A 2004. év során lényeges változást jelentett a kereslet szempontjából, hogy a 107/2004. (IV. 27.) Korm. rendelettel módosított 181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet a 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben foglaltaknak megfelelően bővítette a feljogosított fogyasztók körét. Így 2004. július 1-jétől, adott fogyasztási helyen feljogosított fogyasztó lehet minden nem lakossági fogyasztó. A statisztikai elemzéssel készült fogyasztói villamosteljesítmény-igény görbe (profil) alapján mért fogyasztók köréről szóló 92/2004. (VII. 9.) GKM rendelet alapján körülbelül 280 000 fogyasztó egyszerűsített versenyiaci elszámolása vált lehetővé.
43. A 107/2004. (IV. 27.) Korm. rendelet megszüntette a feljogosított fogyasztóknak a Hivatal által történő nyilvántartásba vételét, tehát a rendszerhasználati szerződés kezdeményezése a hálózati engedélyeseknél egyben nyilvántartásba vételt is jelent. A hálózati engedélyesek a hálózatukra csatlakozott feljogosított fogyasztókról a rendelet mellékletében meghatározott tartalommal havonta jelentést készítenek, melyet megküldenek a Hivatalnak, továbbá a MAVIR Rt.-nek.
44. A leendő feljogosított fogyasztó továbbra is saját döntése alapján léphet ki a közüzemi szegmensből (a közüzemi nagykereskedő mérlegköréből rendszerint egy versenyiaci kereskedő mérlegkörébe lép át vagy saját mérlegkört alakít) olyan módon, hogy minden nem lakossági fogyasztó – feljogosított fogyasztóvá válás céljából – az adott fogyasztási helyre szóló közüzemi szerződését 30 napos felmondási határidővel mondhatja fel. A folyamat megkönnyítése érdekében a Hivatal egy értelmező dokumentumot készített, amely letölthető a Hivatal honlapjáról.
45. A legnagyobb fogyasztók gyakorlatilag kiléptek a közüzemi szegmensből, vagy már megkezdték a kilépési előkészületeket. A kisebb fogyasztók esetében jelentősen kisebb a kilépési hajlandóság, és megfelelő árú kínálat hiányában a lehetőség is, amely erős összefüggést mutat a vételezés feszültségszintjével. A versenyiaci arány alakulásában – az eddigi tapasztalatok szerint – jelentős szerepet játszott, hogy a feljogosított fogyasztók nagyon óvatos, kockázatkerülő stratégiát alkalmaznak, amelyet az is alátámaszt, hogy túlnyomó többségük teljes ellátás alapú szerződést kötött valamelyik versenyiaci kereskedővel. A piacnyitás óta eltelt időben emelkedett a rendszerirányítás díj mértéke, amely az átállási díjnak a piac további nyitását tükröző növekedésével, valamint a megújuló és a kapcsoltan termelt villamos energia egyre növekvő támogatási igényével függ össze. A versenyiaciacon értékesített villamos energia mennyiségi adatai a 2. táblázatban találhatók.
46. 2004. évben tovább növekedett a versenyiac mérete. A Hivatal adatai alapján a teljes villamosenergia-fogyasztás mintegy 25%-át lehet versenyiaci feltételek mellett beszerezni [3. ábra]. A regisztrációs adatokból megállapítható, hogy az év elején bekövetkező visszaesés után júniusra állt vissza a 2003. év végén jellemző helyzet.

A piacnyitás hatása a közüzemben

47. A közüzemi szolgáltatók villamosenergia-értékesítési adatain is követhető a piacnyitás hatása [3. táblázat]. A piacnyítással összefüggésben – a közüzemben feleslegessé váló

villamos energia szabadpiaci értékesítése során elszenvedett kereskedelmi veszteségek (átállási költség) fedezésére – egy új díjlem (átállási díj) került beépítésre a rendszerirányítási díjba, amelyet valamennyi fogyasztónak, így a közüzemi fogyasztóknak is meg kell fizetniük.

48. Az egyes szolgáltató társaságokat eltérő mértékben érintette a fogyasztók elvándorlása. A legnagyobb fogyasztók gyakorlatilag minden társaság esetében piacra léptek, illetve megkezdték az előkészületeket a közüzemből történő kilépésre. Ezzel párhuzamosan az egyes térségekben eltérő mértékben növekedett a fogyasztás, tehát az értékesítési adatok ezen folyamatok eredőjeként változtak. Például az ELMŰ Rt. esetében olyan jelentős volt a nem ipari jellegű fogyasztás bővülése 2003. évben (új lakások, légkondicionáló berendezések működtetése), hogy annak hatására csak minimálisan csökkent az értékesített mennyiség.
49. Az adatok alapján egyértelmű, hogy az ország gazdaságilag kevésbé fejlett térségeiben (nagy számú jelentős fogyasztó hiányában) gyakorlatilag elhanyagolható volt a piacnyitás hatása 2003. évben, de a fokozódó piaci aktivitás miatt 2004. évben a Hivatal egyenletesebb értékesítési volumen csökkenést tapasztalt a közüzemi piacon, tekintettel arra, hogy mind nagyobb számban döntenek a fogyasztók a versenypiacra lépés mellett.

A villamosenergia-ellátás biztonsága

Termelés

50. A biztonságos villamosenergia-ellátás szempontjából 2004. év során is kiemelt jelentőséggel bírt a Paksi Atomerőmű 2. blokkjában, az 1. számú aknában 2003. április 11-én bekövetkezett, INES 3 fokozatú üzemzavarnak a hatása és a helyreállítási projekt ütemezett előrehaladása. Az Országos Atomenergia Hivatal szigorú hatósági felügyelete mellett – többek között az 1. számú akna autonóm hűtőkörének és az autonóm vészborozó rendszernek az üzembe helyezése, a szakszemélyzet képzése valamint a reaktorfizikai és vegyszeti ellenőrzések elvégzése után – a 2. blokk az újraindításra engedélyt kapott. Ezek alapján, a sikeres próbaüzemet követően, a blokk 2004. szeptember 3-tól üzemszerűen részt vett a villamosenergia-termelésben. A blokk 97%-os reaktor teljesítmény mellett 445 MW bruttó teljesítménnyel üzemelt a 2004. december 18-ai tervezett leállításig.

Hálózatfejlesztés

51. 2004. során új elemmel bővült az átviteli hálózat. A dél-dunántúli térség villamosenergia-ellátását erősíti, hogy több éves előkészítés és kivitelezés után az MVM Rt., mint átviteli engedélyes, 2004. november 17-én üzembe helyezte a Paks-Pécs 400 kV-os villamos távvezetékét, a hozzá tartozó, Pécs melletti, Bogád közigazgatási területén megvalósított 400/120 kV-os új alállomással, valamint az új alállomás és a Pannon Hőerőmű Rt. (Pécsi Erőmű) közötti 120 kV-os távvezetékkel együtt.
52. 2004. október 10-én sikeresen lezajlott az UCTE 1. és 2. zónájának (a balkáni régió: Románia, Bulgária, Szerbia-Montenegró, Bosznia-Hercegovina és Görögország

villamosenergia-rendszerei) reszinkronizációja és ezzel ismét egységes az UCTE villamos energia rendszeregyesülés. A reszinkronizáció egyben a kereskedelmi lehetőségek bővülését is hozta Szerbia-Montenegró és Románia irányában.

53. A VET 27. § (1) bekezdése alapján a rendszerirányító kötelessége, hogy legalább két évente elkészítse a villamosenergia-rendszer hálózatfejlesztési tervét. 2004-ben - a piacnyitás után először - elkészült a hálózatfejlesztési terv. A Hivatalnak nincs jogszabályi felhatalmazása a hálózatfejlesztési terv jóváhagyására, de a terv kikényszeríthetősége és hitelességének biztosítása érdekében kezdeményezte, hogy – a 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 23. cikkével összhangban – kapjon felhatalmazást a terv jóváhagyására.

A villamosenergia-rendszer szabályozhatósága

54. A piacnyitás negatív hatással járt a villamosenergia-rendszer szabályozhatóságára, amelyet számos publikáció is bemutatott. Így 2004. január 1-jével a kötelező villamosenergia-átvétel rendszerében szigorítások váltak szükségessé, amelyek azonban nem voltak elegendőek. Ezzel összefüggésben 2004. július 17-étől megváltozott a kötelező átvétel zónaidő bontása és bevezetésre került egy ún. mélyvölgy időszak, amelyben a kötelező átvétel hatósági árai jelentősen kisebbek, mint korábban. Az intézkedés hatékonyságát a mérési eredmények egyértelműen bizonyítják. A rendelkezésre álló adatok elsődleges elemzése alapján látszik, hogy az új átvételi árak meghatározásának peremfeltételei helyesek voltak és sikerült azt is biztosítani, hogy – nagyjából változatlan megtérülési feltételek mellett – a villamosenergia-rendszer számára kedvezőbb legyen ezen egységek üzemvitele.
55. A mélyvölgy időszak bevezetéséhez hasonlóan jótékony hatással volt a villamosenergia-rendszer szabályozhatóságára az éjszakai értékesítések nagyobb volumene, amely elsősorban a közüzemi nagykereskedő aktívabb fellépésének köszönhető. A két intézkedés hatására a Paksi Atomerőmű visszaterhelésének gyakorisága jelentősen csökkent és egyértelműen javult a rendszer szabályozhatósága, bár az eddigi intézkedések nem jelentik a probléma végleges megoldását. Amennyiben a Paksi Atomerőmű ismét, tartósan négyblokkos üzemben működik, akkor újabb intézkedések válhatnak szükségessé. A Hivatal folyamatosan figyelemmel kíséri a rendszer üzemét és amennyiben szükséges, akkor újabb intézkedéseket kezdeményez.
56. A magyar villamosenergia-rendszer teljesítménymérlege rövid- és középtávon megnyugtató. A villamosenergia-rendszer szabályozásához szükséges tartalékok 2004. év átlagát tekintve folyamatosan rendelkezésre álltak. Nagyobb rendszerszintű üzemzavar nem volt. A hosszú távú ellátásbiztonság vizsgálatával kapcsolatban a Hivatal felkérésére tanulmány készült, amely áttekinti a magyarországi erőművi beruházások szabályozó kereteit. A tanulmány letölthető a Hivatal honlapjáról.

Téli felkészülés

57. A Hivatal 2003. évhez hasonlóan megvizsgálta és értékelte a villamosenergia-ellátásban részt vevő engedélyesek felkészültségét a téli időszakra és megállapította,

hogy az erőművek az éves karbantartási programjukat végrehajtották. Több erőműnél jelentős fejlesztést hajtottak végre (AES Tisza Erőmű Kft., Bakonyi Erőmű Rt. Ajkai Erőmű, AES Borsodi Energetikai Kft. Tiszapalkonyai Hőerőműve, Pannon Hőerőmű Rt., Vértesi Erőmű Rt., Oroszlányi Erőműve, Budapesti Erőmű Rt.), ennek eredményeképpen környezetvédelmi szempontból megfelelnek a szigorúbb előírásoknak és általában csökkentett teljesítménnyel továbbra is üzemelhetnek. A fejlesztések és átalakítások hatásaként tovább nőtt a földgáz részaránya az országos tüzelőanyag-mérlegben. Az erőművek tüzelőanyag-ellátása szerződésekkel biztosítva volt. Azok az erőművek, amelyeknek rendelet írja elő a tüzelőanyag-készletüket, rendelkeztek az előírt készlettel.

A villamosenergia-rendszer zavara, válsághelyzet

58. A villamosenergia-rendszer jelentős zavara és a villamosenergia-ellátási válsághelyzet esetén szükséges intézkedésekről szóló 281/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet felhatalmazása alapján a Hivatal 54/2004. számú határozatával jóváhagyta a krízistervet és kötelezéseket állapított meg a rendszerirányító részére a terv hiányosságainak pótlására. Ugyancsak jóváhagyta a rotációs kikapcsolási rend (318/2004 számú határozat) és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok, valamint a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság előterjesztésére a védett és létfontosságú fogyasztók listáját. A kiadott határozatok előkészítése alapján megállapítható, hogy a villamosenergia-piac megnyitása számos szempontból új kérdéseket vetett fel a VET-ben, valamint a kapcsolódó rendeletekben, a villamosenergia-rendszer jelentős zavarára (a meghatározást a vonatkozó rendelet az ellátási szabályzatokra bízta) és a villamosenergia-ellátási válsághelyzetre vonatkozó szabályozásokkal kapcsolatban, különös tekintettel az uniós jogharmonizációra.

A magyarországi piacnyitás regionális összefüggései

59. A jelenleg alapvetően importra épülő magyar versenypiac további fejlődésének kulcsa a regionális együttműködésből származó előnyök kiaknázása. Ennek érdekében az elmúlt évben megkezdődtek az együttműködés szélesítésére vonatkozó többoldalú tárgyalások a szomszédos országok rendszerirányítóival és szabályozó hatóságaival. A Hivatal a jövőben tovább kívánja mélyíteni ezen együttműködést.
60. Ennek az előkészítő folyamatnak az egyik eredménye, hogy az osztrák-magyar metszéken 2005-től közös aukciót szerveznek a rendszerirányítók, továbbá a Hivatal az osztrák szabályozó hatósággal kidolgozott egy elemző összeállítást, mely a regionális kereskedelmi együttműködés fejlesztési lehetőségeit tartalmazza.
61. A belső piacok fejlesztése érdekében az Európai Bizottság a 2004. szeptember 16-17-én Rómában megtartott 11. Firenzei Fórumon kezdeményezte az úgynevezett regionális mini fórumok (mini fora) kialakítását a régiókon belüli és a régió peremén lévő hálózati szűk keresztmetszetek koordinálására és egyéb, regionális piacokat érintő kérdések kezelésére. A mini fórumok a Bizottság és az ERGEG közös elnöklésével végzik munkájukat. Magyarország Ausztriával, Csehországgal, Lengyelországgal, Németországgal, Szlovákiával és Szlovéniával a Közép-Kelet Európai Mini Firenzei Fórum tagja.

A földgázpiac nyitásának tapasztalatai

62. 2004. júliusa óta minden – nem háztartási – fogyasztó feljogosítottá vált. Ez összességében 180 000 fogyasztót jelent, amelyek összefogyasztása az országos összes gázfogyasztás 67%-a. Közülük 23 fogyasztó lépett ki a versenypiacra, fogyasztásuk részaránya az országos összes fogyasztásban 6%. A versenypiaci kereskedők száma 10, de közülük csak 3 folytat ténylegesen kereskedelmi tevékenységet (EMFESZ Kft., BC Energiakereskedő Kft., MOL Földgázellátó Rt., mint versenykereskedő).
63. A magyar és a közép-európai térségben elérhető áru kevés számú hazai és külföldi társaság kezében van, s a nagy volumenű hosszú távú szerződéseket helyezik előtérbe, ezért a magyarországi gázpiaci nyitás egy éve alatt a földgázpiacnak csak kb. 4%-a került ki a domináns piaci szereplő (MOL Földgázellátó Rt.) ellátási köréből.
64. A piaci liberalizáció nehezen indult, mert a korábbi engedélyesek – attól tartván, hogy a piacnyitással üzleti érdekeik jelentősen sérülnek – nem segítették a megfelelő szabályozási környezet kialakítását és érvényre juttatását. Annak érdekében, hogy a piacnyitásra a törvény által meghatározott időpontban sor kerülhessen, a Hivatal már 2003 októberében összeállította és kiadta az ideiglenes Üzemi és Kereskedelmi Szabályzatot (a továbbiakban: (I)ÜKSZ).
65. Az (I)ÜKSZ alkalmazhatóságát a Hivatal folyamatosan ellenőrizte és az év folyamán - figyelembe véve a tapasztalatokat - az (I)ÜKSZ-t kétszer is módosította. A GET egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 111/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: GET-Vhr) alapján az engedélyesek képviselőiből az ÜKSZ elkészítésére létrehozott Szabályzati Bizottság az év folyamán konszenzussal kialakította az ÜKSZ tervezetét és az év végén a rendszerirányító a Hivatalnak jóváhagyásra benyújtotta azt.
66. Az engedélyesek – korábbi monopolhelyzetükből fakadó piaci részarányuk fenntartása érdekében – az engedélykérelmeket formálisnak tekintették, jogi és technikai kibúvókat kerestek (pl. pereket indítottak a Hivatal ellen).
67. A versenypiacra kilépni szándékozó fogyasztók várakozásai általában túlzóak voltak. A kilépéskor számukra a vonatkozó rendelet és az (I)ÜKSZ szabályok alapján biztosított kapacitásokkal, a kilépés és visszalépés, a fogyasztási igénybejelentés, a nominálás és az egyensúlyozás szabályaival elégedetlenek voltak. Az Európai Unió azon tagállamaiban, ahol – történelmi hagyományok, szerződéses adottságok és/vagy geopolitikai helyzetük miatt – egy jelentős piaci szereplő kezében összpontosultak az import gázforrások, ún. „gas release” (gáz forrás felszabadítás) programokat írt elő a Kormány és/vagy a törvényhozás, ezzel is lehetőséget biztosítva új szereplők piacra lépéséhez. Ez a nemzetközi gyakorlat – átvétele esetén – nagyobb piacra lépési lehetőséget biztosítana a hazai földgázpiacon.
68. Az (I)ÜKSZ kiadása lehetővé tette a GET szerinti működési engedélykérelmek benyújtását, hiszen a GET-Vhr szerint az engedélyt kérelmezőnek nyilatkoznia kell,

hogy ismeri az (I)ÜKSZ-t. Az (I)ÜKSZ átmeneti szabályai lehetővé tették a feljogosított fogyasztók kilépését a versenypiacra a GET hatályba lépésének pillanatától, így a Hivatal az (I)ÜKSZ-ben írta elő, hogy a földgázszállítói és földgáztárolói engedélyes tegye közzé szabad kapacitásait. Az (I)ÜKSZ-ben megfogalmazott szabály tette lehetővé, hogy a versenypiacra kilépő feljogosított fogyasztóknak a közüzem keretében a szállítórendszer belépési pontjain biztosított kapacitásait meg lehessen határozni, ezeket a kapacitásokat ugyanis a feljogosított fogyasztókról szóló 112/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet módosításáról kiadott 219/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: feljogosítási kormányrendelet) értelmében a fogyasztónak a kilépés után is biztosítani kell. Az (I)ÜKSZ e változatánál még minden fogyasztóra egységesen a csúcsnapi kapacitásigényének 30%-a lett tárolói kapacitásigényként meghatározva. Az (I)ÜKSZ írta elő először, hogy a szállítórendszer és a tárolók szabad kapacitásait 15 hónapra előre közzé kell tenni. Részletesen rögzíti a kapacitás lekötések szabályait, a rendszerüzemeltetők által nyújtott alapszolgáltatások körét. Ezen kívül az (I)ÜKSZ azonosítja az új piacszerkezet lehetséges és kötelező szerződéses kapcsolatait, beleértve a kereskedelmi és a különböző együttműködési szerződéseket is. Előírja a versenypiacra kilépő feljogosított fogyasztó mérőjének távfelügyeletére vonatkozó követelményeket, normatív előírást tartalmaz a rendszerirányító saját kiegyenlítő gázkészletének meghatározására (az előző három év legnagyobb éves gázfogyasztásának legalább 1,5%-a, de legfeljebb 3%-a). Előírja a tranzitálási célra lekötött, de kihasználatlan szállítóképesség megszakítható kapacitásként való felajánlását. (Az engedélyes napi jelentései alapján ez a kihasználatlan kapacitás igen jelentős: 2004 áprilisának közepétől októberig szinte folyamatosan 6 Mm³ fölött volt naponta.)

69. Az (I)ÜKSZ-t – az időközben felmerült igények és tapasztalatok alapján elvégzett módosítással és már törvényi felhatalmazással – a Hivatal 2004. január 1-jén adta ki másodszer.
70. Módosult a közüzemi kapacitás megfeleltetés szabálya (egyedi tárolói kapacitás arányok a korábbi rögzített 30% helyett), nominálási eltérési díjat 2004. július 1-jéig nem kellett fizetni (ez 6 hónapos moratóriumot adott a nominálás begyakorlására), a kiegyenlítő gáz többlet díja 40%-kal mérséklődött.

A versenypiacra lépés első üteme

71. Az (I)ÜKSZ kötelezte a leendő földgázszállítói és földgáztárolói engedélyest, hogy a szabad kapacitásokat 2003. október 15-ig tegyék közzé. Erre a közzétételre az előírt időpontig nem került sor, mert a rendelkezésre álló szabad kapacitásokról ellentmondó adatsorok láttak napvilágot, többszöri értelmezésre volt szükség és ez késedelmet okozott. Hosszas egyeztetés után Beregdarócnál 1% szabad kapacitás, a tárolónál 1% alatti szabad kapacitás, Baumgarten felől 36,5% szabad kapacitást hirdettek meg.
72. Több tucat fogyasztó érdeklődött és feltételes szerződés felmondást kezdeményezett. Ez vitákat eredményezett, mert a közüzemi szolgáltatók az ilyen feltételes felmondásokat nem akarták elfogadni.

73. A – 2004. április 15-én hatályba lépett – feljogosítási kormányrendelet kibővítette a feljogosítottak körét (ennek eredményeként közel 180 ezer fogyasztó vált feljogosítottá), valamint meghosszabbodott a kilépés folyamata.

Az első kapacitás-lekötés és a második piacra lépési ütem

74. A közüzemi szolgáltatók hiányos és pontatlan adatokat adtak (pl. a gázátadói összevonásoknál egységesen túllépték a földgázszállítói engedélyes üzletszabályzatában meghatározott összevonási lehetőségeket). Ennek következtében a közüzemi nagykereskedő nem tudta határidőre megadni a közüzem kapacitás-igényét és a rendszerüzemeltetők sem tudták időben meghatározni és meghirdetni a verseny piac számára rendelkezésre álló szabad kapacitásokat. Ezt a helyzetet a Hivatal ellenőrzései során feltárta és többszöri eredménytelen felszólítás után élt a bírságolás lehetőségével. A rendszerüzemeltetők jellemzően nem is vizsgálták a fogyasztói igények igazoltságát.
75. A 10 versenykereskedői engedélyesből csak 2 független a gázpiac korábbi engedélyeseitől. A második ütemben a 107 nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztóból csupán 23 döntött a verseny piacra lépés mellett. A 2004. évi fogyasztásuk volumene 837 Mm^3 , ami az országos fogyasztás 6%-a.
76. A 23 fogyasztóból 6 fogyasztót a MOL Földgázszállító Rt. szállítórendszere, 15 fogyasztót a TIGÁZ Rt. elosztórendszere, 1 fogyasztót a FŐGÁZ Rt. elosztórendszere, 1 fogyasztót pedig a KÖGÁZ Rt. elosztórendszere lát el. A 23 fogyasztónak 3 versenykereskedő (MOL Földgázszállító Rt., EMFESZ Kft., BC Energiakereskedő Kft.) szállít gázt, illetve egy fogyasztó (Nitrogénművek Rt.) részben maga szerzi be igényét.
77. 2004. július 1-jétől a 89/2004. (VI. 26.) GKM rendelettel módosult a földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló 96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet (a továbbiakban közüzemi díjrendelet). Az új közüzemi díjrendelet módosította az igénybejelentést és az attól való eltérés pótdíját mérsékelte. A közüzemi díjrendelettel való összhang megteremtése és az időközben jelentkezett módosítási igények kielégítése érdekében 2004. szeptember 1-jével sor került az (I)ÜKSZ újabb módosítására.
78. A módosításnak megfelelően a nem hőfokfüggő rendszerhasználók $\pm 12\%$ -os, a hőfokfüggők pedig $\pm 4\%$ -os eltérésen belül nem fizetnek kiegyensúlyozási pótdíjat az adott gázátadón.
79. Az (I)ÜKSZ kötelezi az elosztókat az alkalmazott allokálási szabályok bemutatására és a profil alapú elszámolás szabályainak kidolgozására (az elosztónak tudnia kell, hogy mennyi a verseny piac és a közüzem fogyasztásának aktuális aránya; a kisfogyasztók fogyasztása a fogyasztási profil alapján becsülhető). A felmerült kérdések alapján pontosításra kerültek a közüzemből kilépő fogyasztók kapacitás-lekötési szabályai. Módosult a rendszerirányító kiegyenlítő gázkészletének meghatározási módja (a határnál a minimum előírás megszűnt, a tárolói készlet viszont emelkedett, így a szabad határkapacitás elvileg 2 Mm^3 -rel nőtt).

80. Az első év tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a piacnyitást nehezíti: a szállítóvezetési szabad importkapacitás hiánya, az ország ellátásában szerepet játszó gázforrások 97%-a egy kézben van, a vertikálisan integrált gázipari társaságoknál a tulajdonosi érdekek miatt nem megfelelő a tevékenységek szétválasztása, továbbá a párhuzamosan működő közüzem és verseny piac, a közüzem elsőbbsége.

A szabályozási háttér változása

81. 2004-ben a Hivatal közreműködött a GET – a 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti – módosításának kidolgozásában.
82. Az ipari szereplőkkel tartott hosszas egyeztetések után 2004. július 1-jei hatállyal sor került a földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló 96/2003. (XII. 8.) GKM rendelet módosítására. A módosítás lényeges elemei (csak a közüzemi szolgáltatók fizetnek pótdíjat, ha vételezésük egy tolerancia sávon túl eltér az adott gázadóra bejelentett fogyasztási igénytől; a pótdíj mértéke) miatt az (I)ÜKSZ-t is módosítani kellett, hogy a közüzemi és a verseny piaci szabályozás összhangban legyen. Az (I)ÜKSZ 2004. szeptember 1-jén életbe lépett módosítása folytán a nominálástól való eltérésért nem kell pótdíjat fizetni, viszont az egyensúlytalanságot gázátadónként kell értékelni és pótdíjazni. Az engedélyesek képviselőiből álló Szabályzati Bizottság december végére elkészítette és a Hivatalnak jóváhagyásra benyújtotta az ÜKSZ-t.
83. Az év folyamán az Európai Unióban jelentősen felgyorsultak azok a szabályozás-előkészítési tevékenységek, amelyek célja az egységes európai földgázpiac mielőbbi megteremtése. A folyamatnak három fő jellemzője van. Az első, hogy a fontos, de önkéntes alapon nem kellően alkalmazott szabályozásokat részletessé és kötelezővé teszik. Már az Európai Parlament tárgyalja a 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv előírásait részletező, a földgázszállító hálózatokhoz történő hozzáférés feltételéről szóló rendelet-tervezetet. A földgáztárolókhoz történő hozzáférés egységes gyakorlatának kialakítására vonatkozó ajánlás kidolgozása folyamatban van. A második, hogy az európai szabályozó hatóságok munkacsoportjai feltárják azokat az akadályokat, amelyek az egységes belső gázpiac útjában állnak és olyan új szabályokra, illetve a meglévő szabályok olyan harmonizációjára tesznek javaslatokat, amelyek alkalmazásával ezek az akadályok megszűnnek. A harmadik, hogy az Európai Unió érvényesíteni próbálja szabályait az Európai Unión kívül is. Egyezményt köt a délkelet-európai országokkal többek között a régió közös szabályozó hatóságának felállításáról. Ennek keretében a tagországoknak az Unió álláspontját kell képviselniük. Ez először valószínűleg a Nabucco vezeték esetében érintheti a magyar érdekeket.

II. Engedélyezés, hatósági ellenőrzés és felügyelet

Villamosenergia-piac

A szabályozási háttér változásai a villamosenergia-iparban

84. A villamosenergia-ipari társaságok szabályozásának 1994. óta tartó első szakasza 2002-vel lezárult, az Országgyűlés 2001. decemberében elfogadta az új VET-et, 2002-ben pedig elkészültek a törvény végrehajtásához szükséges kormány- és miniszteri rendeletek.

Új európai parlamenti és tanácsi irányelvek

85. A 2001-ben megjelent VET-et az akkor hatályos 96/92 EK irányelvvel összhangban alkotta meg az Országgyűlés. Az időközben kiadott és hatályba lépett, 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv előírásaival való részleges összhangot néhány rendelet (feljogosítási rendelet, határon keresztül történő villamosenergia-szállítási rendelet, stb.) egyes részeinek módosítása biztosította. A szabályozási rendszerben szükséges további változtatások csak a VET módosításával oldhatók meg.
86. A hasznos hőigényen alapuló kapcsolt energiatermelés belső energiapiacra való támogatásáról és a 92/42/EGK irányelv módosításáról szóló, 2004. február 11-i 2004/8/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2004/8/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) szükségessé teszi a kötelező átvétel hazai szabályozásának az átgondolását.

A feljogosított fogyasztók körének kiterjesztése

87. A villamosenergia-fogyasztók feljogosításáról szóló 107/2004. (IV. 27.) Korm. rendelettel módosított 181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet alapján 2004. július 1-jétől minden nem lakossági fogyasztó számára lehetővé vált a szabad megállapodással történő villamosenergia-vásárlás. Ennek a fogyasztói csoportnak egy része azonban nincs ellátva olyan regiszteres, távleolvasható fogyasztásmérővel, amely lehetővé teszi a menetrend alapján történő elszámolást, tehát csak akkor tudnak kilépni a villamos energia versenypiacra, ha megoldható az elszámolásuk. Ezt teszi lehetővé a statisztikai elemzéssel készült fogyasztói villamosteljesítmény-igény görbe alapján történő elszámolás, amelynek kereteit a statisztikai elemzéssel készült fogyasztói villamosteljesítmény-igény görbe alapján mért fogyasztók köréről szóló 92/2004. (VII. 9.) GKM rendelet határozza meg.

A villamos energia határokon keresztül történő kereskedelme

88. A villamos energia határokon keresztül történő kereskedelme esetén alkalmazandó hálózati hozzáférési feltételekről szóló, 2003. június 26-i 1228/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1228/2003/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) alapján a Kormány módosította a villamos energia határon keresztül történő szállításának szabályozásáról szóló 182/2002. (VIII. 23.) Korm. rendeletet, amely jelentős hatással volt a kereskedelmi szabályzat 2004. évi módosításaira.

Engedélyezési eljárások a villamosenergia-iparban

89. A Hivatal 2004-ben összesen 256 db, a villamosenergia-ipart érintő határozatot adott ki. Ezek között kiemelt jelentősége van a rendszerirányító részére kiadott határozatoknak, és minden olyan határozatnak, amely az ellátási szabályzatokat érintette. Ugyanis ezek azok a hatósági határozatok, amelyek során a Hivatal a VET 10. § e) pontja alapján előírta a feljogosított fogyasztók közcélú hálózathoz való hozzáféréseinek szabályait.

A kereskedelmi szabályzat módosításai

90. A Hivatal a rendszerirányító előterjesztésére 2004. év során háromszor módosította a kereskedelmi szabályzatot. A 309/2004 számú határozat technikai jellegű módosításokat tartalmazott, amelyek a Hivatal korábbi határozatainak részleges módosításait hagyta jóvá, amelyek között olyan – az európai gyakorlatban jól ismert – elvek szabályzatba illesztését írta elő, mint a lekötött határmetszék kapacitáson keresztüli szállítás során alkalmazandó „használja, vagy elveszti” elv.
91. A 355/2004. számú határozatban - összefüggésben a villamos energia határon keresztül történő szállításának szabályozásáról szóló 200/2004. (VI. 23.) Korm. rendelettel módosított 182/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet alkalmazásával - a Hivatal jóváhagyta az engedélyesek által aukción értékesített határkeresztesző kapacitáshasználati jogok másodlagos kereskedelmét. A rendeletmódosítás alapján lehetővé vált a kereskedelmi szabályzatban meghatározott részletes eljárásrend módosítása és az eddigi szabályrendszerben meglévő kapacitásjog visszamondás lehetőségének a korlátozása.
92. A 606/2004. számú határozatban a Hivatal jóváhagyta a határmetszéki szabad átviteli kapacitás-allokálási szabályok módosítását, amelyek között a legfontosabb változás az osztrák viszonylatot érinti. Itt ugyanis a rendszerirányító olyan megállapodást tudott kötni az APG-vel (VERBUND - Austrian Power Grid AG), amely alapján az éves és havi kapacitásaukciókat mindkét irányban az osztrák partner tartja, míg a 2005. év során indítandó napi aukciók megtartása a magyar rendszerirányító feladata lesz. Ennek a megállapodásnak a következtében ebben a határozatban került meghatározásra a szomszédos rendszerirányítókkal kötendő megállapodásokkal kapcsolatos eljárás, amely alapján a Hivatal továbbra is kellő időben és érdemben bekapcsolódhat a megállapodások előkészítésébe, ugyanis a villamosenergia-piac hatékonyabb működése szempontjából kiemelt jelentősége van az átlátható és minden piaci szereplő számára egyenlő bánásmódot garantáló allokálási rendszernek.

Terhelési profilok alkalmazása

93. A villamosenergia-fogyasztók feljogosításáról szóló 107/2004. (IV. 27.) Korm. rendelettel módosított 181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet alapján 2004. július 1-jétől minden nem lakossági fogyasztó számára lehetővé vált a szabad megállapodás alapján történő villamosenergia-vásárlás. Ennek a fogyasztói csoportnak egy része azonban nincs ellátva olyan regisztrált, távleolvasható fogyasztásmérővel, amely lehetővé teszi

a menetrend alapján történő elszámolást, tehát csak akkor tudnak kilépni a villamos energia versenypiacra, ha megoldható az elszámolásuk. Ezt teszi lehetővé a statisztikai elemzéssel készült fogyasztói villamosteljesítmény-igény görbe alapján történő elszámolást. A statisztikai elemzéssel készült fogyasztói villamosteljesítmény-igény görbe alapján mért fogyasztók köréről szóló 92/2004. (VII. 9.) GKM rendelet meghatározza – többek között – az ellátási szabályzatok tartalmi követelményeit, a profilgörbék alkalmazási és elszámolási szabályainak kereteit.

94. A terhelési profilok alkalmazása a villamosenergia-rendszerben eddig még nem alkalmazott elszámolási módszer bevezetését jelenti. Az előkészítő folyamat során egyértelművé vált, hogy a VET által biztosított keretek nem teszik lehetővé egy külföldi szabályozás változtatás nélkül történő bevezetését. Ezért az elszámolás módjával kapcsolatban egy, a VET és a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet (VET-Vhr.) által meghatározott keretek között, 2004. július 1-jétől, jelentősebb informatikai fejlesztések nélkül is alkalmazható módszertant kellett kidolgozni. Ez szükségképpen azt eredményezte, hogy számos egyszerűsítő feltételt kellett meghatározni (a profilozás határa, a közüzemi szolgáltató és az elosztóhálózati engedélyes elszámolása, a rendszerirányító elszámolási és adatszolgáltatási kötelezettsége, a lehetséges elszámolási kapcsolatok rendszere). Miután a szabályozás az irányelv által meghatározott feljogosítási kötelezettség hatálybalépésére elkészült, a Hivatal a kereskedelmi szabályzat mellett, az elosztói szabályzatot és az üzemi szabályzatot is módosította a szükséges változtatások bevezetése érdekében.

Rendszerszintű szolgáltatások

95. Az év során a Hivatal kénytelen volt kétszer is meghosszabbítani a rendszerszintű szolgáltatások beszerzésének, igénybevételének és elszámolásának szabályairól, valamint a kiegyenlítő energia elszámolási árának számítási módszeréről szóló kötelezéseinek határidejét. A tapasztalataink alapján a jelenlegi hosszú távú szerződések rendszere és a jogszabályi környezet nem ösztönzi az engedélyeseket egy új, a jelenlegi szabott árnál hatékonyabb rendszer kidolgozására, különös tekintettel arra, hogy a kiegyenlítő energia árának ösztönöznie kell a piaci szereplőket menetrendjeik betartására, de az ár nem jelenthet piacra lépési korlátot a feljogosított fogyasztók számára. A megfelelő szabályozás kialakítását különösen nehezíti, hogy a kialakítandó rendszerben – az Európai Unió joggyakorlatának megfelelően – egyenlő bánásmódot kell alkalmazni minden piaci szereplő, így a közüzemi nagykereskedő irányában is, aki a közüzemben fennálló, a piacnyitást megelőzően létrehozott szerződéses rendszer kötöttségei és jogszabályi korlátok miatt csak erősen korlátozott mértékben képes megosztani a piaci kockázatait más, a mérlegkörébe tartozó társaságokkal. Az év során a kereskedelmi szabályzati bizottságban folytatódtak a szakértői egyeztetések, amelyek azonban még nem fejeződtek be.

Szabaddá vált kapacitások kezelése

96. A közüzemi nagykereskedőnek a termelőkkel kötött hosszú távú szerződéseit érinti a közüzemi célra lekötött, de a közüzemi nagykereskedő által fel nem használt, ily módon szabaddá vált kapacitások lemondása részletes szabályai kidolgozásának kötelezésére vonatkozó határidő ismételt meghosszabbítása. Az eddigi konzultációkon

ugyanis nyilvánvalóvá vált, hogy az érdekelt engedélyesek jogszabályi kötelezések hiányában nem tudják a kérdést megoldani a kereskedelmi szabályzatban.

Felügyeleti ellenőrzések a villamosenergia-iparban

97. A szokásos gyakorlatnak megfelelően a Hivatal 2004. évben is végzett ellenőrzéseket. Az ellenőrzés az engedélyben meghatározott információadási kötelezettségen és helyszíni vizsgálatokon alapult. Az engedélyesektől március 31-ig az éves jelentést, június 30-ig a pénzügyi mérleget (éves beszámolót, kiegészítő mellékletet, üzleti jelentést), illetve több alkalommal a további vizsgálatokhoz szükséges információkat kért be.

Erőművek

98. Az erőműveknél folytatott ellenőrzések során a Hivatal megállapította, hogy a jogszabályban előírt tüzelőanyag készlet minden erőműben rendelkezésre áll, több helyen az előírásokat meghaladó készletekkel is rendelkeznek. A karbantartást különböző elv szerint, de mindenütt terv szerint végzik, ezzel biztosítva a megbízhatóságot és a rendelkezésre állást.
99. A környezetvédelmi moratórium lejártával egyetlen szenes erőművet sem kellett bezárni. Számos újítást, fejlesztést és átalakítást elvégezve alkalmassá tették a kiöregedő berendezéseket a szigorú normák kielégítésére. (A Vértesi Erőmű Rt. Bánhidai erőművének érvényes működési engedélye van, de jelenleg engedély alapján szünetelteti a termelését.) Az 5. melléklet a környezetvédelmi korszerűsítéseket végzett erőművek listáját tartalmazza.
100. A minőségbiztosítási helyzetet áttekintve megállapítható, hogy minden erőmű működtet minőségbiztosítási rendszert. A minőségbiztosítási rendszereket – a változásoknak megfelelően - átdolgozzák és auditáltatják. Egyes erőművek integrált minőségirányítási-, környezetirányítási-, valamint munkaegészségi- és munkabiztonsági rendszer kialakítását kezdték meg. Több helyen integrált környezetközpontú irányítási és minőségirányítási rendszert működtetnek.
101. Környezetvédelem területén a jogszabály előírja, hogy az egységes környezethasználati engedélyben foglaltakat 2007. október 31-ig kell teljesítenie az erőműveknek. Számos engedélyes már megkezdte az engedélyezési eljárást és többen már sikeresen befejezték azt és megkapták az egységes környezethasználati engedélyt (AES Tisza Erőmű Kft., AES Borsodi Energetikai Kft. Borsodi, valamint Tiszapalkonyai Hőerőműve, Pannon Hőerőmű Rt., Vértesi Erőmű Rt. Oroszlányi Erőműve).

Hálózati és a közüzemi szolgáltatói engedélyesek

102. A hálózati engedélyesek ellenőrzésének súlypontjai a tevékenységek szétválasztása, a hálózat szabad hozzáférése, mérési problémák, a hálózati veszteség alakulása, a hálózatfejlesztés helyzete voltak.

103. A közüzemi szolgáltatóknál különösen a közüzemi mérlegkör működési problémái, a számlázási rendszer, a számviteli elválasztás, kötelező átvétel problémái, a profil alapú elszámolás helyzete, a kedvezményadási gyakorlat voltak az ellenőrzés főbb témái.
104. Az előző évek folyamán bevezetett új szolgáltatás minőség mutatók teljesítése érdekében kifejtett engedélyesi erőfeszítések – köztük az utóbbi években jelentősen megnövekedett saját forrású hálózatfejlesztések – eredményeként 14-15%-ról 10-11%-ra csökkentek a hálózatvesztési mutatók.
105. A 2004. évi ellenőrzések során megállapítható, hogy a hálózati engedélyesek új auditált minőségbiztosítási szabályzatokat dolgoztattak ki és auditáltattak. Ezen új minőségbiztosítási szabályzatok tevékenységekre bontják az eddigi egységes áramszolgáltatói működést, és a tevékenységeket hozzárendelik az egyes engedélyesekhez, valamint meghatározzák azon kiegészítő tevékenységek körét, amelyeket belső szolgáltatásként mindkét engedélyes igénybe vesz. Az így szétválasztott tevékenységekre alapozottan az engedélyesek belső együttműködési megállapodásokat kötöttek. Ezeknek a belső megállapodásoknak az egy jogi egység keretein belül működő engedélyesek együttműködését ahhoz hasonlóan kell szabályozniuk, mintha azt külön jogi személyiségű gazdasági társaságokként végeznék. Ennek a folyamatnak a továbbvitele megkönnyíti, hogy a közüzemi szolgáltatók, az Európai Unió szétválasztási előírásai alapján 2007. július 1-jére teljesíteni tudják a hatósági áras tevékenységet végző hálózati engedélyesek és a piaci tevékenységet végző kereskedelmi egységek jogi szétválasztását.

Földgázpiac

106. A Hivatal a gázpiac területén 2004-ben 282 határozatot adott ki. Működési engedélyek kiadására és módosítására 90 esetben került sor. Befolyásszerzés jóváhagyására 5, üzletszabályzat (közüzemi nagykereskedelmi, kereskedelmi, szállítási, tárolási és rendszerirányítási, földgáz közüzemi, földgáz elosztói, valamint PB-gáz engedélyes) jóváhagyására és módosítására 19, korlátozási sorrend jóváhagyása érdekében 1 határozatot adott ki a Hivatal. Tíz új, (1-1 közüzemi szolgáltatói és elosztói, 3 földgázkereskedői és 5 határon keresztül földgázszállító vezetékhez való hozzáférési) működési engedély iránti kérelmet hagyott jóvá a Hivatal, és 3 bírságoló határozatot is hozott.

Földgáz-kereskedelmi és közüzemi nagykereskedelmi engedélyek kiadása, módosítása

107. A Hivatal 2004-ben 21 határozatot adott ki a földgáz közüzemi nagykereskedelmi engedélyes és a földgáz-kereskedelmi engedélyesek részére. A földgáz közüzemi nagykereskedelmi működési engedély módosítására új közüzemi fogyasztó bekapcsolása és a fogyasztó névváltozása miatt került sor. A földgáz közüzemi nagykereskedelmi működési engedély további két módosítás iránti kérelme érkezett a Hivatalba 2004 során, ezek engedélyezése csak 2005-ben zárul le. Mindkét módosítást az engedélyes által ellátott közüzemi fogyasztók körében bekövetkezett változás indokolja.

108. A Hivatal által kiadott határozatok három új földgáz-kereskedő működését tették lehetővé. Ezzel a földgáz-kereskedelmi engedélyesek száma tízre emelkedett. További három földgáz-kereskedelmi engedély és egy üzletszabályzat jóváhagyása iránti kérelem érkezett a Hivatalhoz 2004 során, melyek elbírálása a tárgyévben nem zárult le.
109. A földgáz-kereskedelmi engedéllyel rendelkező társaságok egyikének tulajdonosa megváltozott, a tulajdonosváltás nem befolyásolja a kereskedő által ellátott fogyasztók zavartalan ellátását.
110. A MOL Rt. földgáz leányvállalatainak (MOL Földgázellátó Rt., MOL Földgázszállító Rt., és MOL Földgáztároló Rt.) értékesítése tárgyában benyújtotta kérelmét a befolyásszerzéshez történő hozzájárulás érdekében. Ezen kérelem elbírálása, a tulajdon-átruházás hatásainak vizsgálata – a Gazdasági Verseny Hivatallal együttműködésben – 2005-ben zárul le.

Földgáz közüzemi szolgáltatói és elosztói engedélyesek

111. 2004 évben egy új társaság, a Csepel Erőmű Kft. kapott földgáz közüzemi szolgáltatói és elosztási működési engedélyt. A Csepel Erőmű Kft. korábban a MOL Rt. közvetlenül kiszolgált nagyfogyasztója volt, azonban a tulajdoni és területi változások miatt a gáz továbbadása már nem egybefüggő telephelyen történt. Területi gázszolgáltatást azonban csak engedéllyel rendelkező szolgáltató végezhet. Az új törvényi szabályozás már csak az egybefüggő telephelyen belüli továbbadást engedi meg.
112. A telephelyen kívüli továbbadás problémái azonban az egybefüggő telephelyen belül is jelentkeztek a Diósgyőr-DAM egybefüggő telephelyén lévő ipari fogyasztóknál. A Hivatal a telephelyen belüli rendszerekre vonatkozóan olyan törvényi megfogalmazást javasol, mely abból indul ki, hogy a bizonytalan ellátás, a rossz állagú vezetéken történő telephelyen belüli továbbadás teljes egészében szűnjön meg, a telephelyen belüli fogyasztók is részesüljenek fogyasztóvédelemben és engedélyes ellátó társaságok szolgáltatassák a földgázt. A Hivatal ezért javasolja az egybefüggő telephelyen belüli földgáz továbbadás meghatározott időn belüli megszüntetését.
113. A gázszolgáltatásba újonnan gazdaságosan bekapcsolható települések száma minimumra csökkent. Ennek oka, hogy ezen ellátatlan településekhez a földgázrendszer kiépítése olyan beruházást igényel, melynek megtérülési ideje igen hosszú lenne a kis fogyasztói sűrűség miatt. Ilyen beruházások költségeihez a földgáz elosztói engedélyesnek csak minimális részben kell hozzájárulnia, így a beruházás csak a helyi fogyasztók és az önkormányzatok jelentős hozzájárulásával, ill. állami támogatással valósulhatna meg. Jellemzően a települések gázelosztó hálózatának kiépítését csak akkor vállalja az elosztó, ha a megépült vezeték elosztói tulajdonba kerül, azonban ezt a finanszírozásban részt vevő állami támogatás általában nem teszi lehetővé.
114. A földgáz közüzemi szolgáltatók egyre inkább arra törekednek, hogy a földgázzal már ellátott településeken növeljék a földgázrendszerbe bekapcsolt fogyasztók számát.

2004-ben a Hivatal hét településrész és három település földgázellátásba való bekapcsolására adott ki engedélyt, ezek közül egy-egy PB-ről történő átállítás volt.

A propán-, butángázok és ezek elegyeinek vezetéken történő elosztását és szolgáltatását végző engedélyesek

115. A propán-, butángázok és ezek elegyeinek vezetéken történő elosztására és szolgáltatására irányuló működési engedéllyel 3 társaság rendelkezik: a PRÍMAGÁZ Rt., a TOTAL HUNGARIA Kft. és a TIGÁZ 2 Kft.-je (korábban MOL-GÁZ Kft.). A tárgyidőszakban egyik társaság sem hajtott végre jelentős, a működési területüket érintő fejlesztéseket, tekintettel a már évek óta jellemző veszteséges (vagy szinten tartó) gazdálkodási körülményekre.
116. A vezetékes propán-, butángázzal ellátott települések száma 27, a PRÍMAGÁZ HUNGARIA Rt. 18, a TOTAL HUNGARIA Kft. 5, a TIGÁZ 2 Kft. 4 települést lát el. E társaságok részére 2004. évben 2 határozatot adott ki a Hivatal, amelyekben visszavonásra került a településre vonatkozó engedély a földgázellátásra történő áttérés miatt. Ez egy települést és egy településrészt érintett.

Földgázszállítói és rendszerirányítói engedélyes

117. Az engedélyes a GET 9. § (2) pontja szerint alapvető üzemeltetési eszközökként működtetett technológiai hírközlő kábelek tulajdonának igazolását, és üzemeltetési szerződését többszöri halasztás, majd felszólítás után, 2004. november 30-ára teljesítette azáltal, hogy saját üzemeltetési szervezetet hozott létre ezen a szakterületen.
118. A Hivatal jóváhagyta a rendszerirányítói engedélyes által benyújtott, a 2004-2005 gázévre vonatkozó korlátozási sorrendet.
119. A földgázszállítói engedélyt a Hivatal kétszer módosította 2004-ben. Az első módosításra azért volt szükség, mert az engedélyes működési területén két új vezetékszakaszt épült. Később a Hivatal módosította az engedély több pontját a GET 4. § (1) bekezdés a) pontban foglaltak alapján.

Földgáztárolói engedélyes

120. A Hivatal a 465/2003. számú határozatával a MOL Földgáztároló Rt. részére tárolási működési engedélyt adott. Az engedély 3. mellékletében felsorolt hiánypótlásokat 2004. január 31-ig, illetve március 31-ig teljesítette. A GET-Vhr 8. § (3) c), d), f), g) pontjaiban foglalt követelményeknek való megfelelést tanúsító, a szükséges képzettségű és létszámú szakszemélyzet rendelkezésre állását bemutató táblázatok kiegészítését az engedélyes – a Hivatal felszólítására – 2004. november 30-ig pótolta.

Névváltozás, befolyásszerzés jóváhagyása

121. A MOL-GÁZ Kft. engedélyes neve TIGÁZ 2 Kft-re módosult. Közvetlen irányítást biztosító befolyásszerzés jóváhagyása történt három engedélyesnél, további kettőre kérelem érkezett.

Engedélyesek ellenőrzése

Téli felkészültség ellenőrzése

122. A Hivatal 2004-ben is megvizsgálta az engedélyesek téli felkészültségét, a téli földgázellátás biztonsága érdekében. A vizsgálatba a földgáz közüzemi nagykereskedelmi, földgáz közüzemi szolgáltatási, a földgázszállítási, a földgázelosztási, és a földgáztárolási engedélyes társaságokat vonta be. A Hivatal megvizsgálta a földgázrendszerek felkészítettségét, a közüzemi gázellátás téli biztonságának jellemzőit, peremfeltételeit, a téli földgázellátási modell paramétereit. A vizsgálat megállapította, hogy a téli felkészülés az engedélyesek beszámolóí alapján megfelelő, és meghatározta az ellátásbiztonság érdekében a társaságok nélkülözhetetlen további teendőit. A 2003/2004 évi tél során rendkívüli intézkedésre, korlátozásra nem volt szükség.

Felügyeleti ellenőrzés

123. A Hivatal 2004. március 9-én rendkívüli felügyeleti ellenőrzést tartott a MOL Földgázellátó Rt-nél, mint földgáz közüzemi nagykereskedőnél (a továbbiakban: KNK), mely során többek között ellenőrizte a Hivatal 51/2004. számú határozatával kiadott (I)ÜKSZ szerinti közüzemi kapacitás-lekötéseket. A Hivatal az ellenőrzés során megállapította, hogy néhány földgáz közüzemi szolgáltató nem tett eleget az (I)ÜKSZ-ben részletesen előírt, az éves közüzemi kapacitásigény meghatározásához, valamint a középtávú közüzemi kapacitás igény felméréshez szükséges adatszolgáltatási kötelezettségének. Az ellenőrzésen megállapított adatszolgáltatási hiányosságok haladéktalan teljesítésére a Hivatal felszólította az érintett engedélyeseket.
124. A Hivatal 2004. áprilisban felügyeleti ellenőrzést tartott a földgáz közüzemi szolgáltatóknál többek között az (I)ÜKSZ-ben előírt adatszolgáltatás teljesítése minőségének, határidejének vizsgálatáról. Az ellenőrzés során a Hivatal megállapította, hogy az előírt adatszolgáltatás teljesítésének az engedélyesek csak részben, hiányosan tettek eleget.
125. Miután az engedélyesek a földgázipari tevékenységüket a jogszabályban [GET 14. § (5)], az engedély vonatkozó pontjaiban, a Hivatal 51/2004 számú határozatával kiadott Ideiglenes Üzemi és Kereskedelmi Szabályzatban előírtaktól eltérő módon gyakorolják, és az (I)ÜKSZ előírásainak megfelelő adatszolgáltatást a Hivatal felszólítása ellenére sem teljesítették, ezért bírság kiszabása mellett döntött.
126. A Hivatal ellenőrizte, hogy a Földgázszállítói engedélyes közzé teszi-e a rendelkezésre álló szabad kapacitásokat internetes honlapján. Ugyancsak ellenőrizte, hogy a szabad

kapacitás meghatározásának módszertana megfelel-e a jogszabályi előírásoknak. Mivel mindkét területen jelentős hiányosságokat tapasztalt, felszólította az engedélyest a hiányosságok megszüntetésére. Végül többszöri tárgyalást követően, bírságolás nélkül teljesültek az előírt követelmények.

Fejlesztési tervek ellenőrzése

127. A Hivatal ellenőrizte, hogy a földgázszállítói és a tárolói engedélyes fejlesztési tervei megfelelnek-e az ország várható igényeinek. A fogyasztási igények becslésének napvilágra került ellentmondásai miatt a Hivatal az ellenőrzéshez tanulmányt készíttetett független szakértővel a várható fogyasztási és kapacitásigények alakulásáról. Részben a tanulmány eredményei képezték a Hivatal álláspontjának alapját az Országgyűlés Gazdasági Bizottság Energetikai Albizottsága előtt a MOL-lal folytatott vitában. A még fennálló ellentmondások komplex vizsgálatára 2005-ben kerül sor.

A működés ellenőrzése

128. A Hivatal 2004 októberben és novemberben felügyeleti ellenőrzést tartott a 7 nagyobb földgáz közüzemi szolgáltatói és a földgáz elosztói engedéllyel rendelkező társaságnál. Az ellenőrzés során az engedélyezéssel kapcsolatos témákban vizsgálta a földgáz közüzemi szolgáltatóknál a közüzemi nagykereskedő és a társaságok közötti, 2004-2005. gázévre szóló szerződések meglétét, a megszakítható fogyasztókkal történő szerződéseket, a szabad kapacitások módszertanának és közzétételi eljárásának betartását. Az ellenőrzés kiértékeléséről szóló megállapításait eljuttatta a társaságokhoz, és felszólította a feltárt hiányosságok felszámolására, amelynek ellenőrzésére 2005-ben kerül sor.
129. A Hivatal ellenőrizte az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról szóló 4/2004. (I. 19.) GKM rendelet alkalmazását, a panaszok ügyintézését, az 500 m³/óránál nagyobb fogyasztók igénybejelentését, és az eltérések pótdíjazását, továbbá a szezonális fogyasztói tájékoztatást az árakról és áralkalmazási feltételekről. Ezen túlmenően, a feljogosított fogyasztóvá válás folyamatáról több esetben ellenőrzést végzett a területi igazgatóságokon.

Engedélyezés és felügyelet a távhőtermeléssel és -szolgáltatással kapcsolatban

A távhőellátás főbb jellemzői Magyarországon

130. A távhőtermelés közel 70%-a erőművekben történik, amely tevékenység felügyelete a Hivatal hatáskörébe tartozik. A távhőtermelői tevékenység 30%-a, valamint a településeken a távhőszolgáltatási tevékenység szinte teljes egésze önkormányzati hatáskörben van. Magyarországon 97 településen 240 távfűtő rendszer működik, a távfűtött lakások száma közel 650 ezer. Ez az országos lakásállomány kb. 16%-a. A távhőellátás együttes csúcs hőigénye 6500 MW.

131. A távhőellátás több mint kétmillió embert érint, ezért a távhővel kapcsolatos problémák széles lakossági kör társadalmi közérzetét befolyásolják. Nem mindegy a társadalom szempontjából ezen lakossági kör távfűtéshez való viszonya, a szolgáltatással való elégedettsége. Ma a lakosság általános véleménye a távfűtésről inkább elmarasztaló és ezért reális veszélynek tekinthető a távfűtési hálózatokról való leválási törekvések erősödése, miközben a környezetvédelmi szempontok érvényesítése szempontjából is, össztársadalmi érdek lenne a távfűtés további térnyerése.

A távhőellátás vertikuma

132. A távhőellátást tiszta profilú távhőszolgáltatók, illetve a városgazdálkodás egyéb feladatait is ellátó szolgáltatók végzik. A lakossággal a szolgáltatók állnak szerződéses jogviszonyban. A hőt a szolgáltató kb. húsz városban kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést végző erőműtől, továbbá kiserőműtől vásárolja, illetve saját fűtőművében (kazánban), vagy gázmotorban termeli. A kiserőműveket (többségében gázmotorokat) többnyire önálló jogi személyek működtetik, de egyre több távhőszolgáltató telepített és tervez telepíteni gázmotort a meglévő fűtőművei mellett vagy helyett.
133. A szolgáltatók többségükben a települési önkormányzatok tulajdonában vannak, egyes helyeken a szolgáltatóban a távhőtermelő (villamos engedélyköteles erőmű) is szerzett tulajdont. A szolgáltatókat az önkormányzat társasága, illetve városgazdálkodási társasága üzemelteti, esetleg koncesszióba adták. A hőtermelés az 50 MW feletti erőművek és fűtőerőművek esetében többnyire külföldi tulajdonban van (kb. 20 engedélyköteles erőmű adja a hőtermelés 60-70%-át). A kiserőművek tulajdonosai ipari társaságok, intézmények, pénzügyi vagy szakmai befektetők, vállalkozók, továbbá áramszolgáltatók, távhőszolgáltatók.
134. Villamos energiával kapcsolatosan termelnek hőenergiát a villamos energia termelői működési engedéllyel rendelkező (50 MW-nál nem kisebb) erőművek, a fűtőerőművek, és a kiserőművek (többek között a gázmotorok). Ezek az erőművek a hőenergiát a távhőszolgáltatóknak, illetve kommunális intézményeknek, valamint közvetlenül nem fűtési célra, ipari vállalkozásoknak adnak el.
135. A távhőszolgáltató a távhőtermelőtől vásárolja a hőenergiát, és/vagy maga állítja elő kazánokban, kisebb részben gázmotorokkal.

A távhőellátás jogszabályi keretei

136. A Tsz. szerint távhőellátási kötelezettsége az önkormányzatnak van. Az önkormányzat képviselő testülete, illetve jegyzője tulajdonosi, hatósági (engedélyezési, árhatósági), valamint fogyasztóvédelmi jogkörében eljárva szabályozza a távhőszolgáltatók működését.

Engedélyezés, hatósági ellenőrzés

137. A távhőtermelés és távhőszolgáltatás engedélyköteles tevékenység. A távhőtermelő berendezések létesítése csak 5 MW hőteljesítménytől engedélyköteles. A Magyar

Energia Hivatal hatáskörébe főként a villamos termelői működési engedéllyel rendelkező erőművek (50 MW teljesítménynél nem kisebbek) távhőtermelése, és ha egyben szolgáltat is, akkor a távhőszolgáltató tevékenysége tartozik. A többi távhőtermelő és a tulajdonképpeni távhőszolgáltató működési engedélyét a települési önkormányzatok (az önkormányzat jegyzője) adják ki.

Árszabályozás

138. A távhő célú hőtermelés termelői ára hatósági ár, az árhatóság a villamos energia termelői működési engedéllyel rendelkező erőművek esetében a gazdasági miniszter, az egyéb termelők esetében a települési önkormányzat (fővárosban a Fővárosi Önkormányzat) képviselő testülete. A fogyasztónak szolgáltatott távhő végfelhasználói ára szintén hatósági ár. Az árat (díjat, tarifát) a települési (fővárosban a fővárosi) önkormányzat képviselő testülete határozza meg.

A távhőszolgáltatás díjai

139. A távhőszolgáltatók által alkalmazandó díjakat az önkormányzatok képviselő testülete határozza meg önkormányzati rendeletben. A távhőellátás tüzelőanyag-felhasználásában meghatározó szerepe van a földgáznak (70%), amelynek aránya a jövőben várhatóan tovább növekszik a környezetvédelmi követelmények szigorodása miatt. A távhőszolgáltatás lakossági díjtételei alapidíjból és hődíjből állnak. Az alapidj és a hődj aránya városonként eltérő szerkezetű. Ha összehasonlító számítást végzünk egy átlagosnak tekinthető (135 lm³-es) lakásra, akkor megállapíthatjuk, hogy a fűtési költségek évi kb. 110 000 Ft körül alakulnak. Az egyes városokban ez a díj 80-120% között változik.

Fogyasztóvédelem

140. A távhőszolgáltatás területén a fogyasztóvédelmi feladatokat - a szolgáltató részére a működési engedélyt kiadó hatóság - a települési önkormányzat (fővárosban a Fővárosi Önkormányzat) jegyzője látja el. A Hivatal engedélyezési körébe csak 4 olyan távhőtermelő tartozik, amely egyben szolgáltatást is végez és ezek szolgáltatása is csak az erőművi lakótelep ellátását jelenti. Ebből következően nagyon kevés azon fogyasztók száma, amely tekintetében a fogyasztóvédelmi feladatokat a Hivatal látja el. Sok olyan fogyasztó is a Hivatalhoz fordul panaszos ügyével, akik esetében nem rendelkezik fogyasztóvédelmi hatáskörrel. A Hivatal ezeket az ügyeket az illetékes önkormányzat jegyzőjéhez továbbítja.

A távhőellátás társadalmi elfogadottságának javítása

141. A Hivatalhoz érkező számos panaszos levél arról tanúskodik, hogy a fogyasztók a szolgáltatás színvonalával is elégedetlenek, a távhőszolgáltatók sokszor nem a megfelelő magatartást tanúsítják fogyasztóikkal szemben. Elgondolkodtató továbbá, hogy sok esetben a fogyasztó nem talál olyan fórumot, amely érdemben foglalkozna, foglalkozhatna panaszos ügye intézésével, orvoslásával. Számos esetben az jelenti a problémát, hogy nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy az adott hőellátási mód

a távhőtörvény, vagy a központi fűtésről szóló kormányrendelet hatálya alá tartozik-e, vagyis központi fűtésről, vagy távhőellátásról van-e szó.

142. Az éleződő – más energiahordozókkal fennálló – piaci verseny következtében a távhőszolgáltató társaságok rákényszerültek, vagy előbb-utóbb rá fognak kényszerülni, hogy az olcsóbb szolgáltatás érdekében növeljék hatékonyságukat, kihasználják a megújuló energiaforrások felhasználásának és a kapcsolt termelésnek az előnyeit, javítsák szolgáltatásaik színvonalát a magasabb fogyasztói elégedettség érdekében.
143. A távfűtés valójában csak az új fogyasztók esetében van valós versenyhelyzetben, amikor a fogyasztó szabadon eldöntheti, hogy számára a távfűtés, vagy valamilyen más fűtési mód a kedvezőbb. A meglévő fogyasztók esetében a távhőszolgáltató monopolhelyzetben van. Ez a kényelmes piaci pozíció is magyarázza, hogy a távfűtés nagyon sok településen még nem használta ki mindazokat a lehetőségeket, melyek a távfűtés versenyképességét javíthatnák (kapcsolt energiatermelés, hulladék és megújuló energiaforrások felhasználása). A távhő versenyképességét javíthatja továbbá a környezetvédelmi szempontok fokozott figyelembevételével, az állam ezzel kapcsolatos nagyobb szerepvállalása, közvetlen és közvetett támogatások körének bővülése.
144. A hatékonyabb fogyasztóvédelem megvalósítását célozza a fogyasztóvédelmi feladatok jövőbeni áthelyezése a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséghez. A hőközpontonkénti mérés és a mérés szerinti elszámolás megvalósításában igen jelentős eredményeket értek el a távhőszolgáltatók, azonban igazi megoldást a lakások fogyasztás szerinti elszámolása jelentene. A fűtési költségosztók alkalmazásának megvan a jól bevált módszere és gyakorlata, beleértve a hátrányos fekvésű lakások problémájának igazságos és műszaki szempontból korrekt kezelését is. Azokban az esetekben ahol a fűtési rendszer alkalmas a radiátoronkénti szabályozás megvalósítására, indokolt lehet a fűtési költségosztók kötelező érvényű alkalmazásának jogszabályi előírása is. A jogszabály előírást tartalmazhatna a hátrányos helyzetű lakások problémájának kezelésére is, védelmet biztosítva ezen lakástulajdonosok számára. A távhő lakossági díjrendszerének képzési elveit is sok esetben kívánatos újra gondolni, mert az 50-60%-os alapidj mellett a költségek maradékosztás arányos felosztása kevésbé ösztönöz takarékosagra és rontja az érintett lakók távfűtéssel való elégedettségét.

Engedélyezés

145. A Hivatal 2004-ben a távhőtermelés területén 14 határozatot hozott. Négy létesítési és egy termelői működési engedélyt adott ki, egy ízben módosított létesítési engedélyt, nyolc esetben módosította a már kiadott termelői működési engedélyeket. A 15 engedélyes erőmű öt létesítési, 15 távhőtermelői működési, és négy távhőszolgáltatói működési engedéllyel rendelkezik. A kiadott határozatok ellen fellebbezés 2004-ben sem érkezett. A Hivatal minden esetben intézkedett az engedélyeket kiadó határozatok közzétételéről.

Ellenőrzés, felügyelet

146. A Hivatal az 1999-ben kiadott működési engedélyek alapján 2004-ben is folytatta az engedélyesek hatósági ellenőrzését. Az ellenőrzés az engedélyben meghatározott információadási kötelezettségen alapult. 2004-ben az engedélyesektől március 31-ig az éves jelentést, június 30-ig a pénzügyi mérleget (éves beszámolót, kiegészítő mellékletet, üzleti jelentést), augusztus 30-ig a további vizsgálatokhoz szükséges információkat kért be. Az engedélyesek jelentéseit feldolgozta és megállapította, hogy az engedélyesek a jogszabályokban és az engedélyekben foglaltak szerint működnek.
147. A környezetvédelmi előírások szigorodása miatt az erőművi szénfelhasználás folyamatosan csökken. A távhőellátás fenntartása érdekében a szénbázisú erőművi egységek egy részét átállították földgázra, vagy új erőműveket létesítettek vagy létesítenek, ahol gázmotorok beépítésével a hőenergiát villamos energiával kapcsoltan állítják elő.
148. A távhőszolgáltatási tevékenységet is folytató termelők esetében 2004-ben a Hivatal azt tapasztalta, hogy 2004-ben az előző évekhez képest kiugró beruházási, hőtermelő berendezés, illetve kapcsolatos termelt erőmű létesítési, illetve átalakítási hullám indult meg. Elsősorban a fűtőerőművek esetében a széntüzelésről éttértek földgázüzelésre, vagy biomassza tüzelésre, esetleg gázmotort állítottak üzembe. Az erőművek átalakítása általában nem vagy csak kis mértékben járt hőigény-növekedéssel, a gazdaságosságuk növelése és a környezetszennyezés mérséklése volt a cél. Olyan esetekben, amikor a létesítendő kiserőmű által termelt hőenergia valamely más erőműben termelt hőenergiát vált ki, vagyis kapcsolt energiatermelést váltanak ki kapcsolt energiatermeléssel, a környezetvédelmi előnyök nem, vagy csak nagyon kis mértékben jelentkeznek. A társadalmi hasznosság szempontjából ilyen termelő tevékenység támogatása nem célszerű.
149. Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a Hivatal megkezdte a kapcsolt energiatermelés támogatása újraszabályozásának előkészítését a 2004/8/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv figyelembevételével, amely irányelv a hasznos hőigényen alapuló kapcsolt energiatermelés belső energiapiacra való támogatásáról szól.
150. A távhőszolgáltató társaságok többnyire önkormányzati tulajdonban vannak, s ez a tulajdonosi funkció a gyakorlatban nehezen összeegyeztethető az önkormányzat engedélyező, a hatósági felügyeleti, valamint az ármegállapító és fogyasztóvédelmi hatáskörével és feladataival, ezért az új Tszt.-ben a fogyasztóvédelmi tevékenység az illetékes Fogyasztóvédelmi Felügyelőségek hatáskörébe kerül.

Törvényelőkészítő tevékenység

151. A VET hatályba lépése miatt szükségessé vált, s a Hivatal közreműködésével megtörtént a Tszt. módosításának kidolgozása. A Tszt. ugyanis több ponton a régi VET rendelkezéseire épül, illetve annak definícióit használja, ezért egyes pontja értelmezhetetlenné, illetve ellentmondásossá vált.

III. Árelőkészítés, árszabályozás

A jelenlegi árrendszer és árszabályozás jellemzői

152. 2004-ben mind a földgáz-, mind a villamosenergia-iparra az ún. „kettős piac” (közüzem és szabadpiac) szerinti működés volt a jellemző. Ennek megfelelően a közüzemi fogyasztók a termék (energia) és a rendszerhasználat árait egyaránt magukban foglaló közüzemi árak megfizetésével vételezhetik a földgázt, illetve a villamos energiát, a szabad piacra kilépő feljogosított fogyasztók pedig nem szabályozott áron jutnak hozzá magához a termékhez és hatósági árat fizetnek a rendszer használatáért.

Földgáz

153. A gáziparban a közüzemi díjtételek területén a 2004. év során két alkalommal került sor árhatósági döntésre.

154. A 2004. január 1-jétől hatályos intézkedés [96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet] hatására megszűnt a korábbi kettős árrendszer az egyes tarifakategóriákon belül. Ennek következtében a korábban „kedvezményezett” fogyasztók (lakosság, távhőtermelés) kihirdetett gázárjai jelentős mértékben (ÁFA nélkül 25-46%-kal) emelkedtek a korábbi meghirdetett (kompenzáció nélküli) árakhoz képest, míg a korábban nem kedvezményezett fogyasztók átlagárjai nagyjából változatlan szinten maradtak. A korábban kedvezményezett fogyasztókat érintő áremelési hatást jelentősen (az 1500 m³ alatti felhasználás esetében 7%-ra, míg az 1500 m³ és 3000 m³ közé eső mennyiség vonatkozásában 12%-ra) tompította a 2003. októberében elindított gázár-kompenzációs rendszer. A fentiekben felül jelentkezett még 2004. január 1-jétől a földgáz ÁFA kulcsának 12-ről 15%-ra emelése.

155. A második – 2004. július 1-jétől hatályos – árhatósági intézkedés [89/2004. (VI. 26.) GKM rendelet] a közüzemi árak közül kizárólag a viszonteladói díjtételek átlagos szintjét emelte meg, 0,6%-kal.

156. A 2004. január 1-jével új elemként megjelent rendszerhasználati díjtételek [70/2003. (X. 28.) GKM rendelet] az év során egyszer, 2004. július 1-jei hatállyal [90/2004. (VI. 26.) GKM rendelet] változtak, átlagosan 3%-kal nőttek a kétéves (2004-2005) árszabályozási ciklusra meghirdetett árképleteknek megfelelően.

Villamos energia

157. A villamos energia termelői (erőművi) árainak hatósági jellege (a kötelező átvételű villamos energia kivételével) 2004. január elsejével megszűnt.

158. A közüzemi tarifarendszer továbbra is az 1999. júliustól érvényes szerkezetében működött tovább. A Hivatal a regionálisan eltérő árak bevezetésének kérdését 2004-

ben ismételten megvizsgálta, de az országosan egységes rendszer átalakítását még nem tartotta reálisnak.

159. Hatósági közüzemi végfelhasználói villamos energia árváltozásra 2004-ben nem került sor, mivel a 2004. januárban esedékes lépést az árhatóság már 2003. augusztusában megtette. Ugyanakkor 2004. január 1-jével 12-ről 25%-ra nőtt a villamos energiát (beleértve a rendszerhasználatot is) terhelő ÁFA kulcsa, ami év elején 11,6%-os árnövekedést jelentett az ÁFÁ-t visszaigényelni nem tudó fogyasztók körében.
160. Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia esetében az átvételi árak az 56/2002. (XII. 29.) GKM rendeletben (a gázrendszer változása miatt szükséges változásokkal részben újrafogalmazott) árképletekkel összhangban változtak 2004. január 1-jével. Egyes átvételi árak a nagykereskedelmi ár 2004. januári csökkenésével összefüggésben, illetve a kettős gázrendszer megszűnésével összefüggő „áregységesítés” kapcsán csökkentek. A rendszerirányítási díj és a rendszerszintű szolgáltatások díja a MAVIR Rt. 2003. őszi költség-felülvizsgálata alapján került meghatározásra 2004. január 1-jével. Az átvételi díj emelkedése – az éves indexáláson túl – az MVM Rt. ár-felülvizsgálati kérelmére a Hivatal által hozott jogerős határozatnak megfelelő korrekciót is tartalmazta. (A korábban a közüzemi nagykereskedő árrésében elismert költségek egy része került átsorolásra az átvételi engedélyeshez.) A 2003. augusztusi áremeléskor az áramszolgáltatók (elosztók, közüzemi szolgáltatók) árréstömegének indexálását és az előzőeket is figyelembe vevő nagykereskedelmi ár lépett hatályba.

Az árszabályozással kapcsolatos munkák 2004-ben

Földgáz

161. A GET számos új, árakkal kapcsolatos rendelet megalkotását írta elő. A 2003-ban előkészített és először a 2004. év során alkalmazott rendeletekről – az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról szóló 4/2004. (I. 19.) GKM rendelet kivételével – elmondható, hogy alapvetően kiállták a gyakorlat próbáját és az év közben kiadott módosító rendeletek inkább egyes részletkérdések pontosítását szolgálták.
162. A földgáz árszabályozásának kereteiről szóló 69/2003. (X. 28.) GKM rendelet 2004. év végi módosítására [132/2004. (XII. 14.) GKM rendelet] a földgáz kompenzációs rendszerének további fenntarthatósága miatt került sor.
163. A 2004. január 1-jétől hatályos 96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet által bevezetett fogyasztási igénybejelentési kötelezettség éles ellenállást váltott ki a közüzemi piac érintett szereplői részéről. (A közüzemi szereplők fogyasztási igénybejelentése a földgáz szállítórendszer biztonságos működéséhez elengedhetetlen nomináláshoz szükséges adatokat biztosítja a közüzemi nagykereskedő számára.) A rendszer ismételt átgondolásáig a 2004. július 1-jétől hatályos 89/2004. (VI. 26.) GKM rendelet – a fogyasztási igénybejelentési kötelezettség fenntartása mellett – felfüggesztette a fogyasztási igénybejelentéshez kapcsolódó szankciórendszert. Az ezt követően (immár szankció nélkül) bejelentett adatok pontosságának jelentős romlása

miatt a Hivatal – hosszas iparági egyeztetést követően – újabb javaslatot készített elő, amelyet a 96/2003. (XII. 18.) GKM rendeletnek a 2005. január 15-én hatályba lépett módosítása [139/2004. (XII. 16.) GKM rendelet] tartalmaz.

164. A gázár-kedvezményeket szabályozó külön miniszteri rendelet [az 50/2003. (VIII. 14.) GKM rendelet] módosítását [138/2004. (XII. 16.) GKM rendelet] – az érintkezésekkel együtt járó módosításokon túl – a lakossági és gázalapú távhőfogyasztókat érintő kedvezményrendszer piacsemleges működésének erősítése indokolta.
165. Az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról szóló 4/2004. (I. 19.) GKM rendelet helyett egy új rendelet előkészítését a piaci szereplők visszaélési és „jogosulatlan haszonszerzési” kísérletei, valamint a rendelet szándékos félreértelmezése tette szükségessé.

Villamos energia

166. A piacnyitással egyidejűleg a feljogosított fogyasztók részére bevezetett menetrendadási (és kiegyenlítő energia fizetési) rendszert hosszas egyeztetések és többszöri halasztás után 2004. júliustól sikerült kiterjeszteni az áramszolgáltatókra is. Ennek során a feljogosított fogyasztókéhoz hasonló jellegű ösztönző rendszer került kialakításra a menetrendtől való eltérés esetére. A közüzemi nagykereskedővel történő elszámolás továbbra is mérés alapú maradt, de a menetrendtől való eltérés esetén az áramszolgáltatóknak (az elosztóknak) a közüzemi nagykereskedelmi ár százalékában meghatározott pótdíjat kell fizetniük. A konkrét elszámolási szabályokat a 60/2002. (XII. 29.) GKM rendeletet módosító 95/2004. (VII. 9.) GKM rendelet tartalmazza, amely 2004. július 17-étől hatályos.
167. A technikai monopol tevékenységekre (rendszerirányítás, rendszerszintű szolgáltatások nyújtása, átvitel, elosztás) vonatkozó konkrét hatósági árakat a villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjakról szóló 57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet határozza meg. A 2004-ben kidolgozott módosítási javaslat előkészítésekor a korábbiakhoz hasonlóan fontos szempont volt, hogy az általános rendszerhasználati díjakat a rendszer minden használója fizesse meg, és tegye ezt annak mértékében, amilyen mértékben a rendszert igénybe veszi.
168. A tarifarendszer díjai – csakúgy, mint a közüzemi villamos energia árai – a 2004. év során végzett eszköz- és költség-felülvizsgálat eredményeinek alapulvételével, a 2003. évtől működő tevékenységi számviteli szétválasztási rendszer alkalmazásával kerültek megállapításra. Az árakba beépülő tőkeköltség-elemet az eddigiektől eltérő, korszerűbb, nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe vevő módszertan segítségével számította ki a Hivatal.

A kötelező átvételű villamos energia árszabályozása

169. A megújuló energiaforrások felhasználásával, a hulladékból nyert energia hasznosításával, valamint a kapcsolt energiatermelő létesítményekben értékesítésre termelt villamos energiára vonatkozóan 2004-ben továbbra is átvételi kötelezettséget, valamint hatósági díjtételekben megtestesülő, a termelő (kiserőmű) számára magasabb értékesítési árat ír elő az 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet. A kapcsoltan

termelő létesítmények közül – teljesítménytől, valamint a kapcsolatosan termelt hő preferált felhasználási céljától (távhő) függően – az éves szinten 65%-nál (gázmotorok esetében évi 75%-nál és havi 65%-nál) nagyobb energetikai hatásfokú termelők esetében volt garantált a villamos energia kötelező átvétele és az ártámogatást jelentő kiegészítő pénzeszköz (KÁP) is magában foglaló hatósági átvételi ár. Ennek a pénzügyi alpnak a kezelője a MAVIR Rt., forrása pedig a MAVIR Rt. éves indokolt költségei között (a rendszerirányítási díjon keresztül) a Hivatal által ezen villamos energia termelésének és felvásárlásának ösztönzésére (támogatására) – kimondottan ilyen címen – elismert pénzösszeg. A fenti címen 2004-ben (a 2003. évi 9 Mrd Ft-tal szemben) mintegy 17 Mrd Ft került kifizetésre (ebből 6 Mrd Ft megújuló energia hasznosításra, 11 Mrd Ft pedig hővel kapcsolt termelésre). A VET-tel – és az akkor érvényes uniós szabályozással – összhangban megalkotott rendelet hosszas és sokfordulós egyeztetések során született meg. Célja a hosszabb távon kiszámítható szabályozás megjelenése, a beruházók és üzemeltetők számára egyaránt előrelátható körülményeket jelentő indexálás és áralkalmazás megfogalmazása volt.

170. A kiserőművek (főleg gázmotorok) előző évekhez képest rohamos elterjedése, valamint a villamosenergia-rendszerben jelentkező (főleg éjszakai) rendszerszabályozási nehézségek szükségessé tették a jogi szabályozás 2004. évi felülvizsgálatát. Ezzel összefüggésben a rendszerérdekeket és a környezetvédelmi, valamint a hatékony primerenergia-gazdálkodási szempontokat jobban szem előtt tartó gyakorlat irányába mozdult el a szabályozás. A rendelet módosítása [93/2004. (VII. 9.) GKM rendelet] – a termelés módja szerint differenciáltan – alacsony, ún. mélyvölgy időszaki átvételi árakat vezetett be a rendszerszabályozás szempontjából kritikus hajnali órákban. A rendelet a 2005. december 31-e után kereskedelmi üzembe kerülő gázmotorokkal termelt villamos energia átvételi árszintjét továbbra is a számukra egyébként érvényes mindenkori árszintnél 10%-al alacsonyabban írja elő.

Nyereségkorlát

171. A gázszolgáltatók esetében a megelőző árszabályozási rendelet hatályának 2002. júniusi lejártát és az új árszabályozási rendelet 2004. januári hatálybalépése miatt a 2003. évre, mint tárgyévre vonatkozóan nem volt jogszabályi alap a nyereségkorlát vizsgálatának hivatalos elvégzésére.
172. A villamos energia esetében, a 2001-2004. időszakra érvényes árszabályozási rendeletekből következően, a Hivatal feladata, hogy az áramszolgáltató társaságok eredményének vizsgálatát a – a tőkeköltségtől és a saját tőke arányától függő – nyereségkorlát figyelembevételével évente elvégezze. A Hivatal 2004. májusában elvégezte az említett társaságok 2003. évi nyereségpozíciójának értékelését, de nyereség-visszatérítés előírására nem került sor. Az áramszolgáltatók társasági szintű adózott eredményének alakulását a 10. ábra mutatja.

Nemzetközi együttműködéssel végzett feladatok

173. A Hivatal tevékenyen részt vállalt a villamos energia rendszerirányítók európai szervezete (ETSO) által létrehozott, a villamos energia tranzitszállítások okozta költségek rendszerirányítók közötti elszámolására szolgáló, ún. CBT (Cross-Border Tarification) rendszerhez való csatlakozás előkészítésében. A MAVIR Rt., az MVM

Rt. és a Hivatal közös munkája eredményeképpen a csatlakozásra 2004. elején sor került.

Árelőkészítés (árváltozások előkészítése, ár-felülvizsgálati kérelmek elbírálása)

A 2004. évben lefolytatott villamosenergia-ipari eszköz- és költség-felülvizsgálat

174. A 2004. december 31-ig hatályos árszabályozási rendelet lejártával esedékessé vált egy új villamosenergia-ipari árszabályozási időszak indítása, ezzel együtt új induló árak megállapítása. Az induló árak előkészítéseként a Hivatal a hatósági ármegállapítás alá eső tevékenységeket végző villamosenergia-ipari társaságoknál eszköz- és költség-felülvizsgálatot végzett külső szakértők bevonásával. Ezen vizsgálat kiegészítéseként sor került az érintett társaságok hálózati eszközeinek elhasználódást is figyelembe vevő újra-beszerzési értékének meghatározására is.
175. A szakértők közbeszerzési eljárással való kiválasztása (és a vonatkozó szerződések megkötése) már 2003. végén megtörtént. A vizsgálat menetét tartalmazó ütemterv, a lebonyolítás módszertanát kijelölő munka-irányelv, valamint a vizsgálat számszaki eredményét rögzítő táblázatsémák véglegesítésére a vizsgálatba bevont társaságokkal, az Ipari Energiafogyasztók Fórumával és a Magyar Energiafogyasztók Szövetségével való egyeztetések után került sor.
176. A vizsgálat számszaki eredményének véglegesítése a szakértőkkel és a vizsgálat alá vont társaságokkal való többszöri egyeztetések után történt meg. Az ezt követő elméleti és gyakorlati megfontolások, az érintettekkel folytatott további konzultációk, valamint a rendelet-tervezetek iparági véleményezése után, december közepéig sor került a próbaszámításokra és a konkrét tarifaszámításokra is. Az új szabályzat és az árakat tartalmazó rendeletek 2005. február 1-jén léptek hatályba.

Ár-felülvizsgálati kérelmek elbírálása

177. Főleg a villamos energia termelői árak hatósági jellegének megszűnésével magyarázható, hogy a 2004. év során a Hivatal a korábbi évekhez képest kevesebb, 3 ár-felülvizsgálati (ár-megállapítási) kérelemmel kapcsolatos határozatot adott ki.
178. A gázipari társaságok közül a gázértékesítő (MOL Rt.) nyújtott be ár-felülvizsgálati kérelmet, amelyre a kérelemnek helyt adó határozat született.
179. A villamosenergia-ipari társaságok közül a Magyar Villamos Művek Rt. és a Paksi Atomerőmű Rt. által benyújtott ár-felülvizsgálati kérelmekre – a benne foglaltaknak részben helyt adó – határozatok születtek.

IV. Fogyasztóvédelem

180. A Hivatal fogyasztóvédelmi tevékenységében előtérbe helyezte a megelőző jellegű intézkedéseket és nagy súlyt helyezett az ellenőrzésekre, megszüntetve ezáltal a fogyasztók egyes csoportjait érintő jogsérelmeket.

181. A Hivatal az ellenőrzések minél alaposabb kivitelezése, és a folyamatok több szempontú vizsgálata érdekében szélesítette kapcsolati rendszerét a fogyasztókat megillető jogok védelmét ellátó szervekkel, szervezetekkel. Ezek között kiemelendő a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és az Országos Mérésügyi Hivatal, amelyekkel közös ellenőrzéseket is folytatott, valamint az Állampolgári jogok Országgyűlési Biztosának Hivatala, és a Gazdasági Versenyhivatal. A szolgáltatás minőségére vonatkozó határozatok kiadása előtt és jogszabályok előkészítése során folyamatosan kikérte a fogyasztói érdekképviselői szervezetek véleményét.
182. A Hivatal fogyasztóvédelmi tevékenysége során a hazai jogszabályban foglaltakon túlmenően a 2003/54/EK és 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvekben megfogalmazottaknak a jogszabályi korlátokon belül kíván érvényt szerezni. Ennek érdekében változtatásokat kezdeményezett az engedélyesek üzletszabályzataiban, módosította a szolgáltatás minőségére vonatkozó határozatait, kereste a lehetőséget a védendő (kiszolgáltatott) fogyasztók érdekeinek védelmére, széles körű tájékoztatást nyújtott tevékenységéről, növelte az ellenőrzések hatékonyságát, és az általa végzett kivizsgálások határidejét 90-ről 60 napra csökkentette.
183. A Hivatal 2004-ben felmérést készített a gáz- és áramszolgáltatóknál. A felmérés arra vonatkozott, hogy milyen intézkedéseket tesznek az irányelvekben megfogalmazott „kiszolgáltatott fogyasztók” védelme érdekében. A szolgáltatók közül több beszámolt a tartozáskezelés területén az önkormányzatokkal történő együttműködésről, miközben a hátralékos fogyasztók száma a gázipar területén két szolgáltatónál 7-8%-os, a villamosenergia-ipar területén három szolgáltatónál 15-20%-os, míg a többi szolgáltatónál 2-3%-os mértékű. A VET és a GET előírásainak megfelelően, az új üzletszabályzatok már egységesen csak 60 napos türelmi idő után engedélyezik a jogszerű kikapcsolást. A felmérés szerint 2004. őszén díjtartozás miatt mintegy 4 500 gázfogyasztó és 25 000 villamosenergia-fogyasztó volt kikapcsolva. A Hivatal dolgozik azon, hogy miképpen lehetne védeni és támogatni a szociálisan érzékeny, a számlákat önhibájukon kívülálló okból fizetni képtelen fogyasztókat.

Fogyasztói panaszok kivizsgálása

184. A Hivatalhoz beérkezett fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ügyek száma 2004-ben 5%-al haladta meg a 2003-as mennyiséget. Az áramszolgáltatásra vonatkozó panaszok mennyisége hozzávetőlegesen 10%-al csökkent, míg a gázszolgáltatásra vonatkozók száma megközelítőleg 10%-al emelkedett. A mennyiség növekedésén belül azonban jelentős arányeltolódás figyelhető meg az egyes panasztípusok száma és indokoltsága tekintetében.
185. Mind 2003-ban, mind 2004-ben az áramszolgáltatói engedélyesekkel szemben beérkezett panaszok közül a legnagyobb arányt a mérés helyességével, a szabálytalan vételezéssel valamint a számlázással foglalkozók tették ki. 2004-ben a méréssel szemben kifogást benyújtók száma nőtt, de a panaszoknak csak kisebb aránya bizonyult indokoltnak. A szabálytalan vételezésekre vonatkozó panaszok száma is, és az indokoltnak minősített panaszok aránya is több mint 60%-al csökkent. Ettől részben eltérnek a számlázással kapcsolatban tett panaszok kivizsgálása során szerzett tapasztalatok. A beérkezett bejelentések száma 10%-os emelkedést mutat, ezzel szemben az indokoltnak minősített panaszok aránya csökkent.

186. A gázipari engedélyesek esetében 2003-ban a legtöbb panasz a mérés és a számlázás helyességére, valamint a szerződészegésre vonatkozólag érkezett be. 2004-ben egészen más tényezők kerültek előtérbe. A számlázási gondok ugyan továbbra is megmaradtak, de azon túlmenően már a csatlakozási díj felszámítására vonatkozóan kapta a Hivatal a második legtöbb panaszt. A számlázási panaszok esetében közel felére esett az indokoltnak minősített ügyek száma.
187. A Hivatal a fogyasztói panaszok kivizsgálását minden esetben az illetékes engedélyes bevonásával folytatta le. A kivizsgálások során kb. 6500 ügyirat keletkezett, melyek áttanulmányozása után alakította ki a Hivatal az állásfoglalását. A szolgáltató az ügy megoldására, az indokolt fogyasztói igények kielégítésére a Hivatal javaslatait az esetek többségében elfogadta. Az ügyfélszolgálatok és a szolgáltatók tevékenységének javítása érdekében a Hivatal határozatban a villamosenergia-ipari társaságok esetében 2003-tól, a gázipari társaságok esetében 2004-től előírta a Hivatalhoz beérkező indokolt fogyasztói panaszok 1000 fogyasztóra jutó arányát. Az ezt meghaladó mértékű indokolt panasz esetén a Hivatal jogosult 50-100 millió Ft-os bírság kiszabására. A 2003. évről készült értékelés során a Hivatal még eltekintett a villamosenergia-ipari engedélyesek esetében a bírságolástól, azonban a 2004. év értékelése során az eredmények ismeretétől függően, már élni fog szankcionálási lehetőségével.

Ellenőrzések

188. A Hivatal 2004. év folyamán több ízben végzett ellenőrzést az engedélyeseknél. Ezek részben céllenőrzések, részben komplex ellenőrzések voltak. Az ellenőrzések egy részében más fogyasztóvédelemmel foglalkozó hatóságok is részt vettek, ezáltal több részletre kiterjedően, alaposabb elemzésnek lehetett az ellenőrzött társaság tevékenységét alávetni.

Villamosenergia-ipari engedélyeseknél

189. A Hivatal két alkalommal végzett átfogó jellegű vizsgálatot. Ezek közül az egyik alkalommal – amely a hálózatra felszerelt fogyasztásmérők hitelességére vonatkozott – az ellenőrzésben közreműködött a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség, valamint az Országos Mérésügyi Hivatal. Az ellenőrzésen feltárt tények miatt három engedélyest marasztalt el. Egy engedélyes (ELMŰ Rt.) írásbeli figyelmeztetést kapott, a DÉMÁSZ Rt. 5 millió forint, az ÉMÁSZ Rt. esetében pedig 3 millió forint bírságot szabott ki. Ezzel egyidejűleg a Hivatal bejelentette, hogy hasonló hatósági körben 2006-ban újabb ellenőrzést végez. A nem hiteles mérők aránya ekkor már nem haladhatja meg a 2%-os mértéket.
190. A másik komplex vizsgálatot 2004. őszén végezte a Hivatal. Ennek során az elosztói engedélyeseknél 5, a közüzemi szolgáltató engedélyesnél 3 folyamatot világított át. Súlyos szabálytalanságokat nem állapított meg, de több esetben javasolta az alkalmazott hibás gyakorlat megváltoztatását. A Hivatal a DÉMÁSZ Rt.-nél, az álláspontjától eltérő csatlakozási díj alkalmazását tárta fel ellenőrzése során.
191. A Hivatal az áramszolgáltatóknál konkrét, egyedi fogyasztói panaszok alapján, – hasonló esetek vonatkozásában is – lefolytatott célvizsgálatokat. A Budapesti Elektromos Művek Rt.-nél, a DÉMÁSZ Rt.-nél, és az E.ON Tiszántúli

Áramszolgáltató Rt.-nél a feltárt hiányosságok következtében bírságot szabott ki. A bírság mértéke mindhárom esetben 3 millió forint volt.

192. A Hivatal nagy tömegű és hasonló jellegű panaszok miatt az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Rt. esetében vizsgálatot indított. Ez hosszabb időt vett igénybe, mivel a Hivatal azt is vizsgálta, hogy a panaszok csökkentésére hozott intézkedések meghozták-e a várt eredményeket. Mivel az utóellenőrzés során is bebizonyosodott, hogy a számlázási panaszok intézésének minősége és határideje sem felel meg a követelményeknek, a Hivatal végül 9 millió forint bírság kiszabása mellett döntött.

Gázipari engedélyeseknél

193. A Hivatal 2004. év első félévében a villamosenergia-ipari engedélyesekhez hasonlóan a földgázipar nagy engedélyeseinél is ellenőrizte a fogyasztásmérők hitelességét, kiemelt figyelmet fordítva a háztartási fogyasztókra. Az ellenőrzési munkát ebben az esetben is segítette az Országos Mérésügyi Hivatal és a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség. Az ellenőrzés kiértékelése után a Hivatal a FÖGÁZ Rt.-t marasztalta el, mivel nála 3% fölött volt a háztartási fogyasztóknál felszerelt nem hiteles mérők aránya. A vizsgálat eredményeképpen az érintett elosztói engedélyest 10 millió forint bírsággal sújtotta a Hivatal, és egyben bejelentette, hogy 2006-ban újabb ellenőrzést végez. A nem hiteles mérők aránya ekkor már nem haladhatja meg a 2%-os mértéket.
194. A Hivatal céllenőrzést végzett egy-egy szolgáltatónál az elszámolás okozta fogyasztói panaszok, illetve a tulajdonosváltáskor történő ellenőrzés során felszámított díj mértéke miatt. Az ellenőrzés nem tárt fel az engedélyesek részéről egyik esetben sem jogsértést, de a Hivatal a mérőellenőrzés díja kapcsán a GET módosítására tett javaslatot, hogy a fogyasztói érdekek sérülését megakadályozza.
195. A Hivatal a 2004 októberében és novemberében tartott felügyeleti ellenőrzése során, amely a 6 legnagyobb – földgáz közüzemi szolgáltatói és a földgáz elosztói engedéllyel rendelkező – társaságot érintette, vizsgálta a földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról szóló 4/2004. (I. 19.) GKM rendelet alkalmazását, a panaszok ügyintézését, az 500 m³/óránál nagyobb fogyasztók igénybejelentését, a mérések pontosságát és az eltérések pótdíjazását, a szezonális fogyasztói tájékoztatást az árakról és áralkalmazási feltételekről.
196. Ezen túlmenően, a fogyasztóvá válással kapcsolatban a Hivatal több esetben konkrét ellenőrzést végzett a területi igazgatóságokon. Az ellenőrzés kiértékeléséről szóló megállapításait minden esetben eljuttatta a társaságokhoz. A feltárt hiányosságokkal kapcsolatban további intézkedéseket írt elő. 2005-ben – a korábbi ellenőrzések tapasztalati és a megküldött kiértékelések alapján – a csatlakozási díj számítási előírásainak betartására újabb ellenőrzést végez.

Fogyasztói elégedettségi vizsgálat eredményei

Villamosenergia-ipar

197. A Hivatal 2004. február 11-én nyolcadik alkalommal értékelte a villamosenergia-szolgáltatással kapcsolatban végzett fogyasztói elégedettségi felmérés eredményét.

Most első ízben bontotta szét a tevékenységeket elosztói és közüzemi szolgáltatói tevékenységre. Az elosztói tevékenységek között a szolgáltatás minősége és a tájékoztatás szerepelt, a közüzemi tevékenységek között pedig a számlázás, ügyfélszolgálat, kommunikáció. Az elosztó tevékenységek esetében a fogyasztók a legnagyobb elmaradásokat az üzemzavar elhárításban látják, de a kapcsolattartás minősége is elmarad a fogyasztói elvárásoktól. A közüzemi szolgáltatók jelentősen túlteljesítenek az internetes ügyfélszolgálati lehetőségek biztosításában, viszont alulteljesítés tapasztalható a számlázásban és a telefonos ügyfélszolgálatban. A legnagyobb problémát azonban – a korábbi évekhez hasonlóan – a panaszkezelés jelenti. Az összesített mutatószámok alapján a legjobb eredményt a DÉMÁSZ Rt. érte el.

198. A 2004. évben végzett elégedettségi felmérés 12 600 fogyasztó véleménye alapján készült. Eszerint az elosztói engedélyes tevékenységi körében mind a lakossági, mind a nem lakossági fogyasztók a szünetmentes szolgáltatást, és a gyors üzemzavar-elhárítást tartják a legfontosabbnak, és ezen a két területen a legnagyobb a fogyasztói elégedetlenség is. A szünetmentes szolgáltatás tekintetében a lakossági fogyasztóknál 17, a nem lakossági fogyasztók esetében pedig 28,2 ponttal marad el a teljesítés az elvárttól. Még rosszabb a helyzet az üzemzavar-elhárításoknál. Itt a lakossági fogyasztóknál 26,1 ponttal teljesítettek alul a társaságok, míg a nem lakossági fogyasztók szerint 37,5 az elmaradás mértéke.
199. A közüzemi szolgáltató tevékenységei közül a számlázási panaszok ügyintézése szerepel az első helyen. A lakossági fogyasztók 26,6 pontos elmaradást jeleztek, míg a nem lakossági fogyasztók 41,7 pontosat. A számlák pontossága, értelmezhetősége, és részletezettsége tekintetében 7,6-tól 14,7 pontos elmaradások tapasztalhatók mindkét fogyasztói szegmensben.
200. A felmérés során a fogyasztók 1-től 5-ig értékelték az adott tevékenység fontosságát és az azzal való elégedettségüket. Ezt később a kiértékelő cég egy 100 pontos skálára vetítette. Így szemléletesebben látható, hogy a fogyasztók számára milyen fontos egy tevékenység, és mennyire vannak megelégedve annak teljesítésével. Az előbbiekből következően akkor beszélhetünk alulteljesítésről (elmaradásról) ha az elégedettségi mutató alacsonyabb a fontossági mutatónál.

Gázipar

201. A Hivatal a földgáz fogyasztói elégedettségi vizsgálatot 2004. év folyamán módosította a 6 nagy földgázellátó engedélyes társaság tekintetében a GET megváltozott előírása szerint. A vizsgálat a 2004. évben bekövetkezett elosztói és közüzemi szolgáltatói szétválasztás miatt új struktúrában került megvalósításra. Az új struktúra miatt a vizsgálat nincs teljes összhangban a korábbi évek adataival, de van olyan mutatószám és kérdés, amely változatlan maradt, így ezekben az esetekben lehetőség van az összehasonlításra.
202. A 2003. évben készített jelentés szerint a fogyasztók az áram-, a víz-, és a gázszolgáltatást megközelítőleg azonos fontosságúnak tartják. A fogyasztói elvárások mindhárom szolgáltatás esetében magasabbak a tényleges teljesítésnél. Ennek részben az is oka lehet, hogy az évek során – a gáz árának emelésével összhangban – a fogyasztói elvárások is folyamatosan nőttek. Az előző bekezdésben említett,

módosított tematikájú megkérdezés a későbbiekben még mélyebb elemzéseket tesz majd lehetővé.

203. 2004-ben a háztartási fogyasztók esetében, a közüzemi szolgáltatót tekintve a legnagyobb fontosságúnak ítélték a fogyasztók az ügyfélszolgálati irodákban és a telefonon történő ügyintézés gyorsaságát, egyszerűségét, az ügyintézők szakmai felkészültségét, a panaszokra történő reagálás intézésének időtartamát. Az elosztói engedélyest tekintve a legfontosabbnak a folyamatos földgázszolgáltatást, a gázminőség állandóságát, a hibaelhárítás gyorsaságát, időtartamát, a szerelők szakmai felkészültségét, a tájékoztatást és a gázellátás szüneteltetését tartják a fogyasztók a legfontosabbnak. A fogyasztói elégedettség szinte valamennyi esetben elmarad a várakozástól. A nem háztartási fogyasztóknál kis mértékben eltérnek a fontosság és az elégedettség mutatói a háztartásiakétól.
204. A tendenciákat figyelve megállapítható – bár nem összehasonlítható a 2004. évi vizsgálat eredménye a 2003, illetve a korábbi évek eredményeivel a földgázszolgáltatók közüzemi szolgáltatóra és elosztóra való szétválása miatt – de némi romlás tapasztalható az előző év eredményeit tekintve. A vizsgálati jelentés alapján az elmúlt évhez hasonlóan az ÉGÁZ Rt. mutatói a legjobb a hat nagy gázszolgáltató között.

Üzletszabályzatok jóváhagyása

Villamosenergia-ipari engedélyesek

205. A hat közüzemi szolgáltatói engedélyes üzletszabályzatait 2004. július 30-án, a szintén hat elosztói engedélyes üzletszabályzatait pedig 2004. szeptember 1-jén hagyta jóvá a Hivatal, melynek során több - a fogyasztók számára kedvező - változást tudott érvényesíteni. Ezek közül említésre érdemes az engedélyesek számára rendelkezésre álló időtartam szabályozása egyes folyamatok esetében (pl.: a mérőcserék átvezetése a számlázási rendszerben, a szerződésszegéssel kapcsolatos teendők egyes lépései), illetve a fogyasztói panaszokra írt levelekben a jogorvoslati lehetőség, valamint az ügyintézők visszahívhatóságának kötelező feltüntetése.

Gázipari engedélyesek

206. A földgáz közüzemi szolgáltatók és elosztók üzletszabályzatainak módosítására 2004. július 30-án került sor, amit részben a jogszabályok megváltozása, részben a korábbi határozatban előírt kötelezések tettek szükségessé.
207. A Hivatal az üzletszabályzatokat 2006. január 31-ig terjedő időszakra hagyta jóvá. Ugyanis az időközben elfogadott európai parlamenti és tanácsi irányelvek magyar jogba történő átültetése következtében a hazai jogszabályok módosulnak, amelyeket az üzletszabályzatnak is tükröznie kell. 2004-ben a földgáz és PB-gáz szektorban összesen 25 üzletszabályzatot módosított a Hivatal.

A szolgáltatás minőségével összefüggő szabályozás

Villamosenergia-szolgáltatás

208. 2004-ben jelentős változás következett be a villamosenergia-szolgáltatás üzembiztonságának értékelésében. A Hivatal a 2003. január 1-jei határozatában a VET 10. § i) pontjában foglaltaknak megfelelően előírta a villamos energia elosztói szolgáltatásokra vonatkozóan az elvárt színvonalat és a minimális minőségi követelményeket. A határozat a hálózati üzembiztonság területén, egyrészt "Elvárt üzembiztonsági színvonal" mutatószámot és „Minimális minőségi követelményeket” határoz meg engedélyesenként, másrészt néhány más műszaki jellemző jelentését írja elő. A minimális minőségi követelmények nem teljesítéséhez két fokozatban bírság kapcsolódhat.
209. A fentiekén túlmenően a GKM a rendszerhasználati díjak megállapítása során három mutatószám esetében figyeli a Hivatal által kijelölt szint betartását. Ezen elvárt szintek nem teljesítése esetén az elosztói engedélyesnek csökkentenie kell a közüzemi szolgáltató felé felszámított elosztói díjat.
210. A Hivatal az általa 1999-ben kiadott határozatot – amely a lakossági fogyasztók részére normál időjárási körülmények között nyújtandó garantált szolgáltatásokat tartalmazta – 2004. évben módosította. A módosítás során az eddigi 6 szolgáltatási pont helyett 13-at vezetett be. Jelentős változás továbbá, hogy megemelkedtek a garantált szolgáltatások nem teljesítése miatt fizetendő kötbérek összegei (2 000-60 000 Ft) és 2005. január 1-jétől öt esetben nem kell a fogyasztónak külön kérnie a kifizetést, hanem az engedélyesnek automatikusan kell biztosítania azt.

Gázszolgáltatás

211. A Hivatal – a GET-ben foglalt – kötelezettségének eleget téve figyelemmel kíséri az engedélyesek szolgáltatási tevékenysége színvonalának alakulását. A Hivatal 1996-ban többlépcsős eljárást dolgozott ki a gázszolgáltatás színvonala mérési és ellenőrzési lehetőségének előkészítésére és bevezetésére. Ennek keretében a fogyasztói elégedettség vizsgálatokat 1996. évtől, a szolgáltatási szünetek adatszolgáltatását 1997. évtől, a szolgáltatási színvonalmutatók betartását 2001. évtől kell a szolgáltatóknak végezni, illetve jelenteni.
212. A Hivatal az elosztói és a közüzemi engedélyesek részére 2004. január 1-jén kiadta „A földgázelosztás minimális minőségi követelményének és elvárt színvonalának meghatározása” (a továbbiakban: FEMH) és a „A földgáz közüzemi szolgáltatás minimális minőségi követelményének és elvárt színvonalának meghatározása” (a továbbiakban: FKSzMH) tárgyú határozatokat. A határozatok a korábban kiadott szolgáltatás színvonalra vonatkozó határozatokat hatálytalanították, továbbá az éves összesítő táblázatok 2000. évig történő visszamenőleges átdolgozására kötelezték az engedélyeseket.
213. A minőséggel összefüggő határozatok kiadását megelőzte az elmúlt öt év adatainak elemzése, amelyből romló trend volt kiolvasható. Ezért a Hivatal úgy döntött, hogy a

fogyasztók érdekeinek védelmében szükség van egy minimálisan meghatározott színvonalra, továbbá annak ismeretére, hogy az évek során e színvonal hogyan alakul.

214. A Hivatal az elosztói szolgáltatási színvonal alakulásának mérésére és ellenőrzésére új üzembiztonsági mutatókat vezetett be: a kiesési mutatót, az üzemszünetek fajlagos időtartamát; az üzemszünetek fajlagos számát. Rendelkezett a szolgáltatási szünetek összesítő adatai 2000-2003. évi visszamenőleges kidolgozásáról, a minimális és az elvárt színvonal mértékéről, valamint az adatszolgáltatások minőségének kérdéseiről is.
215. A Hivatal az FKSzMH-ban a közüzemi szolgáltatás területén a fogyasztói kapcsolatok minőségének mérésére és ellenőrzésére nyolc mutatószámot vezetett be adatgyűjtési és adatszolgáltatási, a minimális és az elvárt szintre, valamint adatminőségi előírásokra vonatkozóan, 2004. január 1. napjával.
216. A határozatok ellen az engedélyesek többsége a GET 4. § (4) bekezdése alapján keresetet nyújtott be a bírósághoz. A Hivatal az engedélyesek képviselőivel folytatott egyeztetések alapján a hivatkozott határozatokban foglaltak pontosításával és kiegészítésével módosító határozatokat adott ki, melyek 2004. második félévében léptek hatályba. Az engedélyesek az egyeztetéseket követő módosító határozatok kézhezvételével egyidejűleg a bírósági kereseteket visszavonták.
217. A szolgáltatási színvonal tartását, illetve javítását ösztönző – a földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló rendeletben foglalt – díjkedvezmény rendszere 2005. évtől kezd működni. Ezért a Hivatal azon engedélyesekkel, amelyeknek a bázisadatai – a korábbi évek adatszolgáltatásai alapján – rendelkezésre álltak, 2004. december 31. napjáig határozatban közölte a 2005-2006. évi elvárt színvonal értékeit.

Üzemzavarok alakulása, értékelése

Villamosenergia-szolgáltatás

218. A szolgáltatás elvárt színvonaláról és a minimális minőségi követelményekről kiadott határozat alapján az engedélyesek 2004. március 31-ig jelentést adtak a tevékenységükről, az elért eredményekről. A Hivatal értékelte és elemezte az elosztói engedélyeseknek a hálózati üzembiztonságra vonatkozó éves tevékenységét.
219. A Hivatal az értékelésnél az elvárt színvonal szempontjából a kiesési mutató, a távvezeték összeköttetés rendelkezésre nem állása, a hálózathosszra jutó középfeszültségű hálózati üzemzavarok száma, a középfeszültségű üzemzavarok fajlagos elhárítási ideje, valamint a kiefeszültségű csoportos üzemzavarok fajlagos száma mutatók teljesítését kiemelten elemezte.
220. A Hivatal a nemzetközileg alkalmazott mutatók szerint is értékelte a hálózati engedélyesek tevékenységét.
221. Ezek a nem tervezett kiesés jellegű mutatók: a villamos energia ellátás megszakadásának átlagos gyakorisága, a villamos energia ellátás megszakadásának átlagos időtartama, az érintett fogyasztók ellátás megszakadásának átlagos

időtartama, valamint az ellátás helyreállítása nem tervezett, 3 percnél hosszabb ellátás megszakadása esetén.

222. A beküldött adatok szerint az áramszolgáltatók teljesítették a követelményeket és javították a tevékenységüket. A villamosenergia-ellátás megszakadás átlagos időtartama 38%-al, a középfeszültségű hálózati üzemzavarok fajlagos elhárítási ideje 28%-al csökkent. A kiesések átlagos gyakoriságának és időtartamának alakulását az 5., 6. és a 7. ábra mutatja.

Gázzolgáltatás

223. A szolgáltatási szünetet okozó események többféle okból következhetnek be, mint pl. üzemzavar, karbantartás, külső természeti behatások, más építő és szerelő tevékenységek károsításai, stb. Ezen események egy része a szolgáltatási tevékenységet végzők, un. közvetlen felelősségi körébe, más része viszont tőlük független vagy kevés ráhatással bíró csoportjába sorolhatók. A hazai földgázzolgáltatás történelmi múltjából eredően a szolgáltatási szüneteket okozó események több évre visszatekintő adatgyűjtése és feldolgozása rendelkezésre áll. Tájékoztatásul a földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események mennyiségi adatait az 5. táblázat tartalmazza.
224. A szolgáltatási tevékenység műszaki színvonalának jellemzésére olyan mutatók alkalmasak, amelyek a szolgáltatási körülmények időbeli változásaitól (pl. elosztó hálózat létesítési technológia, hálózathossz, ellátott fogyasztók száma) kevésbé függnek. A szolgáltatási szüneteket okozó események adatai képezik az alapját az üzembiztonsági mutatóknak. Még jellemzőbben mutatják be a kialakult viszonyokat az üzembiztonsági mutatók fajlagos értékei. Ennek megfelelően, pl. a földgáz szolgáltatási szünetek 1000 fogyasztóra vonatkoztatott mennyiségének, valamint 1000 fogyasztóra vonatkoztatott idejének alakulását a 8. és 9. ábra mutatja be.

Energetikai Érdekképviselői Tanács

225. Az Energetikai Érdekképviselői Tanács (EÉT) 2004. évben a fogyasztói és az engedélyesi kör részvételével, negyedéves rendszerességgel üléseket tartott. Az EÉT megtárgyalta a hatósági energia árak előkészítéséről, a lakossági kéttarifás díjszabás bevezetéséről, a VET és GET európai parlamenti és tanácsi irányelveknek való megfelelése érdekében a jogszabályok módosításával kapcsolatos véleményeket, és a módosító javaslatokat. Tárgyalta továbbá a Hivatal – gázzolgáltatás minőségére vonatkozó – határozatainak, valamint az erőművi kapacitásaukciónak, és a határkeresztező kapacitásaukciónak tapasztalatait. Az engedélyesi és a fogyasztói oldal folyamatosan tájékoztatást kapott a gáz és villamos energia piacnyitás eredményeiről és tapasztalatairól.

V. Energiatakarékosság, környezetvédelem

Energiahatékonyság, energiatakarékosság

226. Az 1107/1999. (XI. 8.) Kormányhatározat rögzíti a 2010-ig terjedő energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési stratégiát. Ennek alapján a 2000. évben 900 millió Ft támogatással indult az Energiatakarékossági Program, amely közvetlen támogatásokkal és kedvezményes kamatozású hitelekkel segítette a fogyasztók és a távhőszektor energiatakarékossági beruházásainak megvalósítását. Az Energiatakarékossági Programok lebonyolítására megalakult az Energia Központ Kht., melynek egyik alapítója a Hivatal.
227. A Hivatal közreműködik a Kormány energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési stratégiájának megvalósításában. Szakértőként részt vett az energiahatékonyság-növelési pályázatokat bíráló tárcaközi bizottság és a KIOP projekt kiválasztó bizottság munkájában, továbbá a pályázatok kiírásának előkészítésében, valamint ellenőrzi a nagyszámú pályázatok értékeléseit, igény esetén konzultál a szolgáltató oldali távhő korszerűsítésére és a megújuló energiák hasznosítására vonatkozó pályázatok kapcsán.
228. A 2004. évi Nemzeti Energiatakarékossági Program keretében a lakossági (egyedi és közösségi), az intézményi, a közvilágítási, a távhőellátás termelő és szolgáltató oldal korszerűsítési, a megújuló energia hasznosítási (lakossági és a gazdálkodó szervezetek), a vállalkozók energiahatékonyság-növelési és az energiatakarékosságot, energiahatékonyságot un. harmadik fél általi finanszírozásban megvalósítók támogatási programjaira eredetileg 2,6 milliárd Ft támogatási keret állt rendelkezésre, amelyet terhelt az előző évi áthúzódás, továbbá az időközi módosítások miatt ez a keret úgy csökkent mintegy 2,1 milliárd Ft-ra, hogy ebből a 2005. és a 2006. évi kifizetéseket is finanszírozni kell. A pályázók támogatási igényei a rendelkezésre álló forrásnál nagyobb volt.
229. Az energiatakarékosság, az energiahatékonyság-növelés és a környezetvédelem szoros kapcsolatát jelzi a Európa Terv Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP) Környezetvédelmi prioritása keretében meghirdetett, kimondottan nagyobb volumenű beruházások megvalósítását szolgáló, Európai Unió forrásokra támaszkodó 2004-2006. évi Energiagazdálkodás környezetbarát fejlesztése program. A program célja összhangban az Európai Unió energiahordozó importfüggőségének és a környezeti ártalmak csökkentésére vonatkozó előirányzatával és a hazai energiahatékonyság-növelési stratégiával: a hazai megújuló energiaforrások felhasználásának növelése, széndioxid kibocsátás csökkentés, a vidéki régiók gazdasági fejlődésének előmozdítása különös tekintettel a villamos energia megújuló energiaforrásokból való előállításának növelésére, továbbá a tudatos és ésszerű energiafelhasználás elősegítése az energiahatékonyság növelése és a légszennyező kibocsátások csökkentése. A támogatási keretösszeg: 2004. évben 1,2 milliárd Ft, 2005. évben 1,7 milliárd Ft, és a 2006. évben 2,3 milliárd Ft. (Pályázatot 2006. év végéig lehet benyújtani.)

Környezetvédelem

Megújuló energia

230. 2004-ben jelentős mértékben növekedett a megújuló energia felhasználása. A legnagyobb növekedés a biomassza felhasználása terén következett be, közel tízszerese az előző évinek. Az AES Borsodi Energetikai Kft. Borsodi és Tiszapalkonyai Erőművei, valamint a Bakonyi Bioenergia Kft. erőműve egész évben működtek, a Pannongreen Kft. erőműve pedig a második félévben kezdte meg működését. Jelentősen növekedett a szélerőművek termelése is az előző évihez képest, azonban ez csak azért ilyen mértékű, mert a meglévő erőművek már egész évben működtek. Jelenleg azonban még csak az összes megújuló energiából termelt villamos energiának a legkisebb részét képezi a szélerőművek által termelt villamos energia. Az ország összes villamosenergia-felhasználásának több mint 2%-át teszi ki a megújuló energiából termelt villamos energia aránya, amely több mint háromszorosa az előző évinek. A részletes adatokat a 4. számú táblázat tartalmazza. Az elkövetkező években számolni kell a szélerőművek beépített teljesítményének növekedésével. A megújuló források felhasználásával történő villamosenergia-termelés alakulását a 6. melléklet tartalmazza.
231. A biomassza tüzelésű erőművek – megfelelő ösztönzés esetén – növelhetik az erre a célra telepített energiafűvek, energiaerdők, mezőgazdasági hulladékok felhasználásának részarányát. Ehhez azonban szükség van a mezőgazdaság forrásainak erőteljes bevonására.
232. A Hivatal szakhatóságként közreműködött az erőművek kén-dioxid és nitrogén-oxidok engedélyezett éves összkibocsátási kvótájának meghatározásában. A hazai erőművek jelentős erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy károsanyag kibocsátásukat csökkentsék. Ennek során füstgáz kéntelenítőt építettek a Mátrai Erőműben és az Oroszlányi Erőműben, szénről gáz tüzelőanyagra tértek át a Pannon Hőerőműben, biomassza tüzelésre tértek át a Borsodi, részben a Tiszapalkonyai, az Ajkai, valamint a Pannon Hőerőműben. A megtett intézkedések hatására az előírt kvótákat az erőművek teljesíteni tudják, mivel a kibocsátások folyamatosan csökkennek. A kibocsátási értékek alakulása 4. ábrán követhető.

Kötelező átvétel

233. A megújuló energiaforrások felhasználásával, a hulladékból nyert energia hasznosításával, valamint a kapcsolt energiatermelő létesítményekben értékesítésre termelt villamos energia támogatása 2004-ben is a támogatott árú (hatósági áron átvett), kötelező átvételi rendszer keretében valósult meg. A jogi szabályozás változását az árszabályozással foglalkozó fejezet ismerteti.
234. A belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásból előállított villamosenergia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv), valamint a 2004/8/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, továbbá az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet tapasztalatai alapján a Hivatal megkezdte az előkészületeket a megújuló és a kapcsolt energiatermelés

támogatásának rendeleti szintű szétválasztására, az eddigi támogatási rendelet módosítására.

VI. Intézményi és nemzetközi kapcsolatok, tájékoztatás

Intézményi kapcsolatok

235. A Hivatal 2004-ben is szorosan együttműködött a Gazdasági Versenyhivatallal és a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséggel, kapcsolata a minisztériumokkal, a társhatóságokkal és a szakhatóságokkal sokoldalú és kiegyensúlyozott volt. Rendszeres egyeztetésekre került sor a fogyasztói érdekképviseleti szervezetekkel, a termelők és szolgáltatók egyesüléseivel, továbbá az engedélyesekkel és azok tulajdonosaival.

Nemzetközi kapcsolatok

236. 2004. április végén befejeződött a 2002. decemberében kezdődött PHARE-Twinning program (HU2001/IB/EY-01), amelyben a társintézmény a spanyol regionális energia-szabályozó, Castilla és León tartomány szabályozó hatósága, az EREN volt. A program során 28 külföldi szakértő érkezett a Hivatalhoz az Európai Unió tagállamaiból a következő témák megtárgyalására: határon keresztül kereskedelem, kapacitás allokáció, kapacitás kereskedelem, szűk keresztmetszetek és másodlagos piacok, engedélyezés, az engedélyezés előkészítése, nemzetközi kereskedelem, jogharmonizáció, ellátásbiztonság, a szolgáltatás minősége, módosított gáz direktíva, rendszerirányító és a regulátor szerepe, gáz kapacitás felszabadítás (gas release). Ezek a konzultációk sokat segítettek abban, hogy a Hivatal munkatársai megismerjék az új irányelvek implementálási gyakorlatát az Európai Unión belül és összevessék saját szabályozói gyakorlatukat néhány korábbi tagállam szabályozásával.

237. 2004. május 4-étől a Hivatal tagja az Európai Energia Szabályozók Tanácsának (Council of European Energy Regulators - CEER) valamint az Európai Bizottság tanácsadó szerveként működő Európai Villamosenergia és Gázipari Szabályozók Csoportjának (European Regulators Group for Electricity and Gas - ERGEG). A Hivatal munkatársai részt vesznek a CEER és az ERGEG munkacsoportjainak és albizottságainak munkájában.

238. A Hivatal 2004-ben is aktív tagja volt az ERRA (Energia Szabályozók Regionális Egyesülete – Energy Regulators Regional Association) munkabizottságainak, egyes témakörökben vezető szerepet is vállalt és képviselője állandó tagja az elnökségnek. Az ERRA-n belüli szabályozói együttműködés keretében a (még) nem tagállamok regulátoraival is összehangolhatja a nemzetközi villamosenergia- és földgázkereskedelmet érintő kérdéseket.

239. A szomszédos országokkal, különösen Ausztriával több, regionális együttműködést célzó megbeszélésre került sor. Az implicit aukció lehetőségéről több ízben tárgyalt a grazi energiatőzsde (EXAA) vezetője a Hivatal vezetésével. Osztrák-magyar kezdeményezésre 2004. nyarán megtartották az első megbeszélést a koordinált határkeresztező kapacitás-allokációról Ausztria, Magyarország, Szlovénia, Szlovákia,

Csehország és Olaszország részvételével. A második megbeszélésre októberben került sor Budapesten, amelyen Ausztria, Magyarország, Szlovénia, Szlovákia és Csehország regulátorai képviselték magukat. Az országok között megvalósuló koordinált kapacitás-allokáció a jövőbeli kelet-közép-európai energia régió kialakításnak első lépcsője lehet. A kelet-közép-európai régió belül az osztrák regulátor (E-Control) és a Hivatal esettanulmányt dolgozott ki az együttműködés és az energia régió kialakításának feltételeiről, a harmonizálandó területekről. Az önkéntes kezdeményezések egybeestek az Európai Bizottság régiók kialakításáról szóló elképzeléséről. Az osztrák-magyar sémát figyelembe véve a CEER Egységes Energiapiac Munkacsoportja elkészítette a régiók kialakításáról szóló munkamegbeszélések témapontjait. Az Európai Bizottság régió-elképzelése szerint a kelet-közép-európai régió tagjai Ausztria, Csehország, Németország, Magyarország, Lengyelország, Szlovákia, valamint Szlovénia.

240. A Nabucco projekt kezdetét jelentő együttműködési megállapodásokat 2002-ben írták alá a projektben résztvevő szervezetek. A gázvezeték közép-keleti, illetve Kaszpi-tengeri forrásokat kötne össze Ausztriával, valamint a közép- és nyugat-európai gázpiacokkal. Az elképzelések szerint a gázvezeték keresztezni fogja Törökországot, Bulgáriát, Romániát és Magyarországot. Az érintett országok regulátorainak feladata az új gázvezeték létesítésének, illetve működési feltételeinek jóváhagyása. A jóváhagyással kapcsolatos egyeztetések 2004-ben kezdődtek meg.
241. Az USTDA projekt keretében 2004-ben két tanulmány készült. Az első tanulmány a magyar illetve az európai uniós jogszabályozás összevetésével foglalkozik, illetve meghatározza a harmonizálandó magyar jogszabályokat. A második tanulmány témája a hosszú-távú áramvásárlási szerződések átalakítási lehetőségei. Az elkészült két tanulmányon kívül folyamatban van egy harmadik tanulmány kidolgozása is, amely a lehetséges új magyar villamosenergia-ipari modellre ad javaslatot.
242. A Hivatal 2004. év folyamán kétoldalú kapcsolatfelvétel keretében fogadta a koszovói regulátor (UNMIK) egy képviselőjét, a Thaiföldi Királyság Pénzügyminisztériuma „State Enterprise Office” delegációját, a montenegrói regulátor 3 képviselőjét, valamint két kínai delegációt.

Tájékoztatás, nyilvánosság

243. Törvényi előírás alapján a Hivatal elnöke évente beszámol az Országgyűlésnek a Hivatal munkájáról. A Hivatal a Kormány, valamint a GKM érintett szervezeteit folyamatosan ellátta a villamosenergia-, a földgáziparra, valamint az erőművi távhőtermelésre vonatkozó információkkal. A kiadott határozatait a GKM hivatalos lapjában rendszeresen közzétette. A fogyasztói érdekképviseleti szervek az EÉT keretében folyamatosan kaptak tájékoztatást a fogyasztók érdekeit és a Hivatal munkáját érintő eseményekről. Szakmai konferenciákon, ankétokon és tudományos egyesületek rendezvényein a Hivatal vezetői és szakemberei rendszeresen tájékoztatást adtak az időszerű kérdésekről.
244. A Hivatal tevékenységéről folyamatosan tájékoztatja az érdeklődőket a www.eh.gov.hu honlapján. 2004-ben is kiadta az éves tevékenységét és a villamosenergia-, a földgázipar, valamint a hőszolgáltatás összefoglaló adatait tartalmazó tájékoztató anyagát magyar és angol nyelven. A Hivatal szakmai lapokban rendszeresen ismertette a tevékenységével összefüggő eseményeket, eredményeket, a

villamosenergia- és a földgázpiac működésével kapcsolatos tapasztalatokat. A Hivatal kiadásában ezúttal új szerkezetben és tartalommal jelent meg a Villamos Energia Statisztikai Évkönyv, amely összefoglaló tájékoztatást adott a villamosenergia-ipar 2003. évi műszaki-gazdasági tevékenységéről.

VII. Működési feltételek, informatikai rendszer

Működési feltételek

245. A Hivatal költségvetése a GKM költségvetésében önálló címként szerepel, költségvetési támogatásban nem részesül, saját bevételeiről a 19/2002. (XI. 5.) GKM-PM együttes rendelet, illetve hatálybalépésétől a 65/2003. (X. 21.) GKM-PM együttes rendelet rendelkezik. A Hivatal 2004. évre engedélyezett létszáma 94 fő. A felsőfokú végzettségű köztisztviselők aránya közel 80%, a szakemberek műszaki, közgazdasági, pénzügyi, jogi ismeretekkel, többségében nyelvvizsgával és nagy iparági tapasztalattal rendelkeznek. A Hivatal tárgyi felszereltsége megfelelő, számítástechnikai, telekommunikációs és irodatechnikai eszközökkel kellően ellátott.

Informatikai rendszer

246. A villamosenergia- és a földgázpiac működésével összefüggésben megnőtt feladatok ellátásához szükséges információk kezelése, valamint a versenypiac monitorig rendszerének kiépítése szükségessé tette az informatikai rendszer folyamatos fejlesztését. A 2003-ban pályázat keretében beszerzett hardver eszközök megteremtették a szoftver-fejlesztés lehetőségét és ennek keretében adattárház kialakítására került sor. A fejlesztési munka 2004. októberében fejeződött be. 2004. évben folytatódott az Informatikai Biztonsági Dokumentációs Rendszer kialakítása, elkészült az Informatikai Katasztrófa-elhárítási Terv és a Vírusvédelmi Szabályzat.

Információfeldolgozás

247. A földgázpiac 2004. január 1-jei megnyitásával kapcsolatban felmerült új feladatok ellátásához szükséges információk biztosítása érdekében a Hivatal adatigénye jelentős mértékben megnőtt. Az adatigények további módosítását tette szükségessé a villamosenergia-piac folyamatos értékeléséhez, valamint az Európai Unió különböző szervei részére a tagságból eredő, kötelező jelentések összeállításához szükséges információk biztosítása.

248. A Hivatal 2004-ben a megnőtt mennyiségű, rendszeresen beérkező, az engedélyes társaságok működésével és tevékenységével kapcsolatos információkat folyamatosan feldolgozta és értékelte. Az információk köre kiterjed a villamosenergia-, és a földgázellátással, valamint a távhőtermeléssel összefüggő napi, havi, negyedéves és éves gyakoriságú adatokra. Az adatok nagy része közvetlenül, elektronikus formában érkezik a Hivatalhoz. A MOL Rt. és a MAVIR Rt. közvetlen elérést biztosít az adataihoz. Az információs rendszer kielégíti a hivatali munka adatigényein túl a hazai és külföldi érdeklődők információigényét is.

249. A fogyasztói érdekképviseltek folyamatos tájékoztatását biztosító miniszteri rendeletekben előírt tartalmú adatközlés – amely engedélyesenként tartalmaz

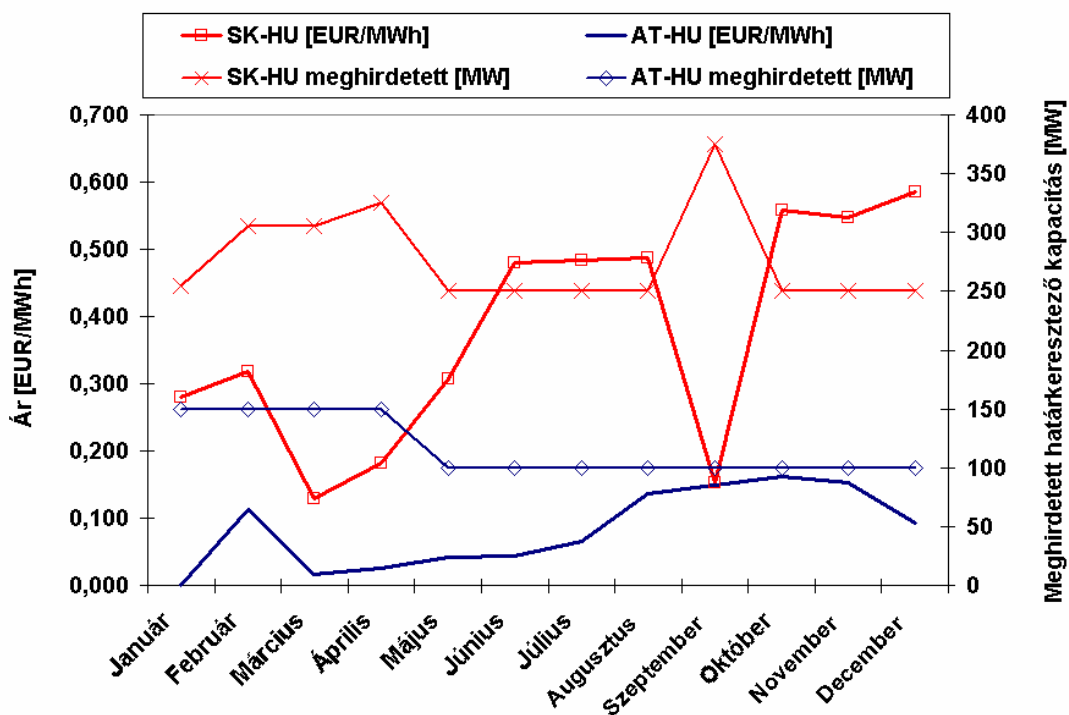
műszaki-gazdasági és az üzemeltetéssel kapcsolatos más adatokat – a Hivatal honlapján való közreadás formájában történik.

250. Az esetenként üzleti titkot is tartalmazó, Hivatalhoz jogszerűen kerülő információk szakszerű és zárt rendszerű kezelése az adatszolgáltató engedélyesek bizalmának megtartása érdekében alapvető fontosságú. Ezért a Hivatal kidolgozta és bevezette az Informatikai Biztonsági Szabályzatot, valamint az adatok kezelésével kapcsolatos belső szabályzatot. Az előírások betartásának folyamatos ellenőrzésével, valamint a megfelelő informatikai biztonsági rendszerek működtetésével az adatbiztonság a követelményeket kielégíti.
251. A Hivatal folyamatosan összeállította és megküldte a Nemzetközi Energia Ügynökség (IEA) részére a magyar energiahordozó-átlagárakra vonatkozó, negyedéves gyakoriságú adatokat. Az adatok többek között az IEA „Energiahordozók árai és adói” című kiadványaiban jelennek meg. A Hivatal az EUROSTAT részére 2002. évtől folyamatosan – félévente – biztosítja a magyarországi villamos energia és földgáz típusfogyasztói átlagár adatokat. Az ERRA tagországok villamos energia és földgáz árainak negyedévenkénti feldolgozása 2004-ben is folyamatos volt. A Hivatal által szervezett adatszolgáltatás 2000 elejétől biztosít összehasonlításra alkalmas adatokat a tagországok és a térség iránt érdeklődő beruházók számára. Az adatok közreadása az ERRA honlapján keresztül történik.

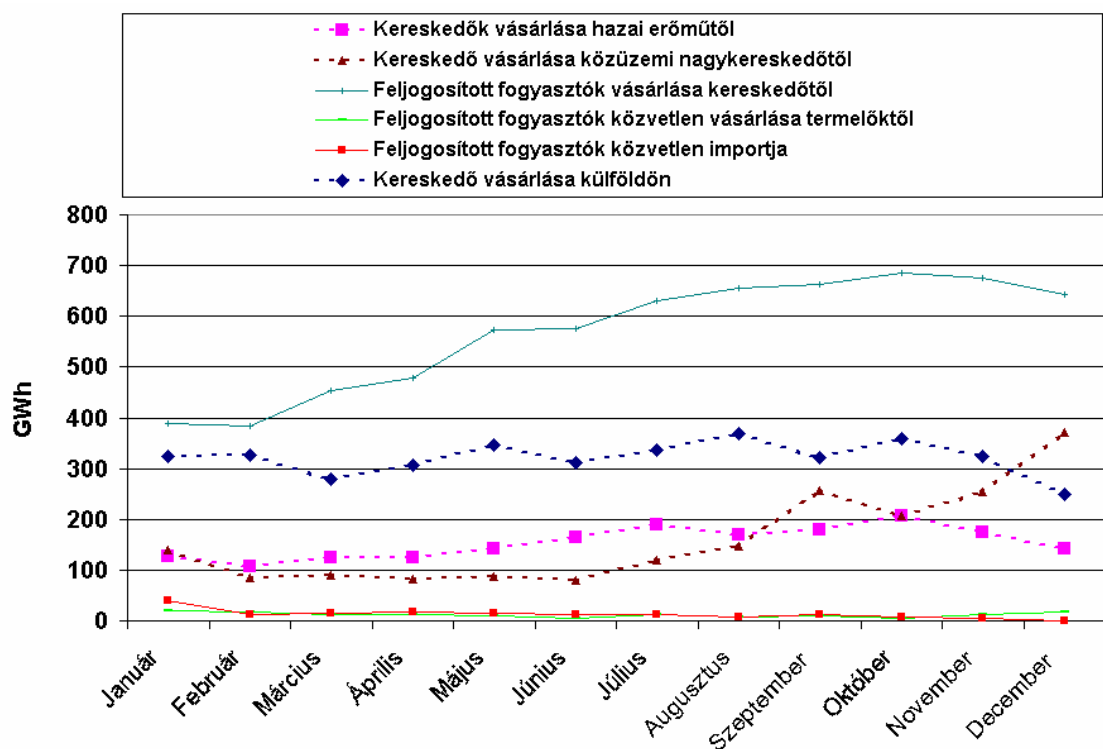
Ábrák

1. ábra Meghirdetett határkeresztező kapacitások 2004. évben
2. ábra Jellemző adatok a villamosenergia-piac működéséről
3. ábra Feljogosított fogyasztók regisztrációja
4. ábra Kibocsátás értékek a villamosenergia-rendszerben
5. ábra A kiesések átlagos gyakorisága a villamosenergia-szolgáltatásban
6. ábra A kiesések átlagos időtartama a villamosenergia-szolgáltatásban
7. ábra A kiesések éves átlagos időtartama a villamosenergia-szolgáltatásban
8. ábra Földgáz-szolgáltatási szüneteket okozó események száma
9. ábra Földgáz-szolgáltatási szünetek idejének alakulása
10. ábra Áramszolgáltatók társasági szintű adózott eredményének alakulása

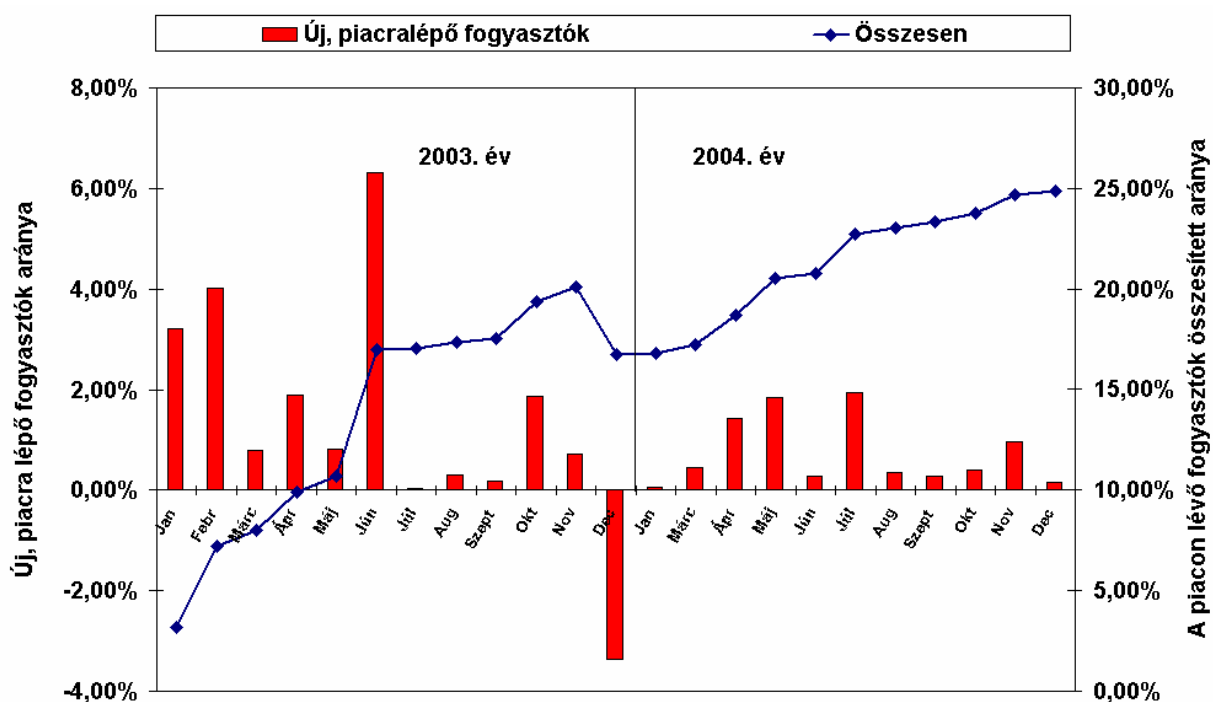
1. ábra
Meghirdetett határkeresztező kapacitások 2004. évben (Forrás: MAVIR Rt.)

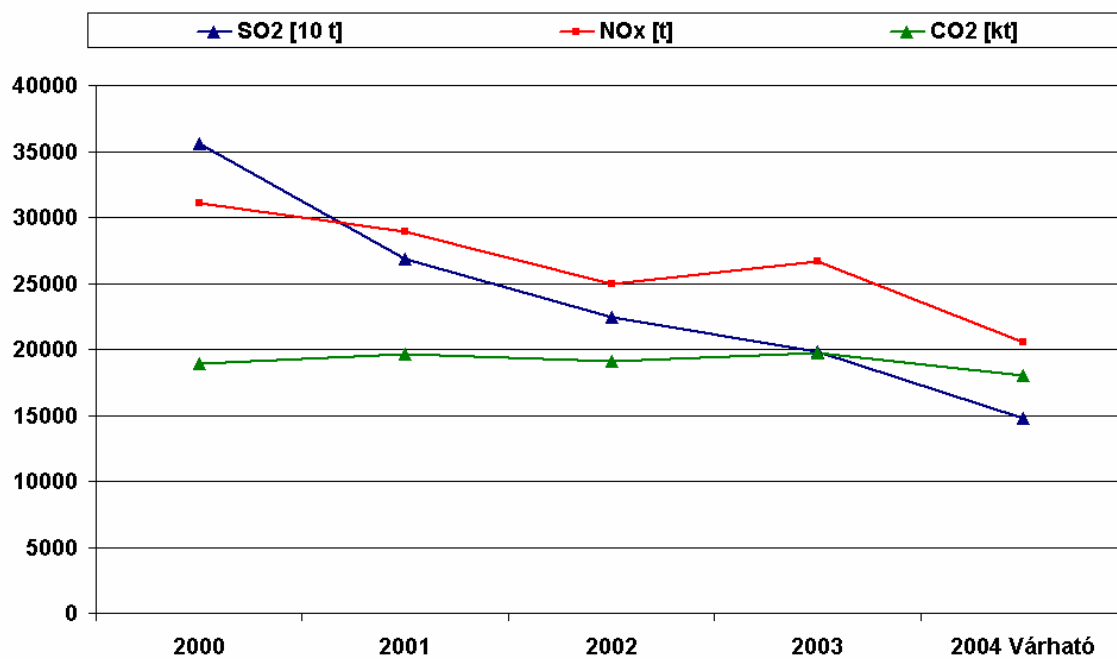
2. ábra
Jellemző adatok a villamosenergia-piac működéséről

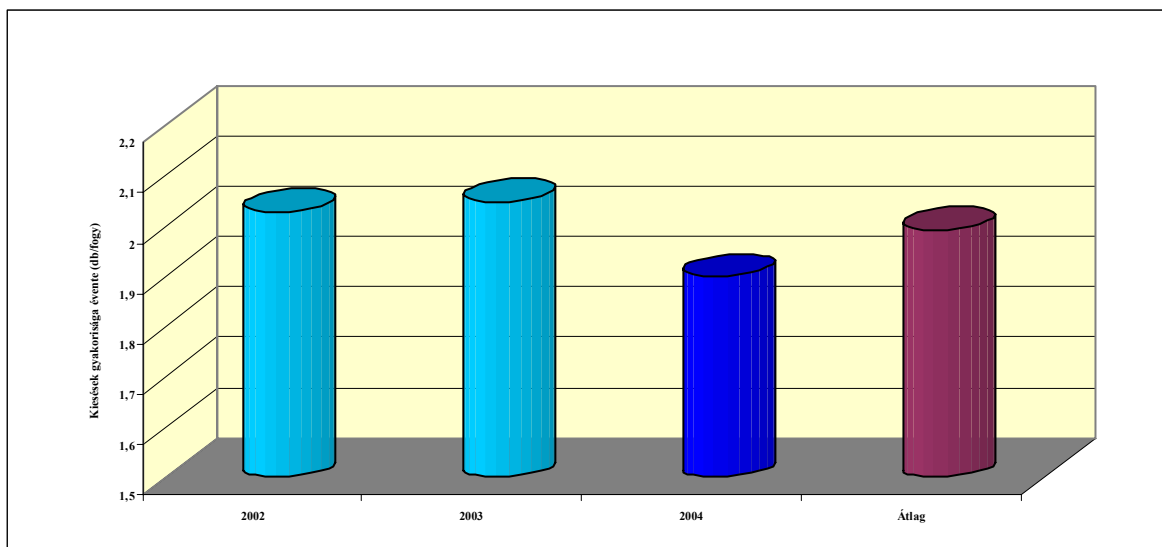
3. ábra
 Feljogosított fogyasztók regisztrációja

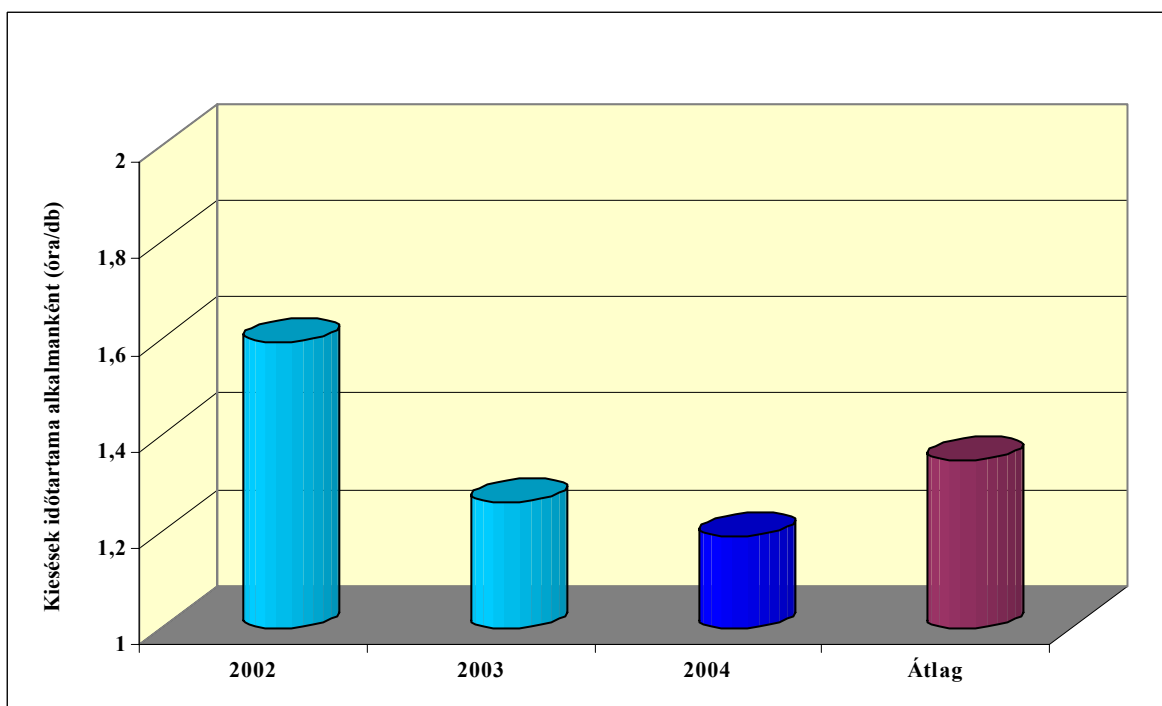
4. ábra
 Kibocsátás értékek a villamosenergia-rendszerben

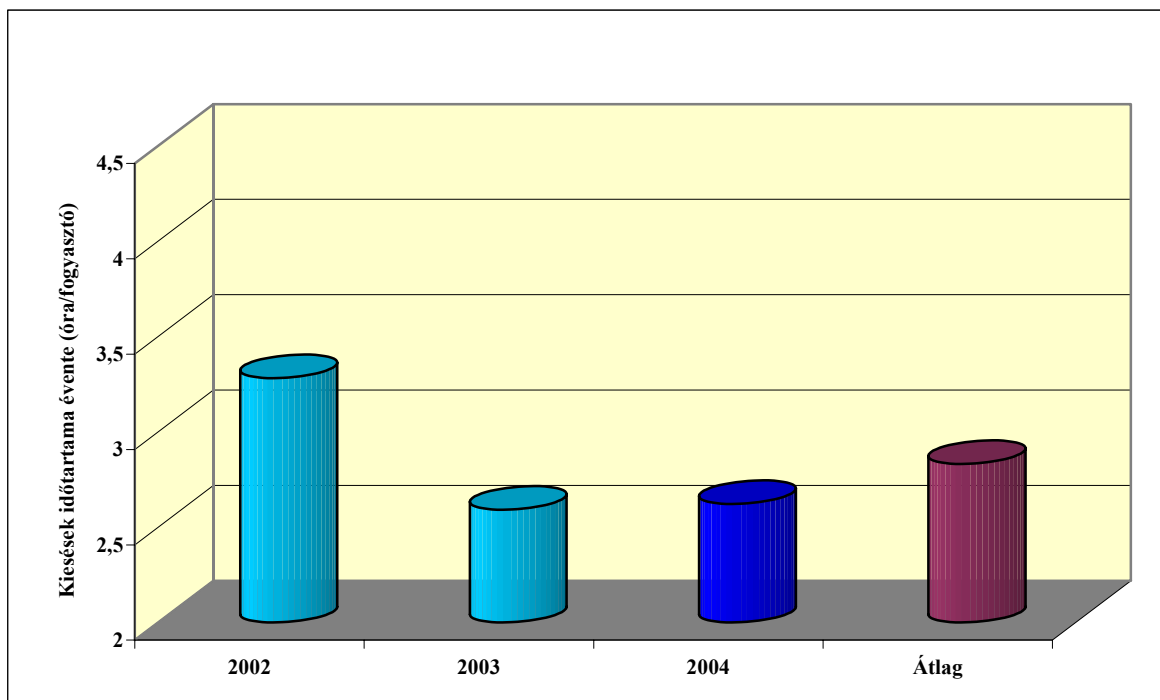
5. ábra
A kiesések átlagos gyakorisága a villamosenergia-szolgáltatásban

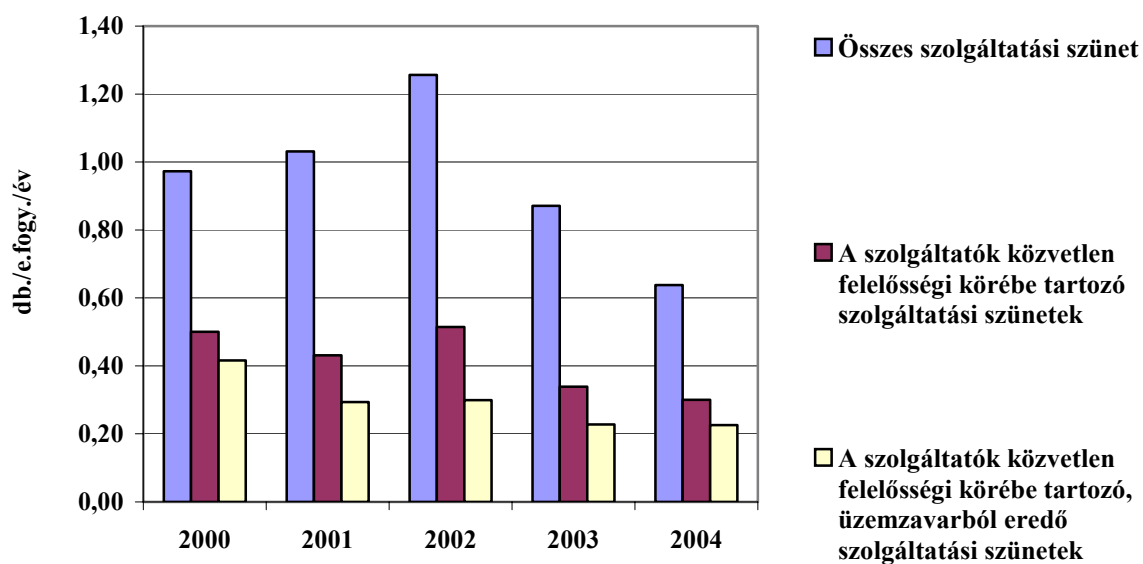
6. ábra
A kiesések átlagos időtartama a villamosenergia-szolgáltatásban

7. ábra
A kiesések éves átlagos időtartama a villamosenergia-szolgáltatásban

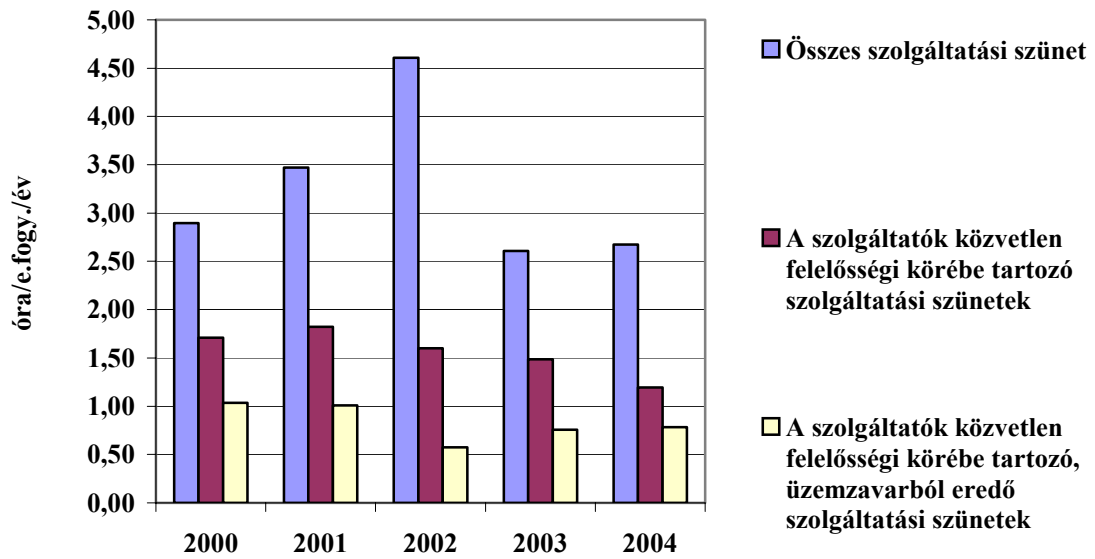

8. ábra
1000 fogyasztóra vetített, földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események számának alakulása

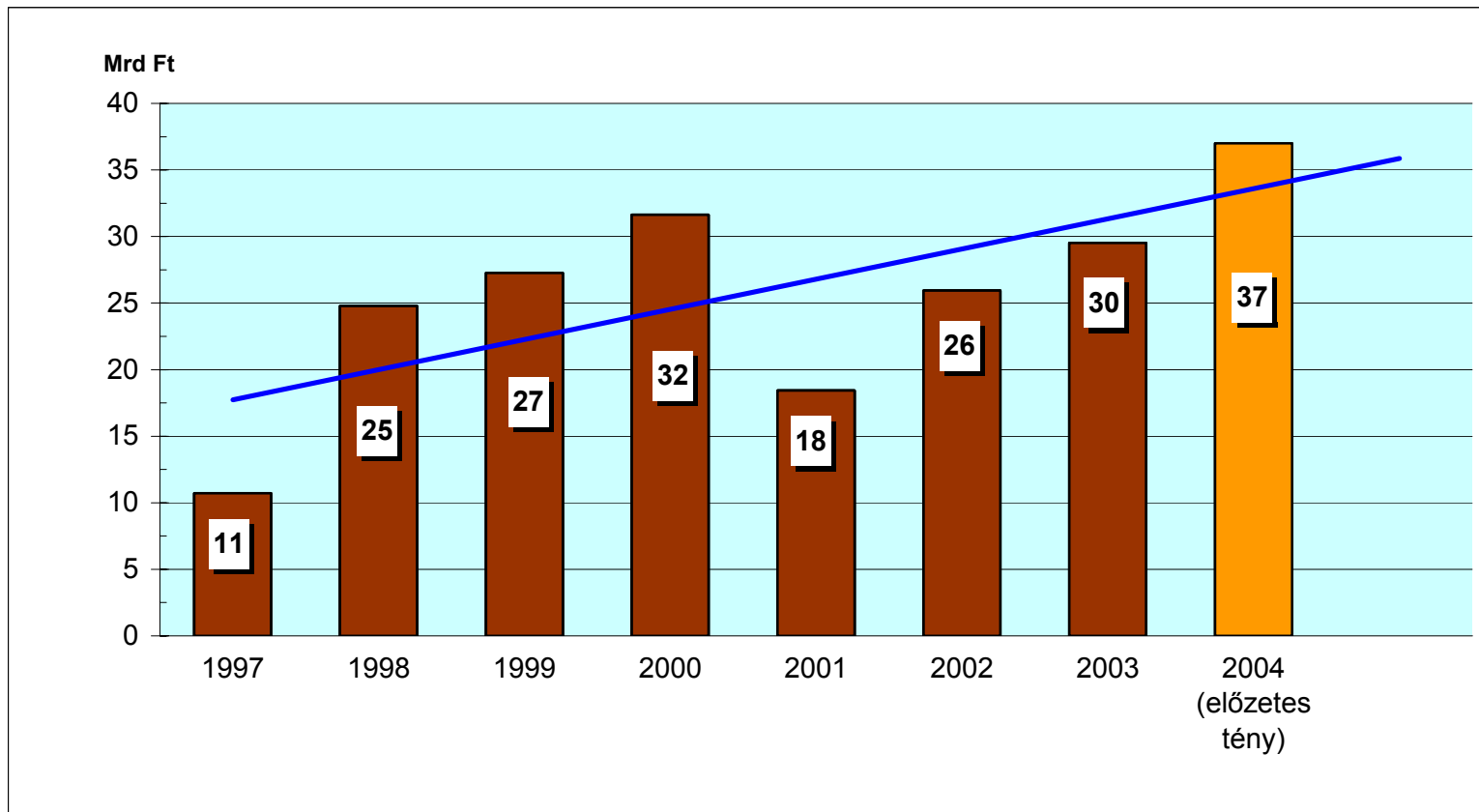

9. ábra
1000 fogyasztóra vetített, földgáz szolgáltatási szünetek
idejének alakulása

10. ábra
Áramszolgáltatók társasági szintű adózott eredményének alakulása

Táblázatok

1. táblázat Elszámoló árak a közüzemi nagykereskedő kapacitásárverésén
2. táblázat A versenypiacon, a feljogosított fogyasztóknak értékesített villamos energia mennyisége
3. táblázat A közüzemi szolgáltatók villamosenergia-értékesítési adatai
4. táblázat Megújuló energiából termelt villamos energia
5. táblázat A földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események mennyiségi adatai

1. táblázat

Elszámoló árak a közüzemi nagykereskedő kapacitásárverésén

a) *III. kapacitásaukción (2004. június 14-én megtartott 2004. július 1-jétől 2004. december 31-ig terjedő időszakra vonatkozó aukció)*

	Teljesítmény [MW]	Mennyiség [MWh]	Ár [Ft/MWh]
Völgyidőszaki termék 1.	110	257 070	3 000
Völgyidőszaki termék 2.	70	163 590	4 227
Zsinór termék	30	132 510	8 400

100%-os kihasználtságot feltételezve

b) *IV. kapacitásaukción (2004. december 9-én megtartott 2005. január 1-jétől 2005. június 30-ig terjedő időszakra vonatkozó aukció)*

	Teljesítmény [MW]	Mennyiség [MWh]	Ár [Ft/MWh]
Völgyidőszaki termék 1.	158	367 666	4 500
Völgyidőszaki termék 2.	22	51 194	4 812
Zsinór termék 1.	22	95 546	8 200
Zsinór termék 2.	38	165 034	8 410

100%-os kihasználtságot feltételezve

2. táblázat

A versenypiacon, a feljogosított fogyasztóknak értékesített
villamos energia mennyisége [MWh]

	2003	2004
Hazai erőműből és a közüzemi nagykereskedőtől vásárolt villamos energia összesen	1 018 203	3 775 132
Belföldi értékesítésre kerülő import villamos energia összesen	2 969 619	3 852 958

3. táblázat

A közüzemi szolgáltatók villamosenergia-értékesítési adatai

Közüzemi szolgáltatók	Értékesítés összesen				
	2002 [GWh]	2003 [GWh]	2003/2002 [%]	2004 [GWh]	2004/2003 [%]
E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt.	3 846	3 312	-13,9%	2 991	-9,7%
DÉMÁSZ Rt.	3 628	3 623	-0,1%	3 335	-7,9%
ELMŰ Rt.	9 096	8 996	-1,1%	8 345	-7,2%
E.ON Észak-dunántúli Áramszolgáltató Rt.	7 386	6 325	-14,4%	5 322	-15,9%
ÉMÁSZ Rt.	4 846	3 747	-22,7%	3 201	-14,6%
E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Rt.	3 674	3 698	0,7%	3 467	-6,2%
Összesen	32 476	29 701	-8,5%	26 661	-10,2%

4. táblázat

Megújuló energiából termelt villamos energia [GWh]

	2001	2002	2003	2004
Víz	186,0	194,0	164,6	194,7
Biogáz	7,6	11,2	15,6	15,0
Szél	0,9	1,1	3,3	5,4
Biomassza	0,0	0,0	74,8	654,8
Megújulókból termelt villamos energia összesen	194,6	206,4	258,4	869,9
Összes villamos energia felhasználás	39588	39 754	40 620	40 603
Megújuló arány	0,5%	0,5%	0,6%	2,1%

5. táblázat

A földgáz szolgáltatási szüneteket okozó események mennyiségi adatai

	2000	2001	2002	2003	2004
Szolgáltatási szüneteket okozó események száma	2862	3138	3924	2802	2103
Ebből üzemzavar miatti szolgáltatási szünetek száma	2 532	2 604	2 988	2 424	1786
A szolgáltatók közvetlen felelősségi körébe tartozó szolgáltatási szünetek száma	1 473	1312	1 607	1 090	989
Ebből a szolgáltatók közvetlen felelősségi körébe tartozó üzemzavarok száma	1 222	894	933	731	743

Melléletek

1. melléklet	A Hivatal által 2004. évben kiadott határozatok
2. melléklet	A földgáz- és a villamosenergia-piac nyitásával kapcsolatos jogszabályok
3. melléklet	Hatósági (legmagasabb) villamos energia árak (ÁFA és energiaadó nélkül)
4. melléklet	Hatósági (legmagasabb) földgázárak (ÁFA és energiaadó nélkül)
5. melléklet	Környezetvédelmi korszerűsítéseket végzett erőművek
6. melléklet	A megújuló energiahordozók hazai hasznosítása a villamosenergia-termelésben

A Hivatal által 2004-ben kiadott határozatok

A határozat tárgya	Villamos- energia- ipar	Gázipar	Távhő- termelés és - szolgál- tatás	Összesen
Engedélyek kiadása	24	24	4	52
ebből: működési engedélyek kiadása	18	24	1	43
létesítési engedélyek kiadása	1	0	3	4
egyéb engedélyezéssel összefüggő tevékenység	5	0		5
Engedélyek módosítása, visszavonása	18	56	10	84
ebből: működési engedélyek módosítása	18	53	8	79
létesítési engedélyek módosítása	0	0	2	2
egyéb, engedély-módosítással összefüggő tevékenység	0	3		3
Jóváhagyó -jóváhagyást megtagadó határozatok	122	56	0	178
ebből: üzemi szabályzat jóváhagyása	0	4		4
üzemi szabályzat módosítása	1	0		1
elosztói, kereskedelmi szabályzat jóváhagyása	0	0		0
elosztói, kereskedelmi szabályzat módosítása	2	0		2
üzletszabályzatok jóváhagyása	10	9		19
üzletszabályzatok módosítása	64	35		99
ár-felülvizsgálati kérelmek elbírálása	2	1		3
egyéb, jóváhagyó – jóváhagyást megtagadó határozatok	43	7		50
Eljárás lefolytatását lezáró, felfüggesztő határozatok	23	6	0	29
ebből: vezetékek minősítése, átminősítése	8	0		8
panaszok kivizsgálása	1	1		2
eljárás felfüggesztése, határidő módosítása	7	0		7
engedélyben foglalt előírások megtartásának ellenőrzése	0	0		0
egyéb eljárás	7	5		12
Megállapító, meghatározó határozatok	69	140	0	209
ebből: az engedélyesek tevékenysége folytatása minimális minőségi követelményeinek és elvárt színvonalának megállapítása	12	53		65
a Hivatal adatigényének meghatározása	56	86		142
egyéb megállapító, meghatározó határozatok	1	1		2
				0
Összesen	256	282	14	552

A Magyar Energia Hivatal tevékenységével összefüggő jogszabályok

Törvények:

2003. évi CXXV. törvény	Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
2003. évi LXXXIX. törvény	A környezetterhelési díjról
2003. évi LXXXVIII. törvény	Az energiaadóról
2003. évi XLII. törvény	A földgázellátásról
2001. évi CX. törvény	A villamos energiáról
2000. évi LXXXIII. törvény	A gazdasági kamarák feladatainak átadásával összefüggő törvénymódosításokról
1998. évi XVIII. törvény	A távhőszolgáltatásról
1997. évi CLV. törvény	A fogyasztóvédelemről
1997. évi CVII. törvény	Az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény módosításáról
1996. évi CXVI. törvény	Az atomenergiáról
1995. évi LIII. törvény	A környezet védelmének általános szabályairól
1993. évi XLVIII. törvény	A bányászatról
1990. évi LXXXVII. törvény	Az árak megállapításáról

Kormányrendeletek:

200/2004. (VI. 23.) Korm. rendelet	A villamos energia határon keresztül történő szállításának szabályozásáról szóló 182/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet módosításáról
107/2004. (IV. 27.) Korm. rendelet	A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet, valamint a villamosenergia-fogyasztók feljogosításáról szóló 181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet módosításáról
219/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet	A feljogosított fogyasztókról szóló 112/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet módosításáról
187/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet	A földgáz határon keresztül történő szállításáról
118/2003. (VIII. 8.) Korm. rendelet	A szilárd ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia fajlagos értékének, illetve az érték számítására vonatkozó szabályoknak a megállapításáról
113/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet	Az Energiagazdálkodási célelőirányzat kezeléséről és felhasználásáról
112/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet	A feljogosított fogyasztókról
111/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet	A földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
281/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet	A villamosenergia-rendszer jelentős zavara és a villamosenergia-ellátási válsághelyzet esetén szükséges intézkedésekről
183/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet	Az átállási költségek meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól
182/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet	A villamos energia határon keresztül történő szállításának szabályozásáról
181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet	A villamosenergia-fogyasztók feljogosításáról
180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet	A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
193/2001. (X. 19.) Korm. rendelet	Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás részletes szabályairól

20/2001. (II. 14.) Korm. rendelet	A környezeti hatásvizsgálatról
1/1999. (I. 1.) Korm. rendelet	A távhőszolgáltatásról szóló 1998. évi XVIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
189/1998. (XI. 23.) Korm. rendelet	A központi fűtésről és melegvíz-szolgáltatásról

Miniszteri rendeletek:

A gazdasági és közlekedési miniszter rendeletei

9/2005. (I. 21.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
8/2005. (I. 21.) GKM rendelet	A nem lakossági közüzemi fogyasztók részére a közüzemi szolgáltató által szolgáltatott villamos energia árának megállapításáról szóló 59/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
7/2005. (I. 21.) GKM rendelet	A lakossági fogyasztók részére a közüzemi szolgáltató által szolgáltatott villamos energia árának megállapításáról szóló 58/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
6/2005. (I. 21.) GKM rendelet	A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló 57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
5/2005. (I. 21.) GKM rendelet	A villamosenergia-elosztás és -átvitel, a rendszerirányítás és a rendszerszintű szolgáltatások hatósági díjainak középtávú szabályozásáról
4/2005. (I. 21.) GKM rendelet	A közüzemi célra és elosztó hálózati veszteség pótlására értékesített villamos energia árszabályozásáról, valamint a közüzemi villamos energia nagykereskedő által hatósági áron értékesített villamos energia árainak megállapításáról
3/2005. (I. 13.) GKM rendelet	A villamosenergia-termelői engedélyes által közvetlenül vagy közvetve távhő-szolgáltatási célra értékesített melegített víz és gőz hatósági árának megállapításáról szóló 64/2002. (XII. 30.) GKM rendelet módosításáról
2/2005. (I. 13.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
104/2004. (IX. 3.) GKM rendelet	Az 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek energiahordozó-készletének legkisebb mértékéről és a készletezés rendjéről szóló 44/2002. (XII. 28.) GKM rendelet módosításáról
95/2004. (VII. 9.) GKM rendelet	A villamosenergia-termelők által értékesített közüzemi célra lekötött villamos energia, valamint a közüzemi villamos energia nagykereskedő által értékesített villamos energia hatósági árainak megállapításáról szóló 60/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
94/2004. (VII. 9.) GKM rendelet	A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló 57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
93/2004. (VII. 9.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
92/2004. (VII. 9.) GKM rendelet	A statisztikai elemzéssel készült fogyasztói villamosteljesítmény-igény görbe alapján mért fogyasztók köréről
90/2004. (VI. 26.) GKM rendelet	A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló 70/2003. (X. 28.) GKM rendelet módosításáról
89/2004. (VI. 26.) GKM rendelet	A földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló 96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet módosításáról
79/2004. (V. 14.) GKM rendelet	A villamos energia átállási költség megállapításáról

46/2004. (IV. 16.) GKM rendelet	A földgáz hatósági áraival kapcsolatos árfelülvizsgálati eljárásban kötelezően benyújtandó adatok köréről
37/2004. (IV. 1.) GKM rendelet	A villamosenergia-termelők által értékesített, közüzemi célra lekötött villamos energia, valamint a közüzemi villamos energia nagykereskedő által értékesített villamos energia hatósági árának megállapításáról szóló 60/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
14/2004. (II. 16.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árának megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
11/2004. (II. 13.) GKM rendelet	A gáz csatlakozó vezetésekre és fogyasztói berendezésekre vonatkozó műszaki-biztonsági előírásokról
4/2004. (I. 19.) GKM rendelet	Az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról
181/2003. (XII. 10.) GKM rendelet	A földgáztárolókhoz, a szállító- és elosztóvezetékhez való hozzáférésnél elsőbbséget élvező fogyasztókról
108/2003. (XII. 29.) GKM rendelet	A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló 70/2003. (X. 28.) GKM rendelet módosításáról
107/2003. (XII. 29.) GKM rendelet	A villamos energia, melegített víz és gőz hatósági árait és díjait érintő egyes miniszteri rendeletek módosításáról
106/2003. (XII. 29.) GKM rendelet	A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló 57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
105/2003. (XII. 29.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árának megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
97/2003. (XII. 18.) GKM rendelet	A kedvezményes gázellátás igénybevételéről szóló 50/2003. (VIII. 14.) GKM rendelet módosításáról
96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet	A földgáz közüzemi díjainak megállapításáról
86/2003. (XII. 16.) GKM rendelet	Az egyes földgázipari vállalkozások adatszolgáltatásainak rendjéről
70/2003. (X. 28.) GKM rendelet	A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról
69/2003. (X. 28.) GKM rendelet	A földgáz árszabályozásának kereteiről
62/2003. (X. 10.) GKM rendelet	A hatósági energiaárakkal összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról
50/2003. (VIII. 14.) GKM rendelet	A kedvezményes gázellátás igénybevételéről
46/2003. (VII. 24.) GKM rendelet	A villamos energia és a melegített víz hatósági árait és díjait megállapító egyes miniszteri rendeletek módosításáról
24/2003. (IV. 24.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árának megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról
3/2003. (I. 24.) GKM rendelet	Egyes villamos energia, melegített víz és gőz hatósági árait és díjait érintő miniszteri rendeletek módosításáról
64/2002. (XII. 30.) GKM rendelet	A villamosenergia-termelői engedélyes által közvetlenül vagy közvetve távhő-szolgáltatási célra értékesített melegített víz és gőz hatósági árának megállapításáról
61/2002. (XII. 29.) GKM rendelet	A közüzemi villamosenergia-ellátás, a villamosenergia-elosztás, -átvitel, rendszerirányítás és rendszerszintű szolgáltatások, valamint a villamosenergia-termelői engedéllyel érintett eszközök igénybevételével termelt táv hőszolgáltatás céljára értékesített melegített víz és gőz hatósági árának és díjainak megállapításáról
59/2002. (XII. 29.) GKM rendelet	A nem lakossági közüzemi fogyasztók részére a közüzemi szolgáltató által szolgáltatott villamos energia árának megállapításáról
58/2002. (XII. 29.) GKM rendelet	A lakossági fogyasztók részére a közüzemi szolgáltató által szolgáltatott villamos energia árának megállapításáról

57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet	A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról
56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról
47/2002. (XII. 28.) GKM rendelet	A közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről
44/2002. (XII. 28.) GKM rendelet	Az 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek energia-hordozó-készletének legkisebb mértékéről és a készletezés rendjéről
36/2002. (XII. 19.) GKM rendelet	A villamosenergia-rendszer irányításával, működésével és használatával összefüggő egyes adatszolgáltatásokról
34/2002. (XII. 17.) GKM rendelet	A Magyar Energia Hivatal közérdekű határozatainak közzétételére vonatkozó szabályokról
8/2001. (III. 30.) GM rendelet	A Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei Szabályzat hatályba léptetéséről

A gazdasági és közlekedési-, valamint a pénzügyminiszter közös rendeletei

65/2003. (X. 21.) GKM-PM együttes rendelet	A Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjairól és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól szóló 19/2002. (XI. 5.) GKM-PM együttes rendelet módosításáról
19/2002. (XI. 5.) GKM-PM együttes rendelet	A Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjairól és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól

A gazdasági és közlekedési-, a környezetvédelmi és vízügyi-, valamint a pénzügyminiszter közös rendelete

17/2003. (IV. 4.) GKM-KvVM-PM együttes rendelet	Az egyes folyékony tüzelő- és fűtőanyagok kéntartalmának csökkentéséről
---	---

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter rendelete

10/2003. (VII. 11.) KvVM rendelet	Az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről
-----------------------------------	--

Miniszterelnöki határozatok:

101/2003. (XI. 7.) ME határozat	A Magyar Energia Hivatal elnökének és elnökhelyettesének kinevezéséről
---------------------------------	--

EU irányelvek, rendeletek

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/55/EK irányelve (2003. június 26.) a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve (2003. június 26.) a belső villamosenergia-piacra vonatkozó közös szabályokról, valamint a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és a Tanács 1228/2003/EK rendelete (2003. június 26.) a határkeresztező villamosenergia-csere esetén alkalmazandó hálózati hozzáférési feltételekről (EGT vonatkozású szöveg)

Az Európai Parlament és a Tanács 2004/8/EK irányelve (2004. február 11.) a hasznos hőigényen alapuló kapcsolt energiatermelés belső energiapiacra való támogatásáról és a 92/42/EGK irányelv módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK irányelve a belső villamosenergia-piacra a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról

A Tanács 1990. június 29-i irányelve az ipari végfelhasználóknak felszámított gáz és villamos áram árak átláthatóságának javítását célzó Közösségi eljárásokra vonatkozóan (90/377/EGK)

A Bizottság 1996. december 16.-i, 2386/96-os számú rendelete, mely alkalmazza a Bizottság 1996. április 22.-i, 736/96/EK rendeletét a Közösség számára jelentős befektetési projektekről való beszámolási kötelezettségről az olaj-, földgáz- és energiaipari szektorban

A Tanács 1996. április 22-i, 736/96/EK rendelete a Bizottságnak a Közösség számára jelentős befektetési projektekről való értesítéséről az olaj-, földgáz- és energiaipari szektorban

3. melléklet

1. oldal

Hatósági (legmagasabb) földgázárak (ÁFA és energiaadó nélkül)
(a 2003. október 15-től bevezetett lakossági kompenzáció hatásait nem tartalmazzák!)

A táblázat csak a számozott megjegyzésekkel együtt értelmezhető !!!

Ahol nincs mértékegység (gázdíj, átlagár) ott az értékek Ft/m ³ -ben értendők	Árak (3) (4) (16)							Árvátozások (3) (4) (13) (16)					
	2002. december-től	2003. május 15-től	2003. október 15-től		2004.		2005.	2003. május 15-től	2003. október 15-től	2004. január 1-től	2004. július 1-től	2005. (15)	
			(12)	(9) (10)	(8)(10) (11)	(13)	(13) (14)	(15)	(15)	(15)	(15)	január 15-től	(17)
Viszonteladói átlagár			30,92	34,85	40,02	40,37	45,66			14,8%	1,2%	13,1%	12,9%
(1)	24,36	28,34	28,85	29,04	40,12			16,3%	1,8%	38,2%			
(2)	38,16	38,33	40,47	40,66	39,92			0,4%	5,6%	-1,8%			
Viszonteladói teljesítménydíj (Ft/MJ/nap)	11,46	13,35	19,42	19,42	21,57	21,96	21,42	16,5%	45,5%	11,1%	1,8%	-2,5%	-2,5%
Viszonteladói gázdíj					34,82	34,89	40,30				0,4%	15,5%	15,3%
(1)	21,65	25,33	24,21	24,21	34,82			17,0%	-4,4%	43,8%			
(2)	35,33	35,33	35,84	35,84	34,82			0,0%	1,4%	-2,8%			
Végfelhasználói átlagár					47,00	46,26	51,78				0%	11,9%	11,8%
Kisfogyasztók átlagára					50,64	50,64	56,63				0%	11,8%	11,5%
alapdíj (Ft/év)					3144	3144	3504				0%	11,5%	11,5%
gázdíj					48,82	48,82	54,56				0%	11,8%	11,5%
ezen belül: lakosság = (a) árcsoport átlagár	(5) 36,36	40,72	40,71	40,57	50,78			12,0%	0,0%	25,2%			
alapdíj (Ft/év)	2256	2520	2520	2520	3144			11,7%	0,0%	24,8%			
gázdíj	34,83	39,01	39,01	39,01	48,82			12,0%	0,0%	25,1%			
(b) árcsoport átlagár	(5) 35,44	40,74	49,68	49,63	49,63			15,0%	21,9%	0,0%			
alapdíj (Ft/év)	2256	2592	3144	3144	3144			14,9%	21,3%	0,0%			
gázdíj	34,83	40,06	48,83	48,82	48,81			15,0%	21,9%	0,0%			
Középfogyasztók (20 - 100 m ³ /h) átlagára					56,47	56,47	61,17				0%	8,3%	10,3%
alapdíj [(Ft/m ³ /h)/év]					9400	9400	10440				0%	11,1%	11,1%
gázdíj					46,28	46,28	51,06				0%	10,3%	10,1%
ezen belül: lakosság, távhő = (a) árcsoport átlagár	(5) 35,14	39,35	39,35	39,70	54,55			12,0%	0,0%	37,4%			
alapdíj [(Ft/m ³ /h)/év]	4224	4728	4728	4728	9400			11,9%	0,0%	98,8%			
gázdíj	31,74	35,54	35,54	35,54	46,27			12,0%	0,0%	30,2%			
(b) árcsoport átlagár	(5) 35,92	41,32	55,61	56,85	56,84			15,0%	34,6%	0,0%			
alapdíj [(Ft/m ³ /h)/év]	4224	4848	9400	9400	9400			14,8%	93,9%	0,0%			
gázdíj	31,74	36,49	46,28	46,28	46,28			15,0%	26,8%	0,0%			
Nagyfogyasztók													
I. 100 - 500 m ³ /h közötti teljesítményekötésűek átlagára					51,94	51,94	57,54				0%	10,8%	10,3%
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]					850	850	850				0%	0,0%	0,0%
gázdíj					37,96	37,96	43,36				0%	14,2%	14,1%
ezen belül: (a) árcsoport átlagár	(5) 29,09	32,55	32,55	33,71	45,22			11,9%	0,0%	34,2%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	488	488	620	620	850			0,0%	27,0%	37,1%			
gázdíj	25,82	29,29	28,41	28,41	37,96			13,4%	-3,0%	33,6%			
(b) árcsoport átlagár	(5) 35,20	39,79	54,29	52,68	52,47			13,0%	36,4%	-0,4%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	488	488	850	850	850			0,0%	74,2%	0,0%			
gázdíj	25,82	30,41	37,96	37,96	37,96			17,8%	24,8%	0,0%			
II. 500 m ³ /h feletti teljesítményekötésűek átlagára					44,79	44,79	52,04				0%	16,2%	11,6%
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]					850	850	850				0%	0,0%	0,0%
gázdíj					35,98	35,98	41,46				0%	15,2%	15,0%
II.1. "Kedvezményezett" fogyasztók átlagára					46,99								
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]					850								
gázdíj					35,98								
ezen belül: (a) árcsoport átlagár	(5) 27,73	(5) 31,26	31,69	33,18	48,08			12,7%	1,4%	44,9%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	488	(7) 488	620	620	850			0,0%	27,0%	37,1%			
gázdíj	21,95	(7) 25,49	24,36	24,36	35,98			16,1%	-4,4%	47,7%			
(b) árcsoport átlagár	(5) 28,27	(5) 31,81	47,01	46,02	46,02			12,5%	47,8%	0,0%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	488	(7) 488	850	850	850			0,0%	74,2%	0,0%			
gázdíj	21,95	(7) 25,49	35,98	35,98	35,98			16,1%	41,2%	0,0%			
II.2. "Nem kedvezményezett" fogyasztók átlagára	40,27	40,27	43,15	42,61	42,61			0,0%	7,2%	0,0%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	550	550	850	850	850			0,0%	54,5%	0,0%			
gázdíj	35,51	35,51	35,98	35,98	35,98			0,0%	1,3%	0,0%			
III. Szállítói (MOL) fogyasztók átlagára					36,94	36,94	42,16				0%	14,1%	13,4%
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]					620	620	620				0%	0,0%	0,0%
gázdíj					33,91	33,91	38,98				0%	15,0%	14,7%
III.1. "Kedvezményezett" fogyasztók (átlag) (6)					37,98								
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]					620								
gázdíj					33,91								
ezen belül: (a) árcsoport átlagár	26,00	29,15	27,22	25,86	37,98			12,1%	-6,6%	46,9%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	488	488	620	620	620			0,0%	27,0%	0,0%			
gázdíj	21,74	24,89	21,80	21,79	33,91			14,5%	-12,4%	55,6%			
(b) árcsoport átlagár	26,00	29,15	36,05	36,87	36,87			12,1%	23,7%	0,0%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	488	488	620	620	620			0,0%	27,0%	0,0%			
gázdíj	21,74	24,89	33,92	33,91	33,91			14,5%	36,3%	0,0%			
III.2. "Nem kedvezményezett" fogyasztók átlagára (6)	34,27	34,27	35,09	36,08	36,08			0,0%	2,4%	0,0%			
teljesítménydíj [(Ft/MJ/h)/év]	550	550	620	620	620			0,0%	12,7%	0,0%			
gázdíj	32,42	32,42	33,02	33,02	33,02			0,0%	1,8%	0,0%			

Számozott megjegyzések:

Az 1. (kedvezményezett) árkategória (2004. január 1-jével megszűnt) alapján számolva

A 2. (nem kedvezményezett) árkategória (2004. január 1-jével megszűnt) alapján számolva

A fogyasztói csoportokon belüli üres cellák az árszerkezet változásainak köszönhetőek.

Az átlagárak és változásuk azon feltételezett helyzetet tükrözik, hogy minden - az ország területén ellátott - fogyasztó közüzemi fogyasztó. (Ez a feltétel 2004. január 1-től nem teljesen helytálló)

Azonos díjtételek mellett is - a különböző fogyasztás és teljesítményigény-megoszlás miatt - eltérhetnek az átlagárak adott fogyasztói kategórián belül.

Feltételezve, hogy a kedvezményezett és a nem kedvezményezett fogyasztók lekötési, fogyasztási aránya megegyezik.

A tarifarendszer "egyensúlyának" megőrzése nem tette lehetővé a megkülönböztetést az (a) és a (b) árcsoportok között adott fogyasztói kategórián belül.

A díjtételek és átlagárak nem tartalmazzák a külön jogszabályban [a kedvezményes gázellátás igénybevételéről szóló 50/2003. (VIII. 14.) GKM rendelet] meghatározott gázár-kompenzáció hatásait.

A 20 m³/h-nál kisebb teljesítményű gázmérővel rendelkező háztartási fogyasztóknál 2003. október 1-től az I. tömb gázdíja 36,66 Ft/m³, a II. tömbé 37,45 Ft/m³ (mindkettő a megfelelő kompenzációval), a III. tömbé 39,01 Ft/m³.

A hatósági árak szintjén megszűnik a "kedvezményezett" és "nem kedvezményezett", valamint az "(a) árcsoport" és "(b) árcsoport" megkülönböztetés.

A feltüntetett árak nem tartalmazzák az energiaadót (56 Ft/GJ a nem kivételezett nem lakossági fogyasztókra) és nem veszik figyelembe a háztartási és lakossági célú távhőtermelési célra értékesített földgázhoz tartozó gázdíjkedvezményt. A földgáz ÁFÁ-ja 12%-ról 15%-ra nőtt

A 20 m³/h-nál kisebb teljesítményű gázmérővel rendelkező háztartási fogyasztóknál 2004. január 1-től az I. tömb gázdíja 38,95 Ft/m³, a II. tömbé 41,66 Ft/m³ (mindkettő a megfelelő kompenzációval), a III. tömbé 48,82 Ft/m³.

A 2003. májusi árkorrekciónál figyelembe vett súlyokkal.

A lényeges súlyváltozások által okozott hatásokat az átlagárak változásának százalékos mértéke nem tartalmazza

A 20 m³/h-nál kisebb teljesítményű gázmérővel rendelkező háztartási fogyasztóknál 2005. január 15-től az I. tömb gázdíja 40,4 Ft/m³, a II. tömbé 44,8 Ft/m³ (mindkettő a megfelelő kompenzációval), a III. tömbé 54,56 Ft/m³.

Az árváltozások a lakossági fogyasztók esetében is a kompenzáció nélküli árakra vonatkoznak.

Az átlagárak, gázdíjak, valamint az ezek változásaként feltüntetett %-os mutatók az egyes időszakokra figyelembe vett súlyoknak, valamint a figyelembe vett fűtőérték változásainak hatását is tartalmazzák.

A feltüntetett értékek nem tartalmazzák a súlyok, illetve a fűtőérték változását.

4. melléklet

Hatósági (legmagasabb) villamos energia átlagárak közvetlen adók (ÁFA, energiaadó) nélkül a közüzemben (1)

Kategória	Árak (Ft/kWh)								Árváltozások (%)						
	2000. januártól	2001. januártól	2002. januártól	2003. februártól	2003. augusztustól	2004. januártól (3)	2004. januártól (4)	2005. februártól (4)	2000. január	2001. január	2002. január	2003. február	2003. augusztus	2004. január	2005. február
Nagykereskedelmi ár (2)	9,05	10,23	10,47	10,03	11,22	10,92	10,89	12,10	5,9%	13,1%	2,3%	-4,2%	11,2%	-2,7%	10,8%
Végfelhasználói ár (kiegészítő díjtételekkel)	14,66	15,55	16,33	17,96	19,40	19,40	20,74	22,77	6,0%	6,0%	5,0%	10,0%	9,0%	0,0%	9,8%
Lakossági	16,49	17,48	18,32	19,90	21,70	21,70	22,09	23,60	5,9%	6,0%	4,8%	8,6%	9,0%	0,0%	6,8%
általános ("A")	19,80	21,00	22,00	23,70	25,70	25,70	25,70	27,31	5,9%	6,1%	4,8%	7,7%	8,4%	0,0%	6,3%
I. tömb (1320 kWh/év fogyasztásig) (5)							25,70	26,80							4,3%
II. tömb (1320 kWh/év fogyasztás fölött) (5)							25,70	28,00							8,9%
vezérelt ("B")	9,20	9,70	10,20	11,60	13,00	13,00	13,00	14,30	5,7%	5,4%	5,2%	13,7%	12,1%	0,0%	10,0%
alkalmazotti ("C")	5,40	5,70	6,00	6,60	7,20	7,20	7,20	8,10	5,9%	5,6%	5,3%	10,0%	9,1%	0,0%	12,5%
Nem lakossági	13,77	14,61	15,35	17,01	18,55	18,55	19,81	22,20	6,1%	6,1%	5,1%	10,8%	9,0%	0,0%	12,1%
Feszültség szerint															
nagyfeszültség	9,27	9,82	10,36	11,62	12,70	12,70	13,94	15,84	6,1%	6,0%	5,5%	12,2%	9,3%	0,0%	13,6%
közepfeszültség	12,34	13,10	13,78	15,22	16,58	16,58	16,38	18,85	6,1%	6,2%	5,1%	10,5%	9,0%	0,0%	15,0%
kisfeszültség (közvilágítással együtt)	18,14	19,24	20,20	22,35	24,33	24,33	23,35	25,80	6,0%	6,1%	5,0%	10,6%	8,9%	0,0%	10,5%
Árszabásfajták szerint															
teljesítménydíjas	11,87	12,60	13,26	14,77	16,14	16,14	17,28	20,02	6,6%	6,2%	5,2%	11,4%	9,2%	0,0%	15,9%
közvilágítás	24,17	25,60	26,90	29,03	30,82	30,82	30,79	35,00	6,1%	5,9%	5,1%	7,9%	6,2%	0,0%	13,7%
alapdíjas	19,27	20,43	21,43	23,58	25,67	25,67	25,45	26,86	4,7%	6,1%	4,9%	10,0%	8,8%	0,0%	5,5%

Lakossági villamosenergia-árak és árváltozások ÁFA-val (6)

Kategória	Árak (Ft/kWh)								Árváltozások (%)						
	2000. januártól	2001. januártól	2002. januártól	2003. februártól	2003. augusztustól	2004. januártól (3)	2004. januártól (4)	2005. februártól (4)	2000. január	2001. január	2002. január	2003. február	2003. augusztus	2004. január	2005. február
Lakossági átlag	18,47	19,57	20,52	22,29	24,30	27,13	27,61	29,50	5,9%	6,0%	4,8%	8,6%	9,0%	11,6%	6,8%
általános ("A")	22,18	23,52	24,64	26,54	28,78	32,13	32,13	34,14	5,9%	6,1%	4,8%	7,7%	8,4%	11,6%	6,3%
I. tömb (1320 kWh/év fogyasztásig) (5)							32,13	33,50							4,3%
II. tömb (1320 kWh/év fogyasztás fölött) (5)							32,13	35,00							8,9%
vezérelt ("B")	10,30	10,86	11,42	12,99	14,56	16,25	16,25	17,88	5,7%	5,4%	5,2%	13,7%	12,1%	11,6%	10,0%

- (1) A lakossági fogyasztók az energiaadóról szóló 2003. évi LXXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés a)-b) pontjaiban foglaltak értelmében nem fizetik a 0,186 Ft/kWh mértékű energiaadót. Az energiaadó fizetése alóli mentesség további szabályait (beleértve a visszaigénylés esetét) is a fenti törvény tartalmazza.
- (2) 2003. februártól a nagykereskedelmi árban korábban (tartalmilag) figyelembe vett rendszerhasználati (átviteli, rendszerirányítási és rendszerszintű szolgáltatási) díjak nélkül.
- (3) Az átlagárak számítása 2000. és 2004. január között állandó mennyiségi súlyokkal (és a nem lakossági körben is az összes fogyasztó figyelembevételével) történt.
- (4) A 2005. februári ármegállapítás előkészítése során figyelembe vett mennyiségi súlyokkal (és a nem lakossági körben kisebb közüzemi fogyasztási aránnyal) számítva.
- (5) 2005. február előtt nem volt ilyen megkülönböztetés.
- (6) Az ÁFA mértéke 2003. december 31-ig 12 %, 2004. január 1-től 25 %.

Környezetvédelmi korszerűsítéseket végzett erőművek

Erőmű neve	Intézkedés
AES Borsodi Energetikai Kft. Borsodi Hőerőmű	Áttérés Biomassza tüzelésre
AES Borsodi Energetikai Kft. Tiszapalkonyai Hőerőmű	Áttérés Biomassza és alacsony kéntartalmú import szén tüzelésre
AES TISZA Erőmű Kft.	Retrofit program, Low NOx égőkre cserélés, Tüzelőanyag portfólió átstrukturálása
Dunamenti Erőmű Rt.	Retrofit program, Új égők Low NOx égőkre cserélés, Tüzelőanyag portfólió átstrukturálása, Nehéz fűtőolaj tüzelés megszüntetése
EMA Power Kft.	Retrofit program, Low NOx égőkre cserélés, Tüzelőanyag portfólió átstrukturálása
Budapesti Erőmű Rt. Kelenföldi Erőmű	Nehéz fűtőolaj tüzelés megszüntetése
Bakonyi Erőmű Rt. Ajkai Erőmű	Tüzelőanyag váltás , kis kéntartalmú szénfajtára áttérés, biomassza tüzelés
Mátrai Erőmű Rt.	Füstgáz kéntelenítő építése
Pannongreen Kft.	Biomassza tüzelés
Pannon Hőerőmű Rt.	Tüzelőanyag váltás, szénről gázra
Vértesi Erőmű Rt. Oroszlányi Erőmű	Füstgáz kéntelenítő építése

A megújuló energiaforrások hazai hasznosítása a villamosenergia-termelésben

A megújuló energiaforrásokból történő villamosenergia-termelés területén a legjelentősebb növekedés a biomassza felhasználásában tapasztalható, ahol a 2003-as és 2004-es év közötti különbség hétszeres. A nagymértékű növekedés annak köszönhető, hogy több, korábban széntüzelésű erőműblokkot átalakítottak biomassza-tüzelésűre, és ezek a projektek 2004 folyamán kezdték meg működésüket. Az AES Borsodi Energetikai Kft. Borsodi és Tiszapalkonyai erőművei, valamint a Bakonyi Bioenergia Kft. erőműve Ajkán egész évben működtek, a Pannongreen Kft. erőműblokkját pedig a második félévben helyezték üzembe. A pécsi új, 49,9 MW beépített kapacitású blokk mellett a többi erőmű a kötelező átvételi rendszer előnyei mellett a szigorodó környezetvédelmi előírások miatt alakította berendezéseit.

Jelentősen növekedett a szélenergia-termelése is az előző évihez képest, azonban ez kevésbé szembetűnő, mert a meglévő erőművek már egész évben működtek. Jelenleg az összes megújuló energiából termelt villamos energiának a legkisebb részét képezi a szélenergia által termelt villamos energia.

Emelkedett a megújuló energiából termelt villamos energia részaránya az összfelhasználáshoz viszonyítva is: a 2003-as 0,7%-ról 2004-ben 2,2%-ra. (Magyarország EU vállalása, hogy a megújuló villamos energia részarányát 3,6%-ra növeli 2010-ig)

A hazai villamosenergia-termelésben a megújuló energiaforrás részarány változását az alábbi táblázat tartalmazza az összes hazai felhasználás %-ában.

